

Treball de Recerca

El rol de l'Administració Pública en les entitats privades d'iniciativa social de la ciutat de Badalona

**El finançament públic en els projectes duts a terme per la Creu
Roja Barcelonès Nord, la Fundació Ateneu Sant Roc i el Casal
dels Infants a Badalona**

Sivasankar

2n Batxillerat B

Escola Garbí Pere Vergés Badalona

Badalona, 11 de gener del 2013

Agraïments

A la meva mare per la seva confiança i recolzament constant,
i a la directora d'aquest treball per la seva orientació imprescindible.

1 INTRODUCCIÓ	8
2 MÈTODES	11
3 LA QÜESTIÓ SOCIAL	13
4 SERVEIS SOCIALS: ENTITATS QUE OFEREIXEN SERVEIS SOCIALS	14
4.1 ENTITATS D'INICIATIVA PRIVADA	14
4.1.1 <i>Entitats privades d'iniciativa social</i>	14
4.1.1.1 Associació	15
4.1.1.2 Fundació	16
4.1.1.3 ONG	17
4.1.1.3.1 ONGD	19
4.1.1.3.1.1 Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament (FCONGD)	20
4.1.2 <i>Entitats privades d'iniciativa mercantil</i>	21
4.2 ENTITATS D'INICIATIVA PÚBLICA: ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	21
4.2.1 <i>Administració autònoma: El Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya</i>	22
4.2.1.1 Competències de la Generalitat en matèria de serveis socials, voluntariat, menors i promoció de les famílies	23
4.2.1.1.1 Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)	25
4.2.2 <i>Administració local: L'Ajuntament de Badalona</i>	26
4.2.2.1 Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA)	26
5 ÀMBIT JURÍDIC: ELS SISTEMES DE PROTECCIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA	27
5.1 ÀMBIT INTERNACIONAL	27
5.1.1 <i>Els Drets Humans</i>	27
5.1.2 <i>Els Drets de la Infància</i>	30
5.2 ÀMBIT NACIONAL	36
5.2.1 <i>Els Drets Humans en la Constitució Espanyola</i>	36
5.2.2 <i>La importància de l'article 10: la Dignitat</i>	36
5.2.3 <i>El Títol 1 de la Constitució Espanyola</i>	37
5.2.4 <i>Diferències entre drets bàsics i desitjables</i>	39
5.3 ÀMBIT AUTONÒMIC: PROTECCIÓ DELS DRETS SOCIALS REFERITS ALS INFANTS I ALS ADOLESCENTS	40
5.3.1 <i>Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència</i>	40
5.3.1.1 Selecció dels articles de la Llei	42
6 BREU HISTÒRIA I ESTUDI GLOBAL DE LES ONG	50
7 SITUACIÓ POLÍTICA, SOCIAL I ECONÒMICA DE SANT ROC	53
8 ESTUDI CONCRET DE TRES ENTITATS PRIVADES D'INICIATIVA SOCIAL BADALONINES	55
8.1 EL CASAL DELS INFANTS A BADALONA	55
8.1.1 <i>Introducció</i>	55
8.1.2 <i>Projectes</i>	55
8.1.3 <i>Finançament</i>	55
8.1.4 <i>Projecte analitzat: Entorn Escolar a Badalona</i>	56
8.1.4.1 Anàlisi educativa	56
8.1.4.2 Anàlisi jurídica	59
8.1.4.3 Anàlisi econòmica	60
8.2 CREU ROJA BARCELONÈS NORD	61

8.2.1	<i>Introducció</i>	61
8.2.2	<i>Projectes</i>	61
8.2.3	<i>Finançament</i>	63
8.2.4	<i>Projecte analitzat: Casal d'Estiu</i>	63
8.2.4.1	Anàlisi educativa	63
8.2.4.2	Anàlisi jurídica	68
8.2.4.3	Anàlisi econòmica	70
8.2.4.4	El paper del sector públic	72
8.3	FUNDACIÓ ATENEU SANT ROC	73
8.3.1	<i>Introducció</i>	73
8.3.2	<i>Projectes</i>	74
8.3.3	<i>Finançament</i>	75
8.3.4	<i>Projecte analitzat: Esplai Borinot</i>	76
8.3.4.1	Anàlisi educativa	76
8.3.4.2	Anàlisi jurídica	80
8.3.4.3	Anàlisi econòmica	82
9	CONCLUSIONS	84
9.1	CONCLUSIONS TÈCNIQUES O DE PROCEDIMENT	84
9.2	CONCLUSIONS SOBRE APRENENTATGES DE CONTINGUT	87
9.3	CONCLUSIONS PERSONALS	87
10	BIBLIOGRAFIA	91
11	ANNEXOS	94
11.1	ENTREVISTES	94
11.1.1	<i>Entrevista – projecte Creu Roja</i>	94
11.1.2	<i>Entrevista – Ateneu Sant Roc</i>	107
11.1.3	<i>Entrevista – projecte Ateneu Sant Roc</i>	115
11.1.4	<i>Entrevista jurídica</i>	120

1 Introducció

Abans de començar a tractar punt per punt el meu treball, m'agradaria explicar el perquè de la meua tria, és a dir, aquelles motivacions tant a nivell personal com a nivell acadèmic, i fins i tot professional, que m'han portat a escollir aquest tema. Bé, les qüestions de caire social sempre m'han semblat molt interessants, més que no pas les qüestions científiques o tecnològiques. Però quan fem referència a les ciències socials, aquest concepte avarca diferents estudis o modalitats, com la psicologia, la història o l'economia, que tenen tots com a objectiu l'estudi de l'home en la societat. A mi, personalment, la variant que més m'interessa és la que podríem anomenar ciències polítiques i jurídiques.

Tanmateix, en el meu cas he tractat aquestes dues vessants en la seva cara no lucrativa, és a dir, quina és la funció dels òrgans públics, que vindria a ser l'Administració Pública, en relació a cobrir les necessitats de col·lectius que denominarem a partir d'ara en risc d'exclusió social; i com la llei regula aquestes intervencions. Al capdavall, aquestes serien les meves motivacions personals, és a dir, aquelles subjectes a les meves preferències, però també n'hi ha d'acadèmiques i fins i tot de professionals.

En segon lloc, la possibilitat de poder treballar en un futur en assumptes relacionats amb entitats jurídiques sense ànim de lucre per ajudar amb la meua feina al conjunt de la societat, em sembla molt interessant i certament factible. Així doncs, quan vaig pensar en l'elecció de la temàtica, se'm va ocórrer que amb la realització d'un treball d'aquest tipus podria aprofundir la meua visió sobre aquest contingut per així tenir un major criteri i més capacitat de decisió a l'hora de triar, a nivell professional, el meu futur.

En relació a les entitats privades d'iniciativa social, independentment de què siguin associacions, fundacions o de què es constitueixin legalment com a ONG; penso que són aspectes que tenen cada cop més rellevància en la nostra societat, i no tan sols en els estats en vies de desenvolupament, que serien el tercer món, sinó també en el quart món, present en els estats desenvolupats, com és el cas de Catalunya. En definitiva, considero que aquestes entitats tenen un paper fonamental i clau dins la societat per acabar de completar la funció del sector públic, i així garantir un bon nivell de vida a la població.

Però és clar, un tema d'aquesta envergadura i amplitud és difícil tractar-lo tant a nivell internacional com nacional, i és per això que m'he centrat en la ciutat de Badalona, concretament en tres entitats privades d'iniciativa social que duen a terme projectes a Badalona. D'aquesta manera, han quedat al marge en la realització d'aquest treball totes aquelles entitats que tot i tenir la seu a Badalona, no han estat escollides per realitzar l'estudi a fons ja comentat.

Respecte a les tres entitats escollides, aquestes són: el Casal dels Infants a Badalona, la Creu Roja Barcelonès Nord i la Fundació Ateneu Sant Roc. Tal i com mostra el títol del meu treball, durant la seva realització m'he centrat en estudiar de quina manera l'Administració Pública influeix en el funcionament dels projectes realitzats per aquestes entitats, independentment de què siguin fundacions o associacions, per mitjà de les

subvencions que aquesta dona, això és, estudiar com l'Administració Pública intervé en cobrir les necessitats de la població per mitjà del finançament dels projectes que duen a terme les entitats mencionades.

Pel que fa a la hipòtesi, aquesta planteja que **per mitjà dels projectes analitzats les entitats privades d'iniciativa social donen resposta a uns drets dels infants que legalment són responsabilitat, en diferents graus, de l'Administració Pública.**

Així mateix, a partir d'aquesta hipòtesi s'ha vertebrat tot el meu Treball de Recerca, que ha tingut com a objectiu realitzar un estudi per veure si aquesta es verifica o no. Per a fer-ho, en primer lloc s'ha fet un estudi previ sobre quines són les obligacions del sector públic en quant a la matèria de serveis socials, fent referència a com aquest intervé en cobrir aquestes necessitats, quines lleis ho regulen, quins són els departaments que se n'encarreguen i sobretot quines subvencions dona a aquestes entitats, en funció de les diverses administracions.

Tot seguit, un cop ja havia realitzat aquest estudi previ, m'he centrat en quines són les necessitats i els serveis que ofereixen tres d'aquestes entitats badalonines a la comunitat i quin és el rol de l'Administració Pública a nivell material i humà, és a dir, quin percentatge del capital d'aquestes projectes és de caràcter públic i quin percentatge és de caràcter privat.

En tercer lloc, a partir dels projectes d'aquestes entitats he identificat quins serveis ofereixen a la població i quins drets, com l'educació, per exemple, cobreixen aquestes entitats i quins, tot i ser considerats com drets desitjables, haurien d'ésser coberts per l'Administració Pública. Amb tot això vull arribar a la conclusió de si realment l'Administració Pública no cobreix aquestes necessitat, és a dir, si no es fa responsable del cobriment d'aquests drets, o si ho fa, indirectament i parcialment, per mitjà del finançament dels projectes que duen a terme aquestes entitats.

A banda dels objectius plantejats anteriorment, vull donar a conèixer abans de tot quins han estat els objectius de caràcter general més rellevants.

En primer lloc, amb la realització d'aquesta treball m'he proposat aprendre a dissenyar un pla de treball per mitjà de l'adopció de la metodologia adequada.

Pel que fa al tema, he après a delimitar al màxim l'objecte d'estudi, no tan sols a nivell temàtic, sinó també pel que fa al temps del que dispo per a la seva elaboració.

En tercer lloc, he intentat realitzar el treball en base a l'obtenció de la informació necessària, la qual he classificat, valorat i interpretat amb el màxim rigor possible. A més a més, a nivell formal m'he plantejat la fita d'aconseguir una presentació acurada i ordenada en la memòria escrita a través d'un lèxic especialitzat i precís, que m'ha permès expressar-me amb claredat i precisió.

Per últim, destacar el meu desig de tenir una visió interdisciplinària en tot moment que m'ha permès poder aplicar coneixements no només d'una matèria, sinó de diversos temes, per mitjà d'una actitud crítica que m'ha fet possible extreure conclusions de forma objectiva.

Pel que fa als objectius específics, he plantejat un treball emmarcat tant en l'àmbit social, com en el jurídic i polític; que posi en joc les següents competències: saber què són, quins tipus hi ha i com funcionen aquestes entitats sense ànim de lucre. Com a objectiu primordial he pretès en tot moment entendre la relació entre els tres àmbits citats.

El segon objectiu específic ha estat aprendre a analitzar a fons tres d'aquestes entitats per saber quines necessitats cobreixen i quines haurien d'estar cobertes i no ho estan, per part de l'Administració Pública. Tanmateix ha estat prescriptiu tractar quina és la funció de l'Administració Pública, tant a nivell autonòmic com municipal i local.

En tercer lloc, també ha resultat necessari aprendre a fer un estudi sobre els col·lectius de persones a qui van adreçats els projectes d'aquestes entitats: dones, nens i nenes, immigrants, persones amb diversitat funcional i gent gran entre d'altres.

En relació al tipus de recerca, aquesta ha estat compiladora i investigadora, ja que m'he centrat tant en la recerca bibliogràfica: documents, llibres, revistes, pàgines webs... com en entrevistes realitzades a persones involucrades en aquests temes, així com en l'observació per mitjà dels voluntariats realitzats. Així doncs, pel que fa a les fonts d'informació, he intentat que aquestes fossin fiables en tot moment, i es per això que per a realitzar aquest treball m'he centrat sobretot en la informació que m'ha facilitat la Generalitat, la FCONGD i les mateixes entitats privades d'iniciativa social. Pel que fa al tema jurídic, he dut a terme un estudi sobre quins són els drets que ha de cobrir l'Administració Pública, ja que n'hi ha de dos tipus: els bàsics i els desitjables.

Bé, aquests són tots els aspectes definitius del meu treball, però abans de tenir-los clars, he hagut de canviar de tema i acotar-lo molt. En un primer moment, vaig voler realitzar el meu treball sobre una ONG en concret anomenada Pallapupes, que estava formada per un grup de pallassos professionals que duïen a terme una teràpia basada en el riure per així fer més suportable l'estada dels infants a l'hospital.

Però al cap de poc temps vaig decidir canviar de tema per a centrar-me en la relació entre les entitats jurídiques sense ànim de lucre, en aquest cas les entitats privades d'iniciativa social, i l'Administració Pública, ja que em sembla que és un tema que causa una mica de controvèrsia, ja que és com si el sector públic, en part, ignorés aquells col·lectius de persones en risc d'exclusió social de casa nostra. És per això que des d'un primer moment amb aquest treball no vaig voler centrar-me en els estats en vies de desenvolupament, sinó en una realitat molt propera a nosaltres: el quart món.

Un cop vaig triar aquest tema, vaig haver de modificar-lo constantment, ja que primer em volia centrar en Espanya, després vaig passar a reduir el meu estudi a Catalunya, més endavant a Barcelona i finalment a la ciutat de Badalona. També m'he trobat amb certes dificultats pel que fa al concepte d'Administració Pública, ja que és molt ampli, i he hagut de diferenciar entre les diverses administracions públiques.

Per últim, en relació als aspectes previs, també m'ha estat una mica difícil i m'ha requerit força temps diferenciar, a nivell jurídic, la diferència entre una entitat jurídica sense ànim de lucre, una ONG i una entitat privada d'iniciativa social, així com les fundacions i associacions.

2 Mètodes

Per a la realització d'aquest treball s'han utilitzat un seguit de procediments amb la finalitat de verificar la hipòtesi.

En primer lloc, com ja s'ha dit anteriorment, aquest treball pretén dur a terme una anàlisi des d'un punt de vista educatiu, econòmic i jurídic sobre els tres projectes analitzats.

Per a realitzar l'estudi educatiu, he participat com a voluntària en dos dels tres projectes estudiats, amb la finalitat de configurar un criteri propi sobre l'impacte i la importància de les activitats realitzades amb aquests projectes en els destinataris als qui va dirigit, i per així poder determinar fins a quin punt són o no imprescindibles.

El voluntariat realitzat ha estat el de l'Esplai Borinot de l'Ateneu Sant Roc durant tot un curs escolar i el del Casal d'estiu de la Creu Roja Barcelonès Nord, realitzat durant el mes de juliol. En canvi, per raons temporals i personals no he pogut participar en el projecte Entorn Escolar a Badalona del Casal dels Infants.

A més a més, he dut a terme entrevistes a les diverses persones involucrades en els projectes analitzats, les quals sempre han seguit el mateix model i han estat realitzades a l'educador/a responsable del projecte, i en el cas de la Creu Roja i l'Ateneu Sant Roc també s'han realitzat entrevistes a dues persones encarregades de la direcció de les entitats, en el cas de la Creu Roja aquesta entrevista s'ha dut a terme a la responsable de l'àmbit d'intervenció social de la Creu Roja, la Sra. Núria Homar, la qual ha coincidit amb la directora del Casal; i en el cas de l'Ateneu Sant Roc l'entrevista s'ha realitzat a la coordinadora de l'entitat, la Sra. Pilar Ruiz, i a l'encarregada de l'Esplai Borinot, la Sra. Laia Martínez. En el cas del Casal dels Infants, les dades s'han obtingut de manera electrònica, ja que l'educadora del projecte em va facilitar la documentació per correu electrònic sense que això suposés la necessitat de realitzar una entrevista.

Pel què fa a l'anàlisi econòmica, aquesta s'ha dut a terme per mitjà de les entrevistes de les persones involucrades en els projectes. En el cas del Casal dels infants, l'obtenció de les dades s'ha dut a terme per mitjà de suport electrònic tal i com ja s'ha comentat.

Per últim, en relació a l'anàlisi jurídica, aquesta s'ha dut a terme de diverses maneres: Per una banda, gràcies al contacte d'una advocada pertanyent al Ganivet de Drets Humans de la Creu Roja, la Sra. Alexandra Gabarro, ha estat possible realitzar tot l'estudi jurídic a nivell internacional i nacional.

En canvi, pel què fa a l'estudi jurídic a nivell autonòmic, aquest s'ha dut a terme per mitjà de la secció d'infància i adolescència pertanyent a la web del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya, d'on s'ha obtingut el text íntegre de la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència; i a partir de tota la documentació present en el DIXIT (Centre de Documentació de Serveis Socials).

A banda de l'anàlisi dels tres projectes mencionats, també s'ha dut a terme un estudi sobre les diverses formes que poden presentar les entitats privades que ofereixen serveis socials, el qual s'ha dut a terme per mitjà de la informació facilitada pel Sr. Paco Balagué,

qui va treballar en el Departament de Benestar Social i Família, i gràcies també a la informació present en la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya.

Per últim, pel que fa a l'estudi de les obligacions i les competències de les diverses administracions públiques, aquest estudi s'ha realitzat per mitjà de la informació present en la web de la Generalitat de Catalunya, més concretament gràcies a la informació present en la secció del Departament de Benestar Social i Família i en l'Estatut d'Autonomia, on es troben presents totes les competències del sector públic en matèria d'infància i adolescència, i també gràcies al contacte anteriorment mencionant del Sr. Paco Balagué.

A banda de tot això, també s'ha dut a terme una recerca bibliogràfica per obtenir informació relativa a l'àmbit d'actuació dels projectes i a la història i l'evolució de les ONG des del seu naixement fins avui en dia, per tal de poder contextualitzar-les.

3 La Qüestió Social

Abans de començar a tractar en profunditat totes aquelles entitats relacionades amb els serveis socials, és necessari realitzar una breu explicació sobre el marc en què es troben les activitats realitzades per aquestes, el qual s'engloba dins de l'ampli concepte de la qüestió social.

Segons el sociòleg Castel la qüestió social és l'element a partir del qual es manté i cohesiona la unitat social, la capacitat de mantenir la cohesió interna de la societat, i per tant, el fet de que aquesta no s'aconsegueixi comporta de manera immediata un alt risc de ruptura de totes les xarxes que integren una societat.

D'aquesta manera, la protecció d'un individu està íntimament relacionada amb la relació que manté aquest amb el conjunt de les relacions de proximitat amb el marc de la seva adscripció territorial, que és la mateixa que el de la seva adscripció familiar i social.

Aquesta importància del medi en què l'individu viu, i per tant, la qüestió social, ha patit una sèrie de transformacions en els últims anys, de tal manera que ja no s'expressa per mitjà de les relacions d'opressió o d'explotació entre el proletariat i la burgesia, com en el segle anterior; sinó que ara la realitat social s'ha tornat molt més complexa, de manera que els problemes es desplacen cap a la immigració, la inserció laboral i en conjunt la integració de tots aquells que es troben fora del sistema, deslligats totalment del conjunt que els envolta, apartats i arraconats en barris d'exili, barris *diffícils*, que reuneixen una sèrie de handicaps que poden fer perillar l'equilibri de l'individu, com ara l'atur, la pobresa, la diversitat cultural i religiosa de la població... factors que si no són gestionats de forma correcta poden portar a una situació d'aïllament i de desprestigi.

Tal i com expressa Castel en el seu llibre *Les deux sens du social* allò social existiria des del moment en què una societat no pot regular de manera relativament informal una part dels seus problemes, i per tant, es requereixen les intervencions especials que solen ser intervencions públiques a través de l'Estat però que no passen necessàriament per l'aparell de l'Estat.

És en aquest punt en què l'estat ha de dur a terme una sèrie de polítiques, actuacions i plans per tal de garantir que els elements que configuren la vida social de cadascun dels ciutadans es donin amb normalitat. És justament aquí on rau la importància de les polítiques dutes a terme per l'Administració Pública en matèria de serveis socials.

4 Serveis socials: entitats que ofereixen serveis socials

Els serveis socials es defineixen com el conjunt de polítiques i actuacions que les diferents administracions públiques duen a terme per tal d'orientar, protegir i donar suport al conjunt de la població. S'adrecen a persones, famílies i col·lectius que es troben en risc o pateixen exclusió social¹ i econòmica.

Així doncs, el sistema de serveis socials és el conjunt d'intervencions públiques que tenen com a objectiu garantir les necessitats bàsiques dels ciutadans, promovent el desenvolupament de les capacitats personals, en un marc de respecte a la dignitat de les persones.

Aquesta xarxa inclou un conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes, prestacions i activitats generals de prevenció, d'atenció i de promoció social. De forma coordinada, existeix una xarxa d'entitats privades d'iniciativa social i de voluntariat que porten a terme programes específics per promoure la integració de les persones amb dificultats, comptant amb el suport econòmic, en una part, de l'Administració Pública.

Incidint en aquestes entitats que ofereixen serveis socials, ja siguin públiques o privades, tenen com a objectiu que les persones afectades participin en el procés de reinserció socioeconòmica realitzant una activitats formatives i terapèutiques necessàries per assolir els recursos econòmics i socials que els permetran ser autònoms.

4.1 Entitats d'iniciativa privada

Són aquelles persones físiques o jurídiques les quals tenen el dret a crear centres i establiments de serveis.

4.1.1 Entitats privades d'iniciativa social

Dins d'aquestes entitats ens trobem amb el que anomenen entitats jurídiques sense ànim de lucre². Aquestes són: fundacions, associacions, cooperatives, organitzacions de voluntariat i altres entitats i institucions sense ànim de lucre que duen a terme activitats de serveis socials.

Així doncs, qualsevol entitat sense afany de lucre que dugui a terme projectes per a la cohesió social, població immigrant... pot definir-se com una entitat privada d'iniciativa social.

¹ L'exclusió social es defineix com el resultat d'un procés dinàmic d'acumulació i combinació de factors diversos de desavantatge, vinculats a diferents aspectes de la vida personal, social, cultural i política dels individuals.

² És aquell concepte que fa referència al fet que els diners que guanyin aquestes entitats no poden ser repartits entre els associats o patrons, sinó que han de reinvertir en l'activitat que realitzin aquestes entitats.

4.1.1.1 Associació

Concepte d'associació

Segons la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya³, les associacions són persones jurídiques privades constituïdes per tres o més persones que s'uneixen de manera voluntària, lliure i solidària per aconseguir, sense afany de lucre, una finalitat comuna d'interès general o particular i es comprometen a posar en comú llurs coneixements, activitats o recursos econòmics amb caràcter temporal o indefinit.

Segons l'article 5 de la Llei orgànica del 2002, una associació és l'acord de tres o més persones físiques o jurídiques legalment constituïdes, que es comprometen a posar en comú uns coneixements, mitjans i activitats per aconseguir unes finalitats lícites, d'interès general o particular, i disposen d'estatuts que regeixen el funcionament de l'associació.

D'acord amb el que estableix l'article 1.2 de la mateixa llei, les associacions no han de tenir ànim de lucre. Aquest significat d'absència de lucre significa que les associacions mai poden perseguir el repartiment dels beneficis entre els associats, ja que per aquesta finalitat ja existeix un altre tipus de figura associativa: les societats mercantils.

Tot i així, les associacions poden realitzar activitats econòmiques, però aquestes són accessòries o bé estan subordinades al fi de l'entitat i es destinen a l'obtenció del fi associatiu, sense que els beneficis puguin ser repartits entre els membres de l'associació ni puguin ser destinats a una persona física determinada o a una entitat lucrativa.

Efectes de la inscripció

L'article 10 de la Llei reguladora d'associació de 2002 estableix que les associacions han d'inscriure's en el corresponent Registre a només efectes de publicitat.

La inscripció registral és important per tal de fer pública l'existència de l'associació, però també per separar el patrimoni de l'associació del dels seus aliats.

Així doncs, sempre és recomanable que una associació estigui inscrita en el Registre, però no és un deure. La falta d'inscripció no determina que l'associació sigui il·legal⁴ ni tampoc condiona l'existència de l'associació, però sí que impedeix que l'associació gaudeixi de determinats avantatges en el tràfic jurídic.

En conclusió podem dir que:

³ Aquesta Direcció General és un dels àmbits d'actuació del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya que s'encarrega de regular a nivell legal els diversos tipus d'entitats, a més a més del dret civil català, el dret privat, les notaries, els registres i els gestors administratius.

⁴ Només són il·legals aquelles associacions que persegueixen fins o que utilitzen medis marcats com a delictes pel Codi Penal.

- Les associacions tenen dret a ser inscrites, sempre que compleixin amb els requisits exigibles per la normativa aplicable per a procedir a la inscripció.
- La inscripció és una carga jurídica per a l'associació i un deure per a l'Administració Pública, tot i que d'aquesta en depèn l'aplicació d'un determinat règim de responsabilitat juntament amb l'accés a determinats beneficis: obtenció d'un NIF, subvencions condicionades a la inscripció de l'associació i als seus representants en el Registre d'associacions, o bé la possibilitat d'obtenir la declaració d'utilitat pública.

Capacitat per constituir associacions

Es reconeix la capacitat a:

- Les persones físiques amb capacitat d'obrar o els menors no emancipats de més de catorze anys amb el consentiment, documentalment acreditat, de les persones que han de suplir la seva capacitat.
- Les persones jurídiques legalment constituïdes, siguin privades o públiques.
- Els estrangers han de complir els mateixos requisits que els nacionals per a constituir associacions.

Les associacions per tal d'aconseguir millor els seus fins propis i coordinar la seva actuació poden constituir federacions i aquestes, confederacions, tles quals tenen la mateixa estructura organitzativa que l'associació tot i que indiquin en la seva denominació que són una Federació o una Confederació.

4.1.1.2 Fundació

Segons la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques de la Generalitat de Catalunya, les fundacions són entitats sense ànim de lucre constituïdes mitjançant l'afectació d'uns béns o d'uns drets de contingut econòmic i la destinació dels seus rendiments o dels recursos obtinguts per altres mitjans al compliment de finalitats d'interès general. Poden constituir-les les persones físiques i les persones jurídiques públiques o privades.

Aquesta forma jurídica està formada per un patronat el qual consta d'un president, un director general, el qual disposa d'un equip propi que s'encarrega de la gestió de la fundació; un secretari i com a mínim quatre patrons, els quals s'encarreguen d'informar anualment a la Generalitat sobre el que s'ha fet.

El patronat s'encarrega de les següents tasques:

- L'avaluació del treball que realitzen aquelles persones que dirigeixen les fundacions.
- L'avaluació del treball que duu a terme el mateix òrgan de govern, per tal d'assegurar-se que compleix amb la finalitat general.
- Assegurar-se que realment hi ha una justificació dels comptes de la fundació davant la societat i també s'encarrega d'establir unes mesures per a veure els resultats i l'impacte social que tenen les activitats i els projectes que es duen a terme.

Un cop ja s'han definit els dos conceptes, les principals diferències existents entre una fundació i una associació són:

- Diferents requisits de creació: per crear una associació cal la voluntat de com a mínim tres persones que s'agrupin per tal d'aconseguir una finalitat comuna d'interès general i particular. En canvi, per crear una fundació cal també un patrimoni, que es destinarà a dur a terme la finalitat d'interès general.
- Finalitat per a la qual han estat creades: una associació pot perseguir les diferents finalitats que desitgin els seus socis, i en canvi, una fundació es dedica a perseguir finalitats d'interès general.
- Òrgans de govern: els òrgans de govern d'una associació són l'assemblea general, que té com a fi aprovar el pressupost i els comptes de l'organització, i la junta directiva, que s'encarrega de que es compleixin els objectius de l'organització. En canvi, l'òrgan de govern d'una fundació és el patronat.
- Règim fiscal diferenciat: una fundació sempre té avantatges fiscals, i en canvi una associació únicament els té si és d'utilitat pública⁵. Això és degut a que les fundacions sempre són declarades d'utilitat pública.
- Relació amb l'Administració Pública: una associació, si no rep ajudes públiques, no té l'obligació de comunicar a la Generalitat els projectes que duu a terme, i en canvi, la fundació sí.

Normalment, les entitats privades d'iniciativa social sense un gran suport econòmic i amb un caràcter força voluntari presenten la forma d'associacions, i en canvi aquelles amb una estructura organitzativa i econòmica més complexa es constitueixen com a fundacions.

4.1.1.3 ONG

Segons la Coordinadora general d'ONGD espanyola, les ONG són totes aquelles organitzacions que no pertanyen al sector públic, ni al privat mercantil i que, pel que fa al territori espanyol, s'ubiquen dins del que s'anomena el Tercer sector. Així doncs, es tracta d'una entitat de caràcter privat, amb fins i objectius definits pels seus integrants i que es crea independentment dels governs locals, regionals i nacionals, així com també dels organismes internacionals. Es defineixen com moviments associatius, de caràcter voluntari i altruista.

Una ONG no es pot constituir com una figura jurídica o administrativa. Totes les ONG han de constituir-se legalment com associacions o fundacions.

Una ONG, segons el Consell econòmic i social de las Naciones Unidas (ECOSOC), és "un grup de persones o col·lectius, lliurement creats per la iniciativa privada, que exerceixen sense ànim de lucre, una activitat internacional d'interès general al marge de tota preocupació d'ordre exclusivament nacional."

⁵ El concepte d'utilitat pública fa referència al fet de que l'entitat ha de dur a terme una activitat o unes activitats que protegeixin el bé comú.

Les ONG, segons el sociòleg Robert Merle, són “tot grup o associació o moviment constituït de forma duradora per particulars pertanyents a diferents països amb la finalitat d’obtenir uns objectius no lucratius.”

Si aprofundim més en el concepte d’ONG, ens trobaríem amb què totes aquestes organitzacions tenen una sèries d’elements comuns⁶:

- Es tracta d’agrupacions no lucratives, més o menys petites, integrades per persones independents de les institucions governamentals o partidàries.
- Els seus objectius es centren en la defensa dels seus interessos immediats, de denúncia de les agressions de les quals són objecte, de promoció de les seves idees, de promoció i defensa dels seus propis drets humans...
- L’estructura d’aquestes organitzacions es basa en un grup de treball en què cadascuna de les persones que realitza una funció determinada està en coordinació amb els demés integrants del grup.
- L’acció interna ha de ser democràtica i d’un profund reconeixement del valor que posseeixen la crítica i l’autocrítica.
- Els seus ideals a nivell polític són bàsicament la democratització de l’Estat, del Govern i de la mateixa Societat Civil.

Els aspectes a destacar de totes aquestes definicions són la iniciativa privada i el caràcter no lucratiu.

Pel que fa al caràcter jurídic d’aquestes organitzacions, deriven del dret intern dels estats i no del dret internacional. Això ens permet diferenciar entre aquelles organitzacions involucrades únicament en la promoció del desenvolupament social i econòmic, i aquelles l’objectiu de les quals és lluitar pels drets de minories deixant fora altra varietat d’institucions.

Així doncs, existeixen diversos criteris de discussió de les ONG, depenent dels sectors que atenguin:

- Sector caritatiu: Finançament basat en donacions.
- Sector independent: No està subjecte a cap expressió política.
- Sector voluntariat: la majoria dels recursos actuant no són remunerats.
- Sector exempt d’impostos: s’utilitza allà on existeix subsidi fiscal indirecte.⁷

També es poden classificar en funció de la seva identitat jurídica en associacions i fundacions.

⁶ JURÍDICAS. *Organismos no internacionales. Definición, presencia y perspectivas*. [en línia] <<http://www.juridicas.unam.mx/publica/librev/rev/derhum/cont/28/pr/pr35.pdf>> [consulta: 03.1.2012].

⁷ És una ajuda econòmica que reben determinades entitats per part del sector públic, a través de la qual aquestes entitats paguen una menor quantitat d’impostos.

4.1.1.3.1 ONGD

Segons la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament una Organització No Governamental per al Desenvolupament (ONGD) és una entitat amb una estructura jurídica d'associació o bé de fundació, amb personalitat jurídica pròpia, l'objectiu bàsic de la qual és ajudar a canviar les relacions Sud-Nord, o el que és el mateix, les injustes i desequilibrades relacions entre els estats enriquits (Nord) i els empobrits (Sud). Els projectes de desenvolupament, la sensibilització i la reivindicació d'aquestes desigualtats i les polítiques que les justifiquen són les principals eines que utilitzen les organitzacions per assolir els seus objectius. Els estatuts de cada ONGD recolliran les finalitats altruistes per a les quals es creen.

A més, d'acord amb l'article 1.1 del Codi ètic i de conducta per a les ONGD, una ONGD no ha de perseguir cap afany de lucre i ha de gaudir de total independència respecte a qualsevol instància governamental o intergovernamental. Tampoc no pot dependre formalment de cap partit o organització política, ni tenir representants d'administracions públiques als seus òrgans de poder.

Les ONGD són els principals actors de la cooperació no governamental. Una ONGD pot finançar-se amb fons propis de l'entitat (aportacions privades) i/o mitjançant les subvencions que les diverses administracions públiques obren a través de convocatòries públiques per a aquesta finalitat.

Les ONGD, d'acord amb el codi de conducta de la FCONGD, es caracteritzen per:

- 1- Han de tenir un grau mínim d'estructura o organització estable, així doncs una ONGD ha de tenir personalitat jurídica, que com ja hem dit anteriorment ha de ser d' associació o de fundació, i a més a més ha de disposar de capacitat legal d'actuació.
- 2- No poden tenir afany de lucre: una ONGD no pot buscar beneficis en favor dels seus associats o bé l'apropiació privada del patrimoni, ja sigui a nivell individual o col·lectiu. Així doncs, els beneficis obtinguts dels seus programes o actuacions han de tenir com a destinataris la població que sigui objecte dels programes que aquestes duen a terme.
- 3- Han de disposar d'un cert grau de suport públic i presència social, ja sigui de forma directa o indirecta, per part de les persones i societats on estan establertes i treballen.
- 4- Tots els seus recursos, ja siguin materials o humans, han de tenir un caràcter voluntari, ja que tots ells han de provenir de la solidaritat i/o de donacions privades o públiques en diners, productes, serveis o treballs.
- 5- Disposar de cert grau d'independència: han de gaudir d'autonomia a nivell constitucional i de decisió de qualsevol instància governamental o intergovernamental. Així doncs, no poden sorgir de cap govern, ja sigui local, autonòmic o estatal; i tampoc d'organitzacions intergovernamentals; tampoc poden defensar els seus interessos ni han de tenir cap tipus de control o

dependència organitzativa i orgànica⁸ d'instàncies públiques. Si s'han creat a partir d'una altra organització (social, política o religiosa) han d'estar legalment diferenciades, tenir plena independència per definir els seus objectius i estratègies i per definir la seva organització interna.

- 6- Disposar de mecanismes transparents i participatius per constituir els seus òrgans de govern.
- 7- Estar obertes a l'escrutini i debat públic pel que fa a la seva política, pràctiques i pressupostos. Així doncs, és necessari que lliurin documentació pública, quantitativa i qualitativa, de la mateixa manera que han de facilitar la transparència i el control extern de les seves activitats i recursos.
- 8- La seva voluntat d'actuar com a agents de canvi social, contribuint a transformar la societat, així doncs, han de contribuir a què hi hagin una relacions Nord-Sud més justes i equitatives, de la mateixa manera que han de lluitar contra la pobresa i les seves causes.
- 9- Han d'estar basades entorn a uns fins de solidaritat internacional i desenvolupament, així doncs, un dels principals objectius de tota ONGD ha de ser contribuir a reforçar i fer més visible un moviment mundial de crítica i d'oposició a un sistema de relacions a nivell internacional que produeix desigualtats socials i econòmiques creixents entre el centre i la perifèria: entre la riquesa de recursos i la pobresa de drets.
- 10- Finalment, han de dur a terme projectes per tal de superar aquesta situació.

4.1.1.3.1.1 Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament (FCONGD)

La Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament és una entitat de segon nivell integrada per 85 organitzacions que treballen els àmbits de la Solidaritat i la Cooperació Internacional. Aquesta té com a finalitat potenciar i facilitar la tasca de les ONG catalanes per al desenvolupament.

Les ONGD federades treballen en diversos camps: projectes de desenvolupament en altres estats; ajut humanitari i d'emergència; sensibilització i educació per al desenvolupament; investigació, reflexió i formació; treball d'incidència política i cultural en l'esfera pública i privada, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional; iniciatives i inversions ètiques.

Així doncs, dintre de les 85 ONGD federades, establirem un criteri de divisió entre aquelles que són d'àmbit internacional i les que són d'àmbit nacional.

Pel que fa a les que són d'àmbit nacional, destaquem: Associació Cultura, Solidaritat i Pau, Assemblea de Cooperació per la Pau, Banc de recursos (Pont solidari), Casal dels Infants, Centre UNESCO de Catalunya, CIDOB, Creu Roja a Catalunya, escoltes catalans, Fundació ADSIS, Fundació ADRA, Fundació catalana de l'esplai, Institut de Drets Humans de Catalunya, Justícia i Pau i Minyons escoltes i guies de Catalunya.

⁸ Relatiu a la Constitució i a les funcions d'una entitat pública.

4.1.2 Entitats privades d'iniciativa mercantil

Són aquelles persones físiques i jurídiques, i altres entitats privades amb afany de lucre, que acompleixen activitats de serveis socials i que adopten qualsevol forma societària reconeguda per la legislació mercantil.

4.2 Entitats d'iniciativa pública: administracions públiques

Les entitats públiques són aquelles que pertanyen a les administracions públiques locals (ajuntaments, consells comarcals i diputacions provincials), a les autonòmiques i a l'Administració central.

Primer de tot cal parlar de quines són les obligacions, és a dir, els deures de l'Administració Pública⁹, aquelles necessitats de la població que per llei han d'estar cobertes.

En primer lloc, l'Administració Pública té l'obligació de satisfer algunes necessitats de la població, però no totes. Tanmateix, les lleis fixen alguns drets com a bàsics i d'altres com a desitjables. Per exemple, l'educació i la sanitat són drets que l'Administració Pública està obligada a garantir, i en canvi n'hi ha d'altres, com la vivenda i el treball, que tot i ser drets, l'Administració Pública no els cobreix perquè la llei així ho fixa.

A partir d'això, l'Administració Pública pot efectuar la cobertura dels serveis obligatoris per **mitjans propis**, en el cas de l'educació, per exemple, vindrien a ser les escoles públiques; o a través de la compra d'aquests serveis a tercers, ja siguin entitats sense afany de lucre (fundacions o associacions) o entitats mercantils, això és el que s'anomena **concert**, que no deixa de ser una forma de compra que té l'Administració Pública; en aquest cas parlaríem d'escoles i hospitals concertats, per exemple.

Això es dona perquè el sector públic compta amb tres opcions a l'hora de dur a terme una activitat per tal d'oferir un servei bàsic: pot construir el local que necessita i contractar el personal; en segon lloc, pot construir el local necessari i treure un concurs públic per tal de què una empresa externa s'encarregui del personal; o per últim, pot fer un concurs públic per a què una entitat li ofereixi local i personal. Aquests dos últims casos es tractarien de concerts.

A banda de la cobertura dels serveis obligatoris, l'Administració Pública pot subvencionar activitats que fan entitats privades d'iniciativa social que considera d'interès. Així doncs, el finançament d'aquestes activitats tindria com a fi cobrir els drets que anteriorment hem denominat desitjables; tot i que l'Administració no té cap obligació legal de fer-ho.

⁹ Es considera Administració Pública el conjunt de treballadors i òrgans públics que formen part d'un estat i s'encarreguen de dur a terme la funció pública administrativa, la qual es basa en la utilització d'una sèrie d'instruments per tal de gestionar i realitzar els interessos públics.

Així doncs, en el cas de les subvencions¹⁰, cal que les entitats que les rebin justifiquin que han dedicat els diners a allò per al que els varen demanar, és a dir, per a dur a terme determinats projectes.

Per exemple, si una entitat privada d'iniciativa social treballa per a millorar la situació d'un determinat col·lectiu de persones en risc d'exclusió social en una ciutat, l'Ajuntament, la Generalitat o el Govern central poden subvencionar els projectes, finançant-los en una percentatge determinat.

A continuació s'analitzaran dos nivells de l'Administració Pública: la Generalitat i l'Ajuntament, en aquest cas de Badalona; ja que són les dues entitats públiques que tenen competències en matèria d'infància i adolescència. Per tant, resten al marge tant l'Administració central: el Govern, com l'Administració provincial: la Diputació de Barcelona, així com els diversos consells comarcals.

4.2.1 Administració autònoma: El Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya

El sistema català de serveis socials està format pel conjunt de recursos, prestacions, activitats, programes, objectes i equipaments destinats a l'atenció social de la població, de titularitat pública i privada de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i d'altres administracions.

Pel que fa als drets i deures de les persones usuàries de la xarxa de serveis socials de Catalunya, tots aquells ciutadans i ciutadanes dels estats membres de la Unió Europea empadronats en un municipi de Catalunya tenen dret a accedir al sistema públic de serveis socials. Pel que fa a les persones immigrants que no estan empadronades i que es troben en situació de necessitat personal bàsica també hi poden accedir, tot i que arran de les reformes jurídiques realitzades pel Govern actual, han de cobrir uns requisits molt concrets, els quals queden establerts en la legislació vigent en quant a matèria d'estrangeria.

Així doncs, les prestacions en matèria de serveis socials del sistema públic són les actuacions, les intervencions tècniques, els programes, els projectes, els mitjans i les ajudes econòmiques i tecnològiques que el sistema públic ofereix a les persones.

Hi ha tres tipus de prestacions:

- Prestacions de serveis: són les actuacions que duen a terme els equips professionals en l'àmbit de la prevenció, el diagnòstic, la valoració, la protecció, la promoció, l'atenció i la inserció. Dins d'aquesta categoria de prestacions, ens trobem amb els serveis socials bàsics i els serveis socials especialitzats.

¹⁰ Es considera subvenció l'ajuda concebuda per l'Administració Pública dirigida a finançar activitats de foment.

- Prestacions econòmiques: són aportacions en diners per part de l'Administració Pública per tal de donar suport a les persones que es troben una situació de necessitat social determinada.
- Prestacions tecnològiques: són ajuts instrumentals que tenen com a finalitat atendre les necessitats de caire social de les persones.

Els serveis socials es poden classificar en bàsics i especialitzats.

Els serveis socials bàsics són aquells accessibles a tota la població. Els equips professionals que s'encarreguen d'atendre a aquestes persones estan formats per persones diplomades en treball social i en educació social. L'administració que s'encarrega de donar resposta és la municipal, és a dir, l'Ajuntament; tot i que també ho pot fer el Consell Comarca¹¹. Els serveis socials bàsics són els següents:

- Serveis bàsics d'atenció social
- Serveis d'atenció domiciliària
- Serveis residencials d'estada limitada
- Serveis de menjador social
- Serveis d'assessorament tècnic d'atenció social
- Serveis d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents
- Serveis de suport als serveis socials bàsics

Els serveis socials especialitzats són aquells que donen resposta, és a dir, que cobreixen unes situacions o necessitats que requereixen una especialització tècnica determinada o uns recursos determinats. En aquest nivell hi actua la Generalitat, tot i que fins i tot si el cas és molt greu això pot requerir l'actuació de l'Administració Central. Aquests tipus de serveis són diversos i van adreçats a diferents col·lectiu de la població:

- Infància, adolescència i joventut
- Persones amb dependència
- Persones amb discapacitat
- Persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental
- Persones amb drogodependències
- Persones afectades pel VIH/sida
- Persones cuidadores: familiars i altres persones cuidadores no professionals
- Famílies amb problemàtica social i risc d'exclusió
- Dones en situació de violència masclista i els seus fills i filles
- Serveis de suport als serveis socials especialitzats

¹¹ L'actuació d'una Administració Pública o d'una altra depèn de la grandària del municipi.

4.2.1.1 Competències de la Generalitat en matèria de serveis socials, voluntariat, menors i promoció de les famílies

En primer lloc cal parlar del concepte de competències. Les competències són totes aquelles atribucions jurídiques que li pertocquen a una autoritat pública amb la finalitat de conèixer o resoldre un assumpte. Així doncs, és tot allò que ha de fer cadascun dels diferents nivells de l'Administració Pública, en funció del que estigui establert en un decret, llei, normativa...

Les competències poden ésser de tres tipus: exclusives, compartides o executives. Les exclusives són aquelles que li pertocquen de manera íntegra a la Generalitat, així doncs, la Generalitat compta amb la potestat legislativa, reglamentària i la funció executiva. En canvi, les competències compartides són aquelles en què la Generalitat ha de compartir amb l'Estat els serveis que dóna, és a dir, la Generalitat pot dissenyar i executar polítiques pròpies però aquestes depenen en part del que fixi la Constitució Espanyola en relació a la matèria de què tractin. Per últim, les competències executives són aquelles en què la Generalitat compta amb la potestat reglamentària i la funció executiva, però no amb la potestat legislativa.

Un cop feta aquesta explicació introductòria, les competències de la Generalitat en matèria de serveis socials i menors, que són els dos àmbits analitzats, són exclusives en ambdós casos, de manera que és l'Administració Autònoma juntament amb la municipal; a excepció de les pensions no contributives¹², les que s'encarreguen de gestionar tots els serveis i judes en relació a aquesta matèria.

La Generalitat s'encarrega de prendre tota una sèrie de polítiques i plans per tal d'oferir serveis socials a la població i protegir als menors que es troben en risc d'exclusió social. A més a més, també pren les iniciatives legislatives en matèria de serveis socials, l'aprovació de la cartera de serveis socials i l'establiment dels criteris i les fórmules de coordinació general i interdepartamental entre d'altres.

Pel que fa al Departament de Benestar Social i Família, aquest té la responsabilitat de prendre les mesures necessàries per tal de poder executar les directives del Govern en l'àmbit dels serveis socials, juntament amb la col·laboració dels municipis i les entitats, que constitueixen l'Administració local. Aquest departament també s'encarrega de crear, mantenir, avaluar i gestionar els centres, recursos, equipaments i programes que estan relacionats amb els serveis socials especialitzats, de la mateixa manera que també s'encarrega d'inspeccionar, controlar i exercir potestat sancionadora en matèria de serveis socials.

¹² Són aquelles pensions que pertanyen a aquelles persones majors de 18 anys i menors o majors de 65 anys, que no han treballat o bé pateixen una situació de discapacitat que els hi ha impedit treballar, i que reben, tot i que sigui petita, una pensió per tal de que es puguin mantenir econòmicament.

Referent a la funció dels ens locals, són els encarregats d'establir centres i serveis propis dels serveis socials bàsics, a més a més de crear i gestionar els dels especialitzats i tots aquells que siguin considerats imprescindibles dins de l'àmbit territorial.

4.2.1.1.1 Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)

La Generalitat de Catalunya té la responsabilitat de defensar els drets de les persones menors d'edat i d'encarregar-se de què tots els infants i els adolescents puguin gaudir de cert benestar, amb una atenció especial a la població vulnerable.

Des del Departament de Benestar Social i Família es duen a terme diversos serveis amb la finalitat de garantir la protecció de totes aquelles persones menors de 18 anys, a més a més d'assegurar-se de què aquestes persones no es vegin envoltades en una situació de risc, amb l'objectiu d'augmentar la participació per part dels infants i els adolescents com a ciutadans, i en segon lloc per tal d'impulsar actuacions que promoguin el seu benestar i la seva qualitat de vida.

Aquest departament duu a terme totes les polítiques dirigides a infants i adolescents per mitjà d'un òrgan anomenat Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Les principals funcions d'aquest òrgan són:

- Promoure i coordinar polítiques proactives i de foment de la convivència, de la tolerància i la integració sociolaboral.
- Promoure el respecte i el coneixement dels Drets de la Infància per tal de què els infants i els adolescents gaudeixin del millor grau de benestar i desenvolupament possibles en el seu procés de consolidació de l'autonomia personal.

Pel que fa a les línies d'actuació utilitzades per tal d'assolir tots aquests objectius, en destaquem tres:

- Planificar, dirigir i executar les competències en matèria d'infants i adolescents víctimes d'una situació de risc social.
- Protegir i tutelar els menors desemparats.
- Promoure programes d'orientació i integració social dels menors tutelats i extutelats per majoria d'edat i d'inserció sociolaboral a partir dels setze anys. A banda de promoure accions orientades a millorar les capacitats dels joves.
- Incloure les recomanacions fetes des de l'Observatori dels Drets de la Infància en les seves polítiques.
- Promoure sistemes de gestió i comunicació adequats i útils amb la finalitat de que l'actuació de la DGAIA resulti el més eficient possible per al conjunt dels ciutadans.
- Amb la finalitat de complir amb tots aquests objectius la DGAIA executa i planifica tota una sèrie de polítiques públiques i plans d'actuació els quals es vertebran a

partir del Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència amb la finalitat de donar compliment a la Llei de serveis socials, la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència de Catalunya i les directrius i les recomanacions europees i internacionals en matèria d'infància i adolescència a Catalunya, les quals tenen el seu origen en la Convenció dels Drets de l'Infant.

4.2.2 Administració local: l'Ajuntament de Badalona

Partint de què l'Administració local té competències en matèria de serveis socials bàsics, l'Ajuntament en aquest cas de Badalona duu a terme una sèrie de programes i actuacions amb la finalitat de proporcionar uns serveis dirigits a famílies, infants i adolescents.

L'Ajuntament de Badalona realitza els següents programes:

- Centre de salut mental infantil i juvenil
- Centre de desenvolupament infantil i d'atenció precoç
- Juguem Plegats
- Equip d'atenció a la infància i l'adolescència
- Aula de suport unitat d'escolarització compartida.
- Centre de formació de professionals per a joves amb necessitats educatives especials – Centre Maregassa
- Suport de fisioteràpia a alumnes escolaritzats en escoles ordinàries

4.2.2.1 Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA)

Els EAIA són serveis especialitzats d'atenció a la infància i l'adolescència que pertanyen a la política emprada pels diversos ajuntaments, i que tenen com a objectiu el diagnòstic, tractament i seguiment dels infants en situació de risc o desemparament de les seves famílies. A més a més, també s'encarreguen de la prevenció juntament amb el suport a serveis i professionals de la ciutat. Els menors atesos han estat enviats per part de l'Atenció Territorial de la ciutat o de la DGAIA.

5 Àmbit jurídic: els sistemes de protecció de la infància i l'adolescència

Per a poder verificar la hipòtesi d'aquest treball, s'han analitzat els projectes atenent a tres criteris: l'educatiu, l'econòmic i el jurídic. De tots ells, aquell que té una major rellevància i que afecta a tot el conjunt del projecte és l'àmbit jurídic.

És per això que és necessari establir el marc jurídic de la infància i l'adolescència, incidint en aquest en un primer moment de manera global, és a dir, internacional, per anar duent a terme les diverses fragmentacions i particularitzacions fins arribar a l'àmbit més proper, l'autonòmic.

D'aquesta manera, la llei que regula la infància i l'adolescència a Catalunya és la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, tot i que per arribar a aquest nivell de concreció, és necessari tractar totes aquelles lleis, convencions i declaracions que són la base i el punt de partida d'aquesta.

Per als amants de l'àmbit jurídic, recomano la lectura de tot aquest bloc, i per a aquells que vulguin tenir una visió molt més focalitzada i concreta, els hi recomano que s'adrecin a l'apartat 3.3., on es tracta la llei anteriorment esmentada.

5.1 Àmbit internacional

A nivell internacional, existeixen els Drets Humans i relatius únicament a la infància i l'adolescència, els Drets dels Infants, els quals tenen una validesa internacional.

5.1.1 Els Drets Humans

En primer lloc, cal diferenciar el concepte de Drets Humans d'altres conceptes jurídics que sovint apareixen units tot i que no tenen el mateix significat. Així doncs, cal definir prèviament què són els drets naturals, les llibertats públiques i els drets fonamentals, ja que en moltes ocasions apareixen com sinònims de Drets Humans.

Els Drets Naturals són aquells drets previs al poder i que tenen com a fonament la naturalesa humana, ja que són drets inherents a la naturalesa humana i que no necessiten cap reconeixement en l'ordenament jurídic de cap estat.

Les Llibertats Públiques equivalen als anomenats Drets d'Autonomia i són espais de llibertat propis i individuals que els diversos ordenaments jurídics protegeixen de les intromissions de l'organització estatal.

Els Drets Fonamentals són aquells Drets Humans que han estat reconeguts pel Dret Intern de l'Estat, això és, estan recollits en les lleis fonamentals de l'ordenament jurídic de l'estat.

Abans d'entrar a definir el concepte de Drets Humans cal esmentar que aquests drets poden ser estudiats des de seues perspectives diferents.

En primer lloc, ens trobem amb una dimensió ètica o moral, segons la qual els Drets Humans són les exigències o les eines imprescindibles per tal de que l'ésser humà pugui desenvolupar-se plenament com a individu i en societat per així poder assolir la dignitat humana.

En segon lloc, ens trobem amb una dimensió jurídica, segons la qual s'utilitza el terme Drets Humans per fer referència a un sistema normatiu o a un dret positiu. En aquest cas, les exigències o pretensions morals s'incorporen a les lleis d'un estat i passen a formar part del seu ordenament jurídic.

Un cop fets aquests aclariments inicials, ja podem passar a definir el concepte de Drets Humans. Els DH són un conjunt de facultats que corresponen i han de ser reconegudes a totes les persones sense distinció de raça, sexe, color, cultura o religió, tan sols pel fet de ser persones, i que s'encarreguen de concretar les exigències de la dignitat, la llibertat i la igualtat humanes, les quals han de ser reconegudes positivament pels ordenaments jurídics a nivell nacional i internacional.

Com a conclusió, la dignitat té una gran transcendència com a fonament dels Drets Humans perquè neixen del seu reconeixement i es sustenta en tres valors:

- Llibertat
- Igualtat
- Solidaritat

Característiques

Els Drets Humans presenten una sèrie de característiques, cadascuna de les quals dóna lloc a la següent:

- Universalitat: La titularitat dels DH és assignable a totes les persones perquè totes elles són iguals per naturalesa.
- Inherents: Són innats a tots els éssers humans sense distinció perquè s'assumeix que es neix amb ells.
- Irrenunciables: Renunciar a ells significa renunciar a la condició de persona.
- Inalienables: No poden ser transferibles a un altre titular, ja sigui voluntàriament o no.
- Imprescriptibles: Són drets que sempre es posseeixen i que no es perden ni pel pas del temps ni per la falta d'exercici dels mateixos.
- Progressius: Els DH accepten modificacions futures perquè el concepte de dignitat humana és evolutiu.
- Indivisibles i interdependents: No és possible establir una jerarquia entre els mateixos DH.¹³

Contingut de la Declaració Universal dels Drets Humans

¹³ Segons la Conferència mundial dels DH, celebrada a Viena l'any 1993.

Existeixen diverses formes de classificar els Drets Humans¹⁴ tot i que el criteri utilitzat per a fer-ho serà aquell que divideix els DH en tres grans grups:

1. Drets de primera generació: els drets civils i polítics.

- Context Històric: Els drets civils i polítics són els que primer es reconeixen en la història. Parteixen de la idea de que la persona és portadora d'una sèrie de drets innats i naturals, i aquets drets apareixen lligats a l'estat liberal de dret que estableix que tots els homes són iguals davant la llei i garanteix l'existència de les esferes de llibertat dels seus ciutadans amb la menor intervenció per part d'altres persones. L'Estat té un paper passiu ja que no ha d'emprar cap actuació per tal de fer complir aquests drets, sinó que únicament ha d'intervenir amb la finalitat de restituir l'ordre vulnerat en el cas de que la llibertat d'un ciutadà hagi estat vulnerada.
- Característiques:
 - La titularitat és individual perquè sempre és una persona.
 - L'Estat no ha de proporcionar aquests drets, sinó permetre que s'exerceixin.
- Selecció de drets:
 - Drets d'autonomia:
 - Article 1: Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets i [...] han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.
 - Article 2: Tota persona té els drets i les llibertats proclamades en aquesta Declaració sense distinció de raça, color, sexe, religió, opinió política o de qualsevol altre índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altre condició. [...]
 - Article 7: Tots són iguals davant la llei i tenen, sense distinció, dret a una igual protecció de la llei. [...]

2. Drets de segona generació: els drets econòmics, socials i culturals.

- Context històric: l'Estat Social i els drets econòmics, socials i culturals representen un compromís i un esforç per satisfer les necessitats bàsiques de totes les persones.
- Característiques:
 - El titular d'aquests drets no és l'individu aïllat, autònom i independent sinó que en aquest cas es tracta del ser humà com a col·lectiu que necessita protecció.
 - Els drets socials sí que requereixen la intervenció de l'Estat. En aquest cas, es tracta de drets que tenen un caràcter prestacional, ja que imposen a l'Estat o a altres grups socials o particulars una obligació.

¹⁴ Si es volen veure tots els articles presents en la Declaració dels Drets Humans, aquests es troben en el següent web: <http://www.un.org/es/documents/udhr/> .

- Aquests drets es basen en la igualtat en relació a la satisfacció de les necessitats bàsiques.
- Selecció de drets: En aquesta secció ens trobem amb tots els drets que fan referència al treball, les llibertats sindicals, la salut, l'educació, la protecció de la família i l'habitatge digne.
 - Article 22: Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social, i a obtenir, per mitjà de l'esforç nacional i la cooperació internacional, tenint en compte la organització i els recursos de cada Estat, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals, indispensables a la seva dignitat i al lliure desenvolupament de la seva personalitat.

3.Drets de tercera generació: Els denominats drets de solidaritat.

- Context històric: Són el grup de drets més recents i pretenen donar resposta als problemes que el món actual planteja.
- Característiques:
 - Aquesta solidaritat està formada per un conjunt de drets que afecten a béns que són patrimoni de tots.
 - Exigeixen la col·laboració i aliança efectiva dels pobles.
 - Es fonamenten en el valor de la solidaritat i el respecte a les persones que viuen en societat, tant pel que fa al moment actual com en un futur proper.
- Selecció de drets:
 - Dret a la pau.
 - Dret al desenvolupament: fent referència a les diferències existents entre els estats desenvolupats i en vies de desenvolupament.
 - Dret al medi ambient sa.

5.1.2 Els Drets de la Infància

La Convenció sobre els Drets del nen fou i és el primer instrument internacional que reconeix als nens i nenes com agents socials i titulars actius dels seus propis drets, suposant això un pas molt important si tenim en compte que el nen anteriorment era considerat com a receptor d'una protecció determinada amb un poder d'opinió i decisió escàs.

Aquest tractat internacional, en el qual es troben establerts els Drets de la Infància, va ser aprovat per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 1989 després de 10 anys d'aportacions de diverses societats, cultures i religions; i va entrar en vigor un any després.

Aquest tractat està format per 54 articles que recullen els drets econòmics, socials, culturals, civils i polítics de tots els nens. La seva aplicació, així com l'adopció de les mesures necessàries per donar efectivitat a tots els drets reconeguts en la Convenció, constitueix una **obligació** dels Governos dels Estats firmants, tot i que també és responsabilitat i obligació d'altres agents com els pares, els professors, professionals de la salut, investigadors, i els propis nens i nenes.

La Convenció sobre els Drets dels nens és el tractat internacional amb la més àmplia ratificació que s'ha vist mai. Els estats que la han ratificat són 193, i han de demostrar el seu compliment al Comitè dels Drets del Nen, el qual està format per 18 experts en el camp dels Drets de la Infància.

A més a més, la convenció és la primera llei internacional sobre els drets dels nens i nenes.

Contingut de la Convenció: els Drets de la Infància

Els articles d'aquesta convenció reconeixen als nens com sers humans majors d'edat que tenen dret al ple desenvolupament físic, mental i social, així com el dret a expressar lliurement les seves opinions.

A més a més, aquesta convenció suposa una ampliació del marc jurídic regulador, ja que anteriorment únicament es regulaven aquelles actuacions que afectaven a la infància en situació de risc social.

Motius de la seva creació

La creació d'aquesta convenció va ser necessària per al conjunt d'infants perquè tot i que en molts estats ja existien lleis que protegien els infants, alguns d'aquests estats no les respectaven. Això donava cabuda a situacions de pobresa, juntament amb la manca d'accés a l'educació i sovint, fins i tot a l'abandó.

Així doncs, l'acceptació per part d'un nombre tan elevat d'estats d'aquesta Convenció ha fet possible el reconeixement de la dignitat humana fonamental de la infància, així com la necessitat de garantir i mantenir la seva protecció i el seu desenvolupament.

Finalitat de la Convenció

La Convenció és utilitzada per promoure i protegir els Drets de la Infància. La seva aprovació ha permès que tinguessin lloc avenços importants en el camp dels drets de la infància, sobretot pel que fa referència a la supervivència, la salut i l'educació dels nens, ja sigui per mitjà de la prestació de serveis i béns bàsics com un reconeixement cada cop major i visible referent a la necessitat d'establir un entorn protector que defensi els nens i les nenes de violacions dels seus drets com l'explotació, els maltractaments i la violència.

Evolució desigual

Malgrat que en alguns estats s'han produït avenços importants en quant a l'aprovació de mesures que donessin una major protecció i importància als infants, en altres estats no s'han produït progressos en relació a l'obligació de donar als Drets de la Infància la veritable atenció i importància que mereixen. Fins i tot, podríem parlar de reculades en determinats estats, on situacions com la pobresa, els conflictes armats i el SIDA constitueixen un impediment important per al compliment d'aquests drets.

El 2002 va ser un any clau per a l'evolució del compliment dels Drets de la Infància, així doncs, 189 Estats Membres de les Nacions Unides van fixar i comprometre's a complir

els Objectius de Desenvolupament per al Mil·lenni, la qual cosa mostra la voluntat i el nivell de compromís en el desenvolupament humà per part dels estats.

Drets de la Infància destacats

A continuació es realitzarà una selecció dels Drets de la Infància considerats rellevants en relació al tema tractat en aquest treball.¹⁵

Article 1: S'entén per nen tot **ésser humà** des del seu naixement fins els 18 anys d'edat, a no ser que aquest nen o nena hagi aconseguit abans la majoria d'edat.

Article 2:

1. Els estats que formin part de la Convenció respectaran els drets que s'anuncien en la present Convenció i asseguraran la seva aplicació a cada nen subjecte a la seva jurisdicció **sense discriminació** o distinció alguna per la raça, el color, el sexe, l'idioma, la religió, la opinió pública, l'origen nacional, ètnic o social; la posició econòmica, els impediments físics, el naixement o qualsevol altra condició que ja vingui donada dels seus pares o dels seus representats legals.

2. Els Estats Membres també s'hauran d'encarregar de prendre les **mesures necessàries** per tal de garantir que cada nen es vegi protegit en vers qualsevol forma de discriminació o càstig per diferents causes.

Article 3:

2. Els Estats Membres es comprometen a assegurar al nen la protecció i la cura que siguin necessàries per al seu **benestar**, tenint en compte els drets i deures dels seus pares, tutors o de les altres persones responsables de l'infant davant la llei, i per tal de què això es compleixi, es prendran totes les mesures legislatives i administratives adequades.¹⁶

Article 4: Els Estats Membres adoptaran totes les mesures administratives, legislatives i d'altre caire per donar efectivitat als drets reconeguts en la present Convenció. Referent al compliment dels drets econòmics, socials i culturals; els Estats Membres adoptaran aquestes mesures fins a l'últim recurs del qual disposin, i en el cas de què no siguin suficients aquests recursos, s'acudirà a la cooperació internacional. L'efectivitat dels drets d'aquesta Convenció són responsabilitat i **obligació de l'Estat**.

Article 6:

1. Els Estats Membres reconeixen que tot nen té el dret intrínsec a la **vida**.

¹⁵ Si es volen veure la totalitat dels articles d'aquesta declaració, aquests es troben en el següent enllaç: http://www.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/CDN_06.pdf .

¹⁶ Totes aquestes mesures s'aplicaran tenint en compte l'interès superior del nen.

2.Els Estats Membres garantirán en la màxima mesura possible la supervivència i el desenvolupament del nen.

Article 12:

1.Els Estats Membres garantirán que el nen estigui en condicions de formar-se un **judici** i criteri propis per tal de poder expressar la seva opinió lliurement en tots els assumptes que afectin al nen, tenint-se en compte les opinions del nen, en funció de la seva edat i maduresa.

Article 13:

1.El nen tindrà dret a la **llibertat d'expressió**, dret que inclourà la llibertat de buscar, rebre i difondre informacions i idees de tot tipus. El nen, a més a més de tenir el dret a expressar la seva opinió, tindrà el dret a què aquesta es tingui en compte en tots els assumptes que l'afectaran.

Article 14:

1.Els Estats Membres respectaran el dret del nen a la llibertat de pensament, de consciència i de religió.

Article 18:

1.Els Estats Membres posaran la màxima obstinació en garantir el reconeixement del principi de que ambdós pares tenen **obligacions** comuns pel que respecte a la cura i el desenvolupament del nen.

2.Perquè això tingui lloc, els Estats Membres prestaran l'assistència apropiada als pares i als representants legals per a que duguin a terme les seves funcions referents a la cura del nen, i vetllaran per la creació d'institucions, instal·lacions i serveis per a la cura dels nens.

Article 19:

1.Els Estats Membres adoptaran totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives escaients per tal de protegir al nen contra tota forma de perjudici o abús físic o mental, descuit o tracte negligent, maltractaments o explotació, incloent-hi els abusos sexuals mentre el nen es trobi sota la custòdia dels pares, d'un representant legal o de qualsevol altre persona que en tingui càrrec.

2.Aquestes mesures de protecció haurien d'incloure procediments eficaços per a l'establiment de programes socials amb l'objecte de proporcionar l'assistència necessària al nen i als que cuiden d'ell, així com altres formes per tal d'evitar i notificar, i fins i tot intervenir judicialment, en els casos anteriorment comentats.

Article 23:

1.Els Estats Membres reconeixen que el nen mentalment o físicament impedit haurà de gaudir d'una vida plena i decent en condicions que assegurin la seva dignitat, li permetin arribar a valdre's per sí mateix i facilitin la participació activa del nen en la comunitat.

2.Els Estats Membres reconeixen el dret del nen impedit a rebre cures especials i promouran i asseguraran, tenint en compte els recursos disponibles, les prestacions a aquells menors que reuneixin les condicions que es requereixen, així com als responsables de la seva cura; de l'assistència que sigui necessària i que sigui adequada a l'estat del nen i a les circumstàncies dels seus pares o d'altres persones que cuidin d'ell.

3.Aquesta assistència serà gratuïta sempre que sigui possible, tenint en compte anteriorment la situació econòmica dels pares o de les altres persones que s'encarreguin del nen, i aquesta ajuda econòmica estarà destinada a assegurar que el nen impedit tingui un accés efectiu a l'educació, la capacitació, els serveis sanitaris, els serveis de rehabilitació, la preparació per al món laboral i les oportunitats d'esbarjo. Tots aquests serveis seran rebuts amb l'objectiu de que el nen aconseguixi la integració social i el desenvolupament individual, inclòs el seu desenvolupament cultural i espiritual en la màxima mesura possible.

Article 26:

1.Els Estats Membres reconeixeran a tots els nens el dret a beneficiar-se de la seguretat social, incloent-hi la pòlissa social, i aquests estats adoptaran les mesures necessàries per aconseguir la plena realització d'aquest dret de conformitat amb la seva legislació nacional.

Article 27:

1.Els Estats Membres reconeixen el dret de tot nen a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social.

2.Els pares o altres persones encarregades del nen són els responsables de proporcionar, dins de les seves possibilitats i mitjans econòmics, les condicions de vida que siguin necessàries per al desenvolupament del nen.

Article 28:

1.Els Estats membres reconeixen el dret del nen a l'educació i, a fi de què es pugi exercir progressivament i en condicions d'igualtat d'oportunitats aquest dret, els estats hauran de garantir:

a) Implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tots.

b) Fomentar el desenvolupament, en les seves distintes formes, de l'ensenyament secundari, incloent-hi l'ensenyament general i professional, fer que tots els nens disposin d'ell i de què tinguin accés a ell, adoptar les mesures apropiades com la implantació de l'ensenyament gratuït i la concessió de l'assistència financera en cas de necessitat.

c) Fer l'ensenyament superior accessible a tots, a través de tots aquells medis disponibles.

d) Fer que tots els nens disposin d'informació i orientació en qüestions educatives i professionals o fer que tinguin accés a elles.

e) Adoptar les mesures adequades per fomentar l'assistència regular a les escoles i reduir les tasses de deserció escolar.

2. Els Estats Membres adoptaran les mesures que siguin necessàries i adequades per vetllar per a què la disciplina escolar s'administri de manera compatible amb la dignitat humana del nen i de conformitat amb la present Convenció.

Article 29:

1. Els Estats Membres convenen en què l'educació del nen haurà d'estar encaminada a:

a) Desenvolupar la personalitat, les aptituds i la capacitat mental i física del nen fins el màxim de les seves possibilitats.

b) Inculcar al nen el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals i dels principis consagrats en la Carta de les Nacions Unides.

c) Inculcar al nen el respecte pels seus pares, per la seva pròpia identitat cultural, pel seu idioma i pels seus valors, pels valors nacionals de l'estat en el qual viu, de l'estat del que provingui o de les civilitzacions que siguin diferents a la seva.

d) Preparar al nen per a assumir una vida responsable en una societat lliure, amb esperit de comprensió, pau, tolerància, igualtat de sexes i amistat entre tots els pobles, grups ètnics, nacionals i regionals i persones d'origen indígena.

e) Inculcar al nen el respecte pel medi ambient natural.

Article 31:

1. Els Estats membres reconeixen el dret del nen al descans i a l'esbarjo, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts.

2. Els Estats Membres respectaran i promouran el dret del nen a participar plenament en la vida cultural i artística i propiciaran oportunitats apropiades, en condicions d'igualtat, de participar en la vida cultural, artística, recreativa i d'esbarjo.

Article 39:

Els Estats membres adoptaran totes les mesures apropiades per a promoure la recuperació física i psicològica i la reintegració social de tot nen que hagi estat víctima de: qualsevol forma d'abandó, explotació o abús; tortura o forma de tractes o penes cruels, inhumanes o degradants; o conflictes armats. Dita recuperació i reintegració es durà a

terme en un ambient favorable que fomenti la salut, el respecte de sí mateix i la dignitat del nen.

5.2 Àmbit nacional

A nivell espanyol, existeixen un seguit de drets relatius als nens i adolescents que queden recollits en la Constitució Espanyola.

5.2.1 Els Drets Humans en la Constitució Espanyola

El sistema de protecció dels Drets Humans en Espanya s'articula en torn a la Constitució de 1978. A més a més, es completa amb altres textos internacionals ratificats per l'Estat i amb una legislació de desenvolupament intern. En conclusió, aquest sistema de protecció es basa en la incorporació dels Drets Humans a l'ordenament jurídic espanyol.

La Constitució Espanyola consta de diversos títols, els quals es divideixen capítols, que al seu torn es divideixen en drets. Durant la realització d'aquest treball, queden al marge d'estudi tots aquells drets que es troben en títols diferents del primer, ja que és en el Títol I on es recullen tots els drets i deures fonamentals. Aquest títol es divideix en diversos capítols, dels quals només seran estudiats els capítols II i III, ja que són aquells que fan referència als Drets i llibertats, en el cas del Capítol II, i als principis rectors de la política social i econòmica, en el Capítol III.

Les obligacions de l'Estat són respectar, protegir i complir el dret. Aquestes obligacions genèriques es van concretant d'una manera o d'una altra en funció de quina sigui la garantia dels drets. Per mitjà de:

- L'adopció de mesures: amb la finalitat d'aconseguir la plena efectivitat de tots els drets es creen i articulen una sèrie d'estratègies i plans nacionals.
- L'Obligació mínima bàsica: garantir la satisfacció dels nivells essencials mínims.

5.2.2 La importància de l'article 10: la Dignitat

Segons l'article 10 de la Constitució Espanyola:

1. La dignitat de la persona, els drets inviolables que li són inherents, el lliure desenvolupament de la seva personalitat, el respecte de la llei i dels drets dels altres són fonament de l'ordre polític i de la pau social.
2. Les normes relatives als drets fonamentals i a les llibertats que la Constitució reconeix s'interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal dels Drets Humans i dels tractats i acords internacionals sobre les matèries ratificades per Espanya.

Aquestes dues cites signifiquen que l'Estat Espanyol amb relació al compliment i a la protecció dels Drets Humans tindrà en compte tot el que s'estableix en la Declaració Universal dels Drets Humans.

Aquest article estableix la dignitat de la persona com a fonament i justificació dels Drets Humans. Així doncs, aquest article duu a terme una funció legitimadora, ja que només aquell règim polític espanyol que respecti i tuteli la dignitat de la persona i dels seus drets serà legítim; una funció promocional, ja que s'encarrega de promoure la llibertat i d'eliminar els obstacles que impedeixen la seva efectivitat; i la funció de servir de pauta interpretativa per a tots els poders públics.

Tot i així, la importància d'aquest article no només es troba en el reconeixement de la dignitat com "legitimadora de l'ordre públic, promocional i interpretativa", sinó que rau a més a més en l'establiment d'una disposició específica referent a la interpretació dels drets i les llibertats que la Constitució reconeix.

5.2.3 El Títol 1 de la Constitució Espanyola

La Constitució Espanyola¹⁷ és una de les més extenses en quant al reconeixement dels drets i les llibertats, els quals apareixen situats en el Títol I sota la denominació de "Dels drets i deures fonamentals". La terminologia emprada en aquest cas no parla de Drets humans, sinó de Drets fonamentals.

L'estructura d'aquest Títol I és la següent:

Capítol I: Dels espanyols i els estrangers (art.11 al 13). Fa referència a les normes relatives a la nacionalitat, majoria d'edat i drets dels estrangers a Espanya.

Capítol II: Drets i llibertats (art. 14).

SECCIÓ 1a: Dels drets fonamentals i les llibertats públiques (art. 15 al 29). Es troben recollits, principalment, els drets civils i polítics. Són dret denominats de primera generació. Característiques dels drets recollits en aquesta secció:

- Regulats per la Llei Orgànica i s'ha de respectar el seu contingut essencial.
- Recurs preferent i sumari davant la jurisdicció ordinària.
- Recurs d'empara¹⁸ al Tribunal Constitucional.

Selecció dels drets recollits en aquesta secció:

- Dret a la vida i a la integritat física i moral, amb prohibició de la tortura, els tractes inhumans i degradants i la pena de mort (art. 15 CE).

¹⁷ Si es desitgen veure tots els articles presents en la C.E., hom pot adreçar-se al següent enllaç: http://www.lamoncloa.gob.es/NR/rdonlyres/79FF2885-8DFA-4348-8450-04610A9267F0/0/constitucion_ES.pdf .

¹⁸ És un recurs o una acció que, en funció de la legislació de l'estat, tutela els drets constitucionals del ciutadà. Aquest recurs s'encarrega de la protecció del ciutadà en les seves garanties fonamentals.

- Llibertat ideològica, religiosa, de culte, declarant la no confessionalitat de l'Estat (art . 16 CE).
- Dret a la llibertat i a la seguretat (art. 17 CE).
- Dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, reconeixent la inviolabilitat del domicili i el secret de les comunicacions (art. 18 CE).
- Dret a l'educació i llibertat d'ensenyament.

SECCIÓ 2a: Dels drets i deures dels ciutadans (art. 30 al 38). Es reconeixen drets i deures de garantia econòmica, tributària, laboral o social. Són drets denominats de segona generació. Característiques dels drets recollits en aquesta secció:

- No cal que estiguin regulats per una Llei Orgànica però sí que s'ha de respectar el seu contingut essencial.

Capítol III: Dels Principis rectors de la política social i econòmica¹⁹ (art. 39 al 52). Aquests principis són:

- Dret a la protecció de la família (art. 39 CE)
- Dret a unes condicions dignes de treball (art. 40.2 CE)
- Dret a la protecció de la salut (art. 43 CE) i a la seguretat social (art. 41 CE)
- Dret a la cultura (art. 44 CE)
- Dret a un medi ambient sa (art. 45 CE)
- Dret a un habitatge digne i adequat (art. 47 CE)
- Drets de les persones amb discapacitat (art. 49 CE)

Capítol IV: De les garanties i llibertats dels drets fonamentals (art. 53 al 54). Es reconeixen les garanties normatives i judicials que garanteixen els drets fonamentals i que són objecte d'estudi en el següent apartat.

Capítol V: De la suspensió dels drets i llibertats (art. 55). Contempla el fet de què els drets puguin veure's limitats en ocasions a causa de circumstàncies excepcionals en un estat. Es tracta dels denominats estats d'excepció²⁰ i lloc²¹. També es contempen en aquest capítol els supòsits de suspensió de drets de determinades persones.

¹⁹ Aquests principis es comentaran posteriorment.

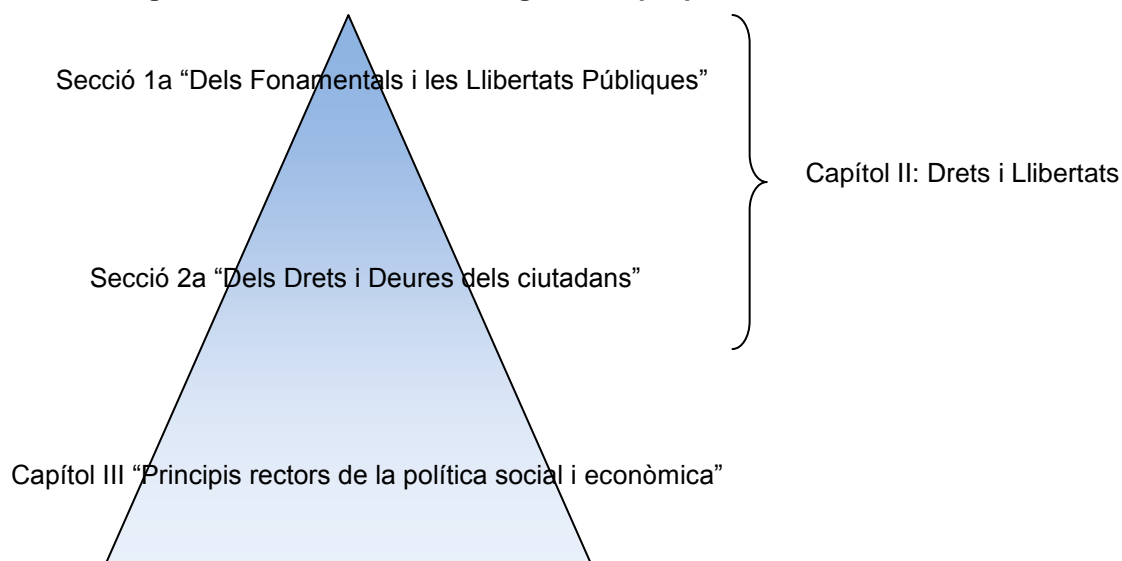
²⁰ Es considera estat d'excepció aquella situació que es dona quan l'ordre públic queda alterat de tal forma que l'exercici de les potestats ordinàries no són suficients per restablir o mantenir-lo.

5.2.4 Diferències entre drets bàsics i desitjables

No tots els drets desenvolupats en aquest Títol I vinculen de la mateixa manera als poders públics i no tots ells són exigibles davant els tribunals.

En funció de les garanties ofertes per aquests drets distingim tres grups, cadascun dels quals gaudeix d'un major o menor grau de protecció en funció dels mecanismes jurídics que s'apliquin i es recullen en la Constitució per tal de garantir l'efectivitat d'aquests drets.

Drets reconeguts en la CE en funció de la garantia que posseeixen

Els drets establerts en la Secció 1a són els que gaudeixen d'una màxima protecció dins de l'ordenament jurídic espanyol. Els drets reconeguts en la Secció 2a gaudeixen de menys garanties que els reconeguts en la Secció 1a. Els drets reconeguts en el Capítol III, principalment de segona generació, recullen principis que deuen inspirar les polítiques dels poders públics, i no són directament oposables davant dels tribunals pels ciutadans, sinó en la mesura que hi disposin les lleis que els desenvolupin.

Un cop feta aquesta breu explicació, cal diferenciar entre el concepte de dret fonamental i el concepte de principi rector. En ambdós casos les dues terminologies fan referència al concepte de dret, tot i que són drets que generen unes obligacions diferents a l'Estat ja que tot i que tots dos es troben en el mateix Títol I de la Constitució, estan recollits en capítols diferents.

En primer lloc, els principis rectors són unes normes de segon grau que imposen unes metes a obtenir, però en la mesura del possible, i tenen com a destinataris no a tots els ciutadans, sinó als poders públics, els quals han de guiar les seves polítiques i actuacions

²¹ És aquella situació en què existeix l'amenaça de produir-se una insurrecció o un acte de força contra la sobirania espanyola.

cap a la consecució dels mateixos. En definitiva, recullen principis que han d'inspirar les polítiques de les diverses administracions públiques cap a la consecució dels mateixos. Degut al seu caràcter inspirador, calen lleis que els desenvolupin i no es poden adoptar mesures contràries a ells.

En aquest primer grup legislatiu s'inclouen els drets socials, els quals, segons Marshall són "obligacions de l'Estat respecte de la societat, entesa com un tot, abans que una sèrie de drets individuals, exigibles i justiciables". Per tant, el sector públic té l'obligació de promoure aquests drets dirigits a un col·lectiu, és a dir, a un tot; fet que no implica que el 100 % de la població gaudeixi de la plena cobertura d'aquests drets.

En canvi, els drets fonamentals recollits en la Secció 1a i la Secció 2a són considerats drets bàsics, que l'Estat té l'obligació de complir en la seva totalitat i que suposen una de les seves prioritats més importants. Aquests sí que són directament exigibles als poders públics. Així doncs, tot i que la diferència és molt subtil, estaríem parlant de dos conceptes jurídics diferents: en primer lloc fem referència als drets fonamentals, és a dir, als drets bàsics, i per tant exigibles; i en el segon cas estem fent referència a una sèrie de drets desitjables i que no són directament exigibles a l'Administració Pública a nivell individual.

Per últim, és necessari destacar que, atenent a aquest criteri, tots els drets que s'inclouen dins de la cartera de serveis socials són considerats, per tant, desitjables o ja que es tracta de principis rectors. En aquest aspecte estaríem parlant de la Llei de serveis socials, de la Llei de la dependència i de la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència entre d'altres.

5.3 Àmbit autonòmic: protecció dels drets socials referits als infants i als adolescents

5.3.1 Llei dels drets i les oportunitats en la infància²² i l'adolescència²³

Aquesta llei relativament nova té el seu origen en la Llei d'infància de Catalunya, la qual va ser redactada pel Departament de Benestar Social i Família juntament amb la participació de la ciutadania catalana. Aquesta llei va néixer de la necessitat de completar les lleis de serveis socials que presentaven i presenten mancances, ja que tenint en compte la diferenciació existent entre els drets de supervivència, és a dir, els drets socials; i els drets de participació; això és, els drets subjectius personals; s'ha constatat un dèficit pel que fa a l'aplicació dels drets de participació, tot i que tant els primers com els segons tenen una gran importància i s'han de complementar per tal de que es produeixi la unificació d'ambdós.

²² Es considera infant aquell menor comprès entre els 0 i els 12 anys.

²³ Es considera adolescent aquell menor comprès entre els 12 i els 18 anys.

La Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència és l'eina jurídica que possibilita l'execució de les polítiques i els plans a través d'un plantejament integral en què la coordinació territorial i la cooperació institucional²⁴ tenen un paper clau per tal de garantir aquest sistema de polítiques transversals, comú i compartit, en polítiques d'infància i adolescència.

En primer lloc, l'interès superior de l'infant i l'adolescent en tots els àmbits (social, cultural, polític i econòmic) constitueix el principi bàsic de tots els drets i polítiques públiques relatius a aquestes persones, tal i com així ho estableix la convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant i l'article 40.3 de l'Estatut d'Autonomia.

Pel que fa als antecedents d'aquesta llei, per a la seva elaboració s'ha tingut en compte el dret internacional, el dret estatal i l'autonòmic.

La llei esmentada desplega l'Article 7 de l'Estatut d'Autonomia, el qual reconeix el dret de totes les persones menors d'edat a rebre l'atenció integral necessària per al desenvolupament de la seva pròpia personalitat i benestar en el context familiar i social, i es fonamenta en l'Article 166.3 del mateix Estatut, segons el qual la Generalitat té la competència exclusiva en matèria de protecció de menors i promoció de les famílies i la infància.

D'altra banda, la llei estudiada es marca com a objectiu facilitar instruments, incloent-hi instruments legislatius, amb la finalitat de disminuir les probabilitats genèriques de situacions i esdeveniments que incideixin negativament en la població infantil o adolescent, plantejant-se com a principal preocupació la protecció d'aquells menors que es troben en perill de viure una situació de risc social. A més a més, aquesta nova llei també vol afrontar per primera vegada la pobresa infantil com a factor de risc susceptible d'ésser objecte de les polítiques públiques.

A més a més, aquesta llei es marca una doble voluntat: d'una banda, reconèixer els drets dels infants i dels adolescents, i d'altra banda, els de les oportunitats d'aquestes persones. En aquest aspecte, s'entén per oportunitat la voluntat per part del sector públic de fer possible l'obertura de nous camins amb la finalitat de permetre als infants i als adolescents el seu ple desenvolupament com a ciutadans.

En definitiva, amb aquesta llei es persegueix l'establiment d'un marc ordenat d'actuació amb la finalitat de millorar els programes de promoció, prevenció, atenció, protecció i participació de la població infantil i adolescent de Catalunya, partint de la responsabilitat de tota la ciutadania i de tots els poders públics en aquesta matèria.

Per últim, cal remarcar que aquesta llei mostra la voluntat de comptar amb una norma de tota la legislació catalana sobre infància i adolescència que inclogui tant els menors desprotegits o en risc com aquells que no ho estan, considerant als infants i als adolescents com a subjectes de drets i oportunitats.

²⁴ És el treball en xarxa de les diverses organitzacions públiques.

Aquesta llei s'estructura en sis títols, els quals es divideixen en capítols, dels quals només seran objecte d'estudi els següents:

- Títol I: marca quines són les disposicions generals i els principis rectors. Determina l'orientació de la llei d'acord amb el que s'estableix a la Convenció dels Drets de l'Infant.
- Títol II: estableix quins són els drets dels infants i dels adolescents i destaca quatre drets considerats principals i essencials, els quals han estat la font d'inspiració de les polítiques preses pels poders públics.
- Títol III: desenvolupa temes relatius a la prevenció general en la infància i l'adolescència. S'estableixen quines són aquelles situacions davant les quals les administracions públiques catalanes han de dur a terme actuacions preventives.
- Títol V: s'ocupa dels règims específics de protecció dels infants i dels adolescents en situació de risc social²⁵ i desemparament²⁶. En aquest cas, si el menor es troba en una situació de desemparament la competència pertany a la Generalitat, i en canvi, si es troba en una situació de risc pertany als ens locals encarregar-se de duu a terme aquests règims. En aquest aspecte hi ha una sèrie de mesures i indicadors que marquen diferents tipus de situacions de risc i desemparament en les quals les actuacions dels professionals públics són diferents.

5.3.1.1 Selecció dels articles de la Llei

A continuació es durà a terme una selecció d'aquells articles de la llei²⁷ considerats d'interès pel fet de mantenir una relació amb els drets que s'han cobert amb la realització dels projectes estudiats.

- Títol I: Disposicions generals, principis rectors i actuacions de les administracions públiques.
 - Capítol I: Disposicions generals
 - Article 3: Responsabilitat ciutadana i pública
 - Article 3.1: l'obligació de vetllar pel respecte efectiu dels drets dels infants i els adolescents és una responsabilitat de

²⁵ És aquella situació en què el desenvolupament i el benestar de l'infant o l'adolescent es veuen limitats o perjudicats per qualsevol circumstància, ja sigui de caire personal, social o familiar i a més a més els pares o tutors no assumeixen o no poden assumir les seves responsabilitats.

²⁶ És aquella situació en què a un menor li manquen els elements bàsics per al seu desenvolupament integral.

²⁷ Si es volen visualitzar tots els articles presents en aquesta llei, l'enllaç és el següent: <http://www.gencat.cat/eadop/imatges/5641/10146047.pdf>.

la família, de tota la ciutadania i, molt particularment, de tots els poders públics, que també tenen l'obligació de defensar-los i promoure'ls.

- Article 3.4: els poders públics han de garantir el respecte dels drets dels infants i els adolescents i han d'adequar llurs actuacions a aquesta llei i a la normativa internacional sobre aquesta matèria.
- Article 4: Interpretació de les normes relatives als infants i adolescents
 - Article 4.1: la interpretació d'aquesta llei, de les normes que la despleguen i de les altres disposicions de la Generalitat relatives als infants i als adolescents s'ha de fer d'acord amb els tractats internacionals ratificats per l'Estat espanyol, especialment la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant [...], la Convenció Europea de Drets de l'Home [...], els principis consagrats en la Carta Europea dels Drets de l'Infant i en la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea [...], les Observacions Generals del Comitè dels Drets de l'Infant de Ginebra, la Constitució espanyola, l'Estatut d'autonomia de Catalunya [...].
- Article 6: Desenvolupament de les potencialitats personals: La criança i la formació dels infants i els adolescents ha de garantir-ne el desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social, d'una manera lliure, integral i harmònica, i ha de potenciar en tot moment llurs capacitats educatives i d'aprenentatge, i procurar-los el benestar físic, psicològic i social.
- Article 9: No-discriminació:
 - Article 9.1: els poders públics han de garantir el principi d'igualtat i eliminar qualsevol discriminació a infants o adolescents per raó de raça, sexe, idioma, religió, opinió política o d'una altra índole, origen nacional, ètnic o social, posició econòmica, condicions físiques, psíquiques o sensorials, estat de salut, naixement, orientació sexual o qualsevol altra condició personal o de llurs progenitors o representants legals.
- Article 10: Perspectiva de gènere i de diversitat funcional
 - Article 10.2: els poders públics han d'introduir la perspectiva de la diversitat funcional en el desenvolupament i l'avaluació de les mesures que adopten amb relació als infants i els adolescents, de manera que en totes les actuacions i tots

els programes que els adrecen es tinguin en compte les diferents maneres en què funciona llur cos i que poden tenir necessitats iguals o específiques.

- Article 11: Ciutadania activa
 - Article 11.2: els poders públics han de fomentar la solidaritat i la sensibilitat social per tal que s'incrementi la participació social dels infants i els adolescents i es generin espais socials nous que dinamitzin la participació responsable d'aquest sector de la població i afavoreixin la convivència i la integració social en l'àmbit veïnal i local.
- Article 13: Foment i suport a l'educació
 - Article 13.2: les administracions públiques competents han de promoure serveis educatius que afavoreixin la reorganització del temps personal, familiar i laboral dels progenitors o del titular o la titular de la tutela de l'infant o adolescent.
 - Article 13.4: el dret a l'educació, incloses les activitats extraescolars, esportives, de lleure i les activitats culturals dels infants i els adolescents, ha de prevaler per damunt de les pràctiques culturals, la tradició i la religió, i llurs manifestacions; aquestes pràctiques no poden justificar en cap cas una discriminació, limitació o exclusió d'infants i adolescents en el ple exercici d'aquest dret.
- Article 15: Prioritat pressupostària
 - Article 15.1: els poders públics, en l'àmbit de llurs competències, han de donar prioritat en llurs pressupostos a les activitats d'atenció, formació, promoció, reinserció, protecció, integració, lleure i prevenció dels infants i els adolescents.
- Capítol III: Planificació i coordinació
 - Article 23: Recursos i serveis:
 - Article 23.1: l'Administració de la Generalitat, mitjançant el departament competent en infància i adolescència, ha d'elaborar un mapa de recursos i serveis per a prevenir les situacions de risc social i la desprotecció i per a protegir els infants i els adolescents. Aquest mapa de recursos i serveis ha de formar part del mapa de serveis socials de Catalunya.

- Article 23.3: els ens locals, amb el suport de la Generalitat, han de promoure l'establiment de recursos o serveis preventius per als infants i els adolescents i, especialment, de centres oberts.
 - Article 23.5: les entitats públiques, les entitats d'iniciativa privada i especialment les entitats d'iniciativa social de l'àmbit del tercer sector social, d'acord amb la legislació de serveis socials, poden promoure l'establiment dels recursos, els serveis i els equipaments a què fa referència aquest article mitjançant acords i convenis amb les administracions públiques que corresponguin, de conformitat amb el mapa de recursos i serveis i la planificació local establerta.
 - Article 23.7: les administracions han d'afavorir les entitats socials i comunitàries que treballen pels drets i les oportunitats dels infants i els adolescents, i donar-los suport, especialment en els territoris i entorns en què es concentren les desigualtats i els indicadors de risc majors.
- Títol II: Dels drets dels infants i els adolescents
 - Capítol III: Benestar material i personal
 - Article 42: infants i adolescents que troben limitacions o barreres per al desenvolupament o la participació
 - Article 42.1: els infants i els adolescents amb discapacitats tenen dret a una escolaritat inclusiva i amb el suport necessari per a potenciar el màxim desenvolupament acadèmic, personal i social. Així mateix, han de tenir l'oportunitat de gaudir d'una vida plena i respectable, amb unes condicions que els permetin d'assolir una vida social, escolar inclusiva i laboral de qualitat i en igualtat d'oportunitats i que els facilitin la participació activa en la comunitat.
 - Article 42.3: els infants i els adolescents amb discapacitats tenen dret a gaudir d'assistència sanitària i de mesures terapèutiques ocupacionals adequades a llurs necessitats.
 - Article 43: Suport a la integració social dels infants i adolescents immigrants
 - Article 43.1: les administracions públiques han de fomentar, mitjançant serveis i programes d'acollida, la integració social dels infants adolescents immigrants.
 - Capítol V: Educació

- Article 50: Infants i adolescents que troben limitacions o barreres per al desenvolupament o la participació en diverses activitats
 - Article 50.1: els infants i els adolescents amb necessitats educatives especials han de rebre una formació educativa i professional que els permeti la integració social, el desenvolupament, la realització personal i l'accés a un lloc de treball en el context més normalitzat possible, i d'acord amb llurs aspiracions i actituds.
- Capítol VIII: Educació en el lleure i pràctica de l'esport
 - Article 57: Educació en el lleure
 - Article 57.1: els infants i els adolescents tenen dret a rebre una formació integral en el temps de lleure que els faciliti l'educació en els valors cívics i en el respecte a la comunitat i al medi, mitjançant centres d'esplai, agrupaments i centres que formen la xarxa associativa d'entitats d'educació en el lleure, i les altres entitats culturals, esportives i socials o les institucions existents a Catalunya i que es dediquen al lleure.
 - Article 57.3: les administracions han d'afavorir i fomentar l'educació en el lleure i donar suport a la xarxa d'entitats socials, i n'han de fomentar la igualtat d'accés dels infants i els adolescents.
 - Article 58: El joc i la pràctica de l'esport:
 - Article 58.1: els infants i els adolescents tenen dret al descans, al joc i a les activitats recreatives pròpies de llur edat com a part de l'activitat quotidiana, i també a participar lliurement en la vida cultural i artística de llur entorn social.
 - Article 58.2: el joc s'ha d'entendre com un element essencial del creixement i la maduració dels infants i els adolescents. Els jocs i les joguines s'han d'adaptar a les necessitats dels infants i els adolescents i han d'ajudar al desenvolupament psicomotor de cada etapa evolutiva.
- Títol III: De la prevenció general
 - Article 77: Prevenció del risc social
 - Article 77.1: l'objecte de la prevenció del risc social són les situacions que afecten conjunts d'infants o adolescents de manera

global, tant de caràcter territorial, cultural com social, en què concorren indicadors o factors de risc que fan palesa la probabilitat que els infants o els adolescents que s'hi troben resultin en el futur perjudicats en llur desenvolupament o benestar.

- Article 77.2: la identificació d'indicadors o factors de risc en un entorn territorial concret o amb relació a un conjunt concret d'infants o adolescents ha de generar plans d'intervenció social preventius i comunitaris.
 - Article 77.3: els plans a què fa referència l'apartat 2 han d'ésser específics i s'han de desenvolupar en els barris i entorns territorials en què es detecti una gran concentració de situacions de desigualtat econòmica, escolar, cultural i d'indicadors de risc per als infants i adolescents. En aquestes zones, en què l'actuació hi és preferent, s'han d'impulsar polítiques de prevenció del risc social.
 - Article 77.4: l'Administració competent en infància i adolescència, en coordinació amb els ens locals i els departaments de la Generalitat corresponents, ha de desenvolupar programes integrals d'atenció als adolescents en risc i desavantatge social en entorns territorials en què es concentren desigualtats i situacions de conflicte social. Aquests programes han de comptar amb mesures extraordinàries de suport a l'escolarització i a la continuïtat formativa, treball de carrer, lleure, acompanyament a la formació i a la inserció sociolaboral, i mesures socioeducatives intensives com centres oberts i centres diürns.
- Títol V: De la protecció dels infants i els adolescents en situació de risc o desemparament
 - Capítol I: Disposicions generals
 - Article 99: Competència en matèria de risc: L'Administració local ha d'intervenir si detecta una situació de risc d'un infant o adolescent que es troba en el seu territori; ha d'adoptar les mesures adequades per a actuar contra aquesta situació, de conformitat amb la regulació establerta per aquesta llei, amb la normativa de la Generalitat que la desenvolupa i amb la legislació en matèria de serveis socials.
 - Capítol II: Les situacions de risc
 - Article 102: Definició i concepte:
 - Article 201.2: Són situacions de risc:

a) La manca d'atenció física o psíquica de l'infant o l'adolescent pels progenitors, o pels titulars de la tutela o de la guarda, que comporti un perjudici lleu per a la salut física o emocional de l'infant o l'adolescent.

b) La dificultat greu per a dispensar l'atenció física i psíquica adequada a l'infant o l'adolescent per part dels progenitors o dels titulars de la tutela o de la guarda.

c) La utilització, pels progenitors o pels titulars de la tutela o de la guarda, del càstig físic o emocional sobre l'infant o l'adolescent que, sense constituir un episodi greu o un patró crònic de violència, en perjudiqui el desenvolupament.

d) Les mancances que, pel fet que no poden ésser adequadament compensades en l'àmbit familiar, ni impulsades des d'aquest mateix àmbit per a llur tractament mitjançant els serveis i recursos normalitzats, puguin produir la marginació, la inadaptació o el desemparament de l'infant o l'adolescent.

e) La manca d'escolarització en edat obligatòria, l'absentisme i l'abandó escolar.

f) El conflicte obert i crònic entre els progenitors, separats o no, quan anteposen llurs necessitats a les de l'infant o l'adolescent.

g) La incapacitat o la impossibilitat dels progenitors o els titulars de la tutela o de la guarda de controlar la conducta de l'infant o l'adolescent que provoqui un perill evident de fer-se mal o de perjudicar terceres persones.

h) Les pràctiques discriminatòries, pels progenitors o titulars de la tutela o de la guarda, contra les nenes o les noies, que comportin un perjudici per a llur benestar i llur salut mental i física, incloent-hi el risc de patir l'ablació o la mutilació genital femenina i la violència exercida contra elles.

i) Qualsevol altra circumstància que, en el cas que persisteixi, pugui evolucionar i derivar en el desemparament de l'infant o l'adolescent.

- Article 104: Mesures d'atenció social i educativa davant les situacions de risc: Les mesures que es poden establir un cop valorada la situació de risc són les següents:

- a) L'orientació, l'assessorament i l'ajut a la família. L'ajut a la família inclou les actuacions de contingut tècnic, econòmic o material

dirigides a millorar l'entorn familiar i a fer-hi possible la permanència de l'infant o l'adolescent.

b) La intervenció familiar mitjançant l'establiment de programes socioeducatius per als progenitors, tutors o guardadors amb la finalitat que assoleixin capacitats i estratègies alternatives per a la cura i l'educació de llurs fills o de l'infant o l'adolescent tutelat.

c) L'acompanyament de l'infant o l'adolescent als centres educatius o a altres activitats, i el suport psicològic o els ajuts a l'estudi.

d) L'ajut a domicili.

e) L'atenció en centre obert i altres serveis socioeducatius.

f) L'atenció sanitària, que inclogui la intervenció psicoterapèutica o el tractament familiar, tant per als progenitors o els titulars de la tutela o de la guarda, com per a l'infant o l'adolescent.

g) Els programes formatius per a adolescents que han abandonat el sistema escolar.

h) L'assistència personal per als progenitors, tutors i guardadors amb diversitat funcional que els permeti assumir llurs obligacions d'atenció i cura dels infants i els adolescents.

i) L'assistència personal per als infants i els adolescents amb diversitat funcional que els permeti superar la situació de risc.

j) Qualsevol altra mesura de caràcter social i educatiu que contribueixi a la desaparició de la situació de risc.

6 Breu història i estudi global de les ONG

Les ONG són un fenomen que en últims anys, sobretot a partir de la dècada dels anys 80, ha crescut d'una manera extraordinària. Així doncs, les ONG són difícils de contextualitzar i generalitzar, ja que són molt diferents entre sí, tot i així, es comencen a consolidar en el marc de recomposició del **Nou Ordre mundial**, que va tenir lloc després de la derrota del sistema polític socialista de l'Est i la creixent globalització capitalista.

Tanmateix, aquest nou règim va crear noves estratègies dirigides a la preservació de l'ordre econòmic que es basaven en la implicació de nous agents socials i la recerca d'un major control i estabilitat social, on les ONG hi tindran un paper molt rellevant.

Actualment les ONG ocupen un lloc molt important tant en els mitjans de masses com en organismes com la ONU i el BM, els quals els hi dediquen la seva atenció. El número d'ONG ha crescut d'una manera espectacular en els últims anys, tot i que els fons que manegen, entre 9 i 10 milions de dòlars anualment, comparats amb els 160 mil milions que extreuen els estats desenvolupats dels estats en vies de desenvolupament com a deute són poc significatius.

El terme ONG va aparèixer per primera vegada a la dècada dels anys 40 en documents elaborats per les Nacions Unides, i feia referència a un gran àmbit d'institucions i organitzacions que tenien com a únic element en comú el fet de què no pertanyien a àmbits governamentals, per tant, eren organitzacions privades. En segon lloc, eren organitzacions la finalitat de les quals no era lucrativa i en què els seus beneficiaris eren els sectors més desfavorits dels estats en vies de desenvolupament. Les seves activitats tenien com a objectiu cobrir determinades necessitats puntuals: salut, educació, vivenda... de la mateixa manera que també intentaven promoure valors i actituds entre els destinataris.

Però abans dels anys 40, també trobàvem associacions i fundacions filantròpiques que van dur a terme la seva funció fins als anys 30, com és el cas de la Fundació Rockefeller, que tenia com a objectiu, juntament amb d'altres, pal·liar els efectes negatius de la industrialització sobre la població.

Després de la Segona Guerra Mundial, les ONG, amb una gran vinculació pel que fa a l'església, van participar en els Plans d'Ajuda Alimentària, de desenvolupament i de cooperació definits per les relacions internacionals dels estats. Però és sobretot a partir dels anys 70 quan podem observar un augment significatiu del número d'ONG, de la mateixa manera que comença a establir-se la ideologia de moltes ONG i és a partir d'aquest moment on es produeix la diversificació en l'àmbit d'aquestes en dues branques: una relacionada amb plantejaments reivindicatius (justícia social, igualtat...) i una altra centrada en accions assistencials (ajuda d'emergència, projectes socials...).

Els anys 70 van estar marcats pels règims dictatorials, però també per l'aparició de forts moviments contestataris en la majoria dels estats en vies de desenvolupament. El socialisme comptava amb el recolzament d'importants sectors socials, que va fer que sorgissin Comitès de solidaritat, de Defensa dels drets humans... Així doncs, en aquesta

època hi ha haver dos tipus d'ONG: aquelles lligades als moviments reivindicatius als quals proporcionaven suport a nivell organitzatiu i econòmic, i aquelles vinculades a organismes internacionals, les quals tenien com a objectiu l'assistència social i l'ajuda d'emergència.

Però a finals d'aquesta dècada i a principis dels anys 80, el context a nivell econòmic, polític i social va influir fortament en el desenvolupament i creixement de les ONG, de tal manera que cada cop aquestes eren més homogènies i presentaven menor diversitat, de la mateixa manera que el seu paper en el futur cada cop va estar més definit.

Recolzades per organismes internacionals i per agències de finançament, i amb una gran divulgació a través dels mitjans de massa, les ONG cada cop tingueren una major importància, i aquestes van començar a dur a terme el paper de "societat civil" o "mediador social". Així doncs, el BM començà a obrir línies de finançament de projectes de les ONG, de la mateixa manera que la ONU els hi dedicà atenció en els seus informes.

Segons el PNUD en la dècada dels anys 80 hi havia més de 50.000 ONG en estats en vies de desenvolupament.

La popularització i el ressò que tingueren i han obtingut les ONG des d'aleshores ha coincidit amb dos factors claus: l'agreujament de la crisi econòmica en la majoria dels estats en vies de desenvolupament i la implantació generalitzada de les polítiques neoliberals i els ajustos estructurals, així com l'hegemonia de les corrents privatitzadora i desreguladora del mercat de treball.

Així doncs, això explica perquè el BM les va començar a defensar com a agents necessaris per al desenvolupament social, al mateix temps que el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) les va definir com "organitzacions voluntàries que treballen amb d'altres i en el seu nom per al desenvolupament de polítiques socials; intermediàries de serveis que responen a les necessitats dels més pobres i amb veu per a exercir pressió sobre les errades del govern i del mercat". L'ACNUR²⁸ es refereix actualment a elles com "socis àgils en respondre a emergències i els millors defensors en matèria de protecció internacional".

Les ONG durant els anys 90 es van multiplicar alhora que van comptar amb el recolzament d'organismes internacionals i l'acceptació social. A més a més, a partir d'aquesta època va aparèixer el concepte d'ONG de tercera generació, que són aquelles que es troben subjectes a empreses privades. Des d'aquestes ONG es va impulsar la incorporació de les empreses privades a programes i projectes, partint de la concepció allunyada de les esquerres segons la qual per tal de contribuir al bon funcionament d'aquells estats amb carència és necessari comptar amb la col·laboració de les empreses que en controlen l'economia i les relacions internacionals.

²⁸ És l'alt comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats.

Actualment, la majoria d'ONG d'ordre internacional estan enfocades a la defensa de l'ecologia, la sostenibilitat i l'eradicació de la pobresa; tot i que de forma clara aquests objectius es contraposen als marcats per l'economia a nivell mundial, els quals estan dictats pel Banc Mundial.

Les actuacions d'aquestes ONG amb caràcter multinacional tenen lloc a estats en vies de desenvolupament, en què la seva actuació es veu recolzada per entitats com Agències Internacionals, governs del Nord, determinats organismes financers i donants privats.

En el marc d'aquestes entitats amb una ideologia política no gaire definida i de caràcter cada cop més empresarial i global, es troba una de les tres entitats d'iniciativa privada analitzada: la Creu Roja, que a diferència de les altres no presenta un caràcter plenament voluntari i tampoc un compromís social ferm i de reivindicació amb la política existent, com seria per exemple el cas de l'Ateneu Sant Roc; sinó que més aviat s'engloba dins el conjunt d'ONG que funcionen d'acord amb el principi de neutralitat ideològica.

A nivell local, és a dir, català, és també interessant veure com les altres dues entitats privades d'iniciativa social analitzades tenen molt poc en comú amb grans ONG com la Creu Roja.

Primerament, cal fer un incís referent al paper del moviment associatiu català. Aquest sempre ha estat molt més actiu que en la resta d'Espanya, sobretot en temes de caire cultural, esportiu, recreatiu i reivindicatiu. Durant l'època franquista moltes iniciatives van sorgir des de l'església catòlica, com és el cas de l'Ateneu Sant Roc, i d'altres van comptar amb el seu recolzament i protecció. La majoria d'aquestes entitats eren grups de teatre, centres d'esplai i excursionistes i associacions de veïns entre d'altres. També hi va haver un nombre considerable d'entitats que van focalitzar la seva tasca en activitats culturals com els grups sardanistes i els ateneus culturals.

A partir del 1975, arran de la mort del dictador, comença a desplegar-se un ampli ventall d'activitats associatives, de manera que moltes activitats que s'havien desenvolupat a les parròquies passen a independitzar-se i adquireixen personalitat jurídica pròpia, principalment en forma d'associacions, moltes de les quals posteriorment acabaran esdevenint fundacions. En aquest període és on es situa el naixement d'una de les tres entitats analitzades: el Casal dels Infants.

A finals dels anys 70 i principis dels 80 es produeix un creixement molt significatiu d'associacions, mentre que el creixement de les fundacions tindrà lloc durant els anys 90. Actualment, encara sorgeixen entitats privades d'iniciativa social, tot i que la majoria de les que actualment estan en funcionament tenen els seus orígens en la dècada anterior.

7 Situació política, social i econòmica de Sant Roc

Tenint en compte que dos dels projectes analitzats tenen el seu camp d'actuació a Sant Roc, a continuació es farà una explicació sobre les peculiaritats que presenta aquest barri, les quals en fan d'ell un àmbit on es reuneixen una sèrie de factors que si no són gestionats correctament poden fer perillar la cohesió social d'aquest, i per tant, la qualitat de vida dels seus habitants.

Per parlar sobre aquest barri de Badalona hem de retrocedir fins als seus orígens, els quals els trobem a la meitat del segle passat: els anys 50 i 60. Durant aquests anys va tenir lloc un important ressorgiment econòmic de la indústria badalonina que va posar fi a les conseqüències econòmiques que havia ocasionat la Guerra Civil Espanyola. Així doncs, durant aquests anys hi ha haver una creixent demanda de mà d'obra per part de les indústries que va donar lloc a l'arribada massiva d'immigrants procedents de diferents llocs de l'Estat Espanyol. Cal destacar que aquest creixement va tenir lloc d'un manera descontrolada, ja que no hi va haver cap tipus de planificació per part del sector públic, la qual cosa va ocasionar severos problemes urbanístics i d'infraestructures, de la mateixa manera que cada cop va resultar més difícil la integració de la població nouvinguda degut a la seva situació precària.

La conseqüència d'aquest ràpid i accelerat augment de la població fou la creació de barris perifèrics, en què es va viure una verdadera febre constructora per tal de donar una llar als nouvinguts. La majoria d'aquestes promocions per part de les empreses constructores foren d'iniciativa privada, la qual cosa va ocasionar que aquests nous pisos no tinguessin un mínim d'equipaments i serveis. Així doncs, Sant Roc va ser un d'aquests barris però en aquest cas va ser construït per iniciativa pública amb la finalitat d'eliminar zones de barranquisme de les ciutats de Barcelona i Badalona, acollir a les persones afectades per les riuades del 1962 i compensar les expropiacions que van tenir lloc per tal de construir l'autopista.

A conseqüència d'aquesta ràpida i desordenada construcció del barri, la major part d'aquestes vivendes van ser de molt baixa qualitat i a més a més molts d'aquests pisos es van sobreocupar. De manera paral·lela, quasi bé la meitat dels habitants eren de fora de Catalunya i es concentrava una població d'ètnia gitana que representava un 25 % dels habitants del barri.

Tot aquest conjunt de situacions van causar que la manca d'equipaments mínims i serveis fos notable, i és als volts dels anys 70 quan comencen a aparèixer una sèrie d'entitats privades d'iniciativa social, que en els seus inicis foren associacions veïnals i que més endavant van acabar convertint-se en fundacions.

Dels anys 70 a l'actualitat, Sant Roc ha petit una sèrie de transformacions a nivell urbanístic per tal de reformar les vivendes de mala qualitat construïdes durant els anys 60. En l'actualitat, s'està duent a terme encara un procés de remodelació en aquests edificis, ja que la majoria d'ells presenten aluminosi. Però sobretot, el major risc urbanístic que presenta Sant Roc per als seus habitants és l'autopista que travessa el barri, la qual

a banda de produir soroll excessiu i contaminació implica un gran perill perquè els seus habitants han de creuar el carrer d'entrada i de sortida d'aquesta quasi diàriament.

Pel que fa a la diversitat dels habitants, a diferència de la població del segle anterior, la majoria de la qual provenia d'altres llocs d'Espanya i era d'ètnia gitana, actualment hi ha una gran diversitat, que inclou població paquistanesa, marroquina, sud-americana, africana subsahariana i gitana romanesa, així com de l'Est d'Europa, hindú i xinesa.

D'entre totes aquestes comunitats nouvingudes, destaca la paquistanesa, que després de la del Raval, és la més nombrosa de tota Catalunya. Els seus membres es troben de manera visible a molts comerços i llocs del barri. Aquesta comunitat, gràcies a les seves pròpies xarxes de suport no mostra una dependència gaire gran respecte a l'Administració Pública, i a més a més, é un col·lectiu molt implicat amb la cultura i l'aprenentatge.

Aquesta gran diversitat, a diferència d'anys anteriors, malauradament està produint a dies d'ara una quantitat de conflictes de convivència entre els diferents col·lectius no gaire gran, però sí significativa, a causa dels horaris diversos, d'una concepció de la convivència diferent, de la utilització de l'espai públic, etc. En part, moltes conductes negatives per part de persones nouvingudes no són més que el resultat de la imitació de les d'aquelles persones residents al barri.

A nivell econòmic, tal i com hem vist Sant Roc sempre ha estat i és encara un barri en una situació d'exclusió i marginalitat, no tan sols a nivell social, sinó també social i cultural. Aquest fet, a causa de la situació actual de crisi, s'ha tornat més visible que mai, de manera que l'empobriment i la manca de treball són aspectes que estan anant en augment.

En els últims anys, arran del govern del Sr. Albiol, s'han dut a terme una sèrie de polítiques de teatralització i de caràcter popular per tal de guanyar vots de poblacions autòctones, principalment gitanes, que han creat situacions d'abús en què les víctimes han estat els col·lectius nouvinguts, els quals han sortit diversos cops al carrer per tal de manifestar el seu desacord en front les actituds racistes del govern municipal.

En conclusió, Sant Roc és un barri que sempre ha manifestat i encara manifesta un equilibri de tensions que és important no trencar, primer entre païos i gitanos, i actualment entre població gitana i nouvinguda. Malgrat les actuacions al barri d'entitats com Creu Roja Barcelonès Nord, Fundació Ateneu Sant Roc i el Casal dels Infants, és difícil posar fi als conflictes causats per diferències culturals, quan l'actuació municipal va cada cop més encaminada a propugnar formes que a la llarga podrien donar lloc a enfrontaments entre diferents col·lectius del barri.

8 Estudi concret de tres entitats privades d'iniciativa social badalonines

8.1 El Casal dels Infants a Badalona

8.1.1 Introducció

El Casal dels Infants és una associació, així doncs, el seu nom complet és Associació Casal dels Infants per a l'acció social als barris. El Casal dels Infants és una ONGD sense cap tipus d'adscripció política ni religiosa, que promou el respecte dels drets de la infància i la joventut. Té com a finalitat lluitar contra l'exclusió i promoure la justícia social. La seva tasca es centra en facilitar la integració i participació de les persones en risc d'exclusió social als barris.

Així doncs, el Casal dels Infants no atén a adults si aquests no tenen famílies. D'aquesta manera, els principals destinataris dels seus projectes són infants, adolescents, joves i a partir d'aquí les seves famílies.

El Casal dels Infants treballa a diferents barris de Catalunya, són barris escollits perquè hi ha molts infants i famílies en situació de dificultat i que no tenen prous recursos per a poder tirar endavant en igualtat d'oportunitats que la resta. Així doncs, aquesta entitat no treballa en ciutats en general, sinó en determinats barris d'aquestes ciutats.

Els barris en els quals treballa aquesta entitat són els següents: a Barcelona són els barris del Raval i Besòs, a Sant Adrià és el barri de la Mina, a Santa Coloma de Gramenet el barri de Fondo i a Badalona els barris de Badalona Sud (Sant Roc, Artigues i el Remei) i Llefià.

8.1.2 Projectes

Els projectes que el Casal dels Infants duu a terme a Badalona són:

- El Carrilet, al barri de Llefià. Els destinataris són els infants de 0 a 6 anys i les seves famílies.
- Entorn Escolar, al barri de Sant Roc. És un projecte en el que es fa un reforç escolar per a infants de les escoles de primària i secundària i en el que també es vol implicar a les famílies.
- Xarxa d'Ajudes i Serveis per a famílies en procés d'inclusió social, a Badalona Sud. Els destinataris són famílies i infants de 0 a 16 anys.
- Servei de Dinamització i Intervenció Comunitària, a Badalona Sud. Els destinataris són tota la comunitat de Badalona Sud.
- Cercles, al barri de Sant Roc. Els destinataris són famílies, principalment dones.

8.1.3 Finançament

El finançament del Casal és mixt, una part pública i l'altra privada. En els projectes de Badalona, el percentatge és del 50 % aproximadament. Per la part pública hi ha administracions com el Consorci Badalona Sud, la Diputació de Barcelona i el Ministeri

d'Ocupació i Seguretat Social; i per la part privada l'Obra Social de La Caixa, l'Obra social de CatalunyaCaixa i la Fundació Inditext entre d'altres.

8.1.4 Projecte analitzat: Entorn Escolar a Badalona

8.1.4.1 Anàlisi educativa

Descripció i fonamentació del projecte

El projecte Entorn Escolar a Badalona té com a objectiu reforçar la comunitat educativa i l'oferta d'activitats dirigida als alumnes del barri de Sant Roc a la zona de Badalona Sud per tal de millorar el seu rendiment acadèmic, les seves competències bàsiques i les seves habilitats socials amb la finalitat de prevenir el fracàs i l'abandonament escolar.

Aquest projecte té com a pilar fonamental el coneixement de la llengua, ja que d'ella en depenen la resta dels aprenentatges acadèmics. És per això que la comprensió lectora, l'alfabetització funcional i la comunicació lingüística són fonamentals a l'hora d'assolir l'objectiu d'aquest projecte: l'adquisició de coneixements i habilitats acadèmiques.

Infants destinataris del projecte durant l'horari de lectura.

Com a qualsevol projecte, l'àmbit d'actuació és clau en el moment de determinar quines seran les intervencions que es realitzaran. En aquest cas, cal tenir en compte que el barri de Sant Roc acull a una gran xarxa d'alumnes nouvinguts, els quals tenen un coneixement bàsic o nul de la llengua, i d'altra banda també hi ha presents un gran nombre de nens i joves que provenen de famílies en què els pares i les mares són analfabets i no donen importància a l'escolarització del seus fills o filles, la qual cosa és absolutament decisiva.

Tenint en compte aquests aspectes, les intervencions es basen en les matemàtiques, l'ús de les tecnologies i l'adquisició dels hàbits i les tècniques d'estudi. Són totes elles intervencions que donen resposta a les necessitats específiques de l'alumnat, amb la finalitat de facilitar la **igualtat educativa** i la **promoció social** dels alumnes.

Destinatari

Aquest projecte va dirigit a tots aquells alumnes de primària i secundària dels centres educatius de Sant Roc que es troben en situació de risc social, situació que pot venir causada pel desconeixement per part de les famílies nouvingudes sobre els recursos i l'entorn, o bé per dificultats i problemes en el suport de l'escolarització dels fills i filles per l'existència d'unes necessitats especials a les que cal donar resposta.

Objectius

Aquest projecte, a banda de la seva finalitat general, marca una sèrie d'objectius bàsics:

- Millorar i afavorir el desenvolupament de les competències de l'alumnat per tal de que aquest pugui millorar i promoure el seu procés d'inclusió social.
- Promoure el desenvolupament social i educatiu dels alumnes en el seu context escolar, familiar i social.
- Desenvolupar una acció social i educativa integral, és a dir, que inclogui diversos aspectes de la vida diària d'aquest nen o jove, per tal de contribuir a la millora de les oportunitats dels infants i les seves famílies.

Metodologia

El reforç escolar es treballa a partir d'una perspectiva àmplia i global duent a terme actuacions que incideixen en el desenvolupament general de l'alumne. Amb aquest projecte s'intenta treballar i desenvolupar la confiança, l'autoestima, els hàbits socials i les tècniques d'estudi amb la finalitat d'aconseguir un desenvolupament total de l'alumne, no només com a estudiant, sinó com a persona i ciutadà. A través d'aquesta acció es busca la millora de les oportunitats reals d'aquests estudiants per així poder-los garantir un futur amb drets de benestar i desenvolupament personal en el que puguin continuar estudiant per així optar a un futur laboral.

L'eficàcia i el bon funcionament del projecte són aspectes que depenen totalment de la coordinació, el respecte i el treball en equip entre els auxiliars educatius i els voluntaris.

Per tal de que l'alumne en un futur proper pugui ser capaç de decidir per sí mateix de manera objectiva i amb criteri per així poder desenvolupar i executar els seus propis projectes, prèviament se li han de donar les eines i els coneixements adequats per a què pugui potenciar les seves competències personals i d'aprenentatge, desenvolupar la seva capacitat de conèixer, comprendre i valorar de forma crítica i reflexiva situacions, actituds, valors i maneres de pensar diferents a la seva. Tots aquests aspectes també incideixen en l'autonomia de l'infant, la qual s'aconsegueix treballant la responsabilitat, l'autocrítica, així com l'aprendre a assumir riscos, sabent-los valorar anteriorment.

Una de les eines educatives que s'empren també són els jocs i les dinàmiques lúdiques, que sobretot s'utilitzen en els últims minuts de la classe per tal de canalitzar les diverses emocions dels alumnes i revivre situacions. D'altra banda, també s'intenta potenciar la part creativa de l'alumne per mitjà del dibuix, dels comentaris davant dels altres companys, etc., així com el treball en grup per tal de tractar aspectes com la competició, el respecte pels altres, la necessitat de seguir unes determinades normes...

Activitats

Aquest projecte es fonamenta en dos espais de reforç:

- Estudi Assistit: està dirigit a grups d'entre 3 i 5 alumnes, i es duu a terme una atenció molt especialitzada amb la finalitat de desenvolupar una sèrie de tasques escolars i de consolidació d'aprenentatges i hàbits molt concrets. En determinats casos s'intenta que els grups estiguin formats per infants i joves de la mateixa procedència per a què així es sentin més acollits i mostrin una major confiança.

- Aula Oberta: l'atenció és grupal amb un màxim de 15 alumnes, i tot i que els alumnes puguin presentar necessitats diferents, s'intenta donar una atenció més general i no tan personalitzada. Tal i com es pot observar en la imatge, en aquesta aula els infants de diferents ètnies i procedències interactuen entre ells jugant plegats, fent activitats conjuntes... la qual cosa és molt beneficiosa per a ells.

Dos infants de procedències diferents jugant plegats.

Aspectes tècnics

Les accions es duen a terme en diferents espais:

- Estudi Assistit a l'Escola Mare de Déu de l'Assumpció: els destinataris són alumnes de 1r a 3r de primària. El reforç té lloc després de que surtin de l'escola, i dura una hora i mitja. El reforç es realitza tres dies a la setmana.
- Aula Oberta Primària a l'Escola Lestonnac: els destinataris són alumnes de primària. El reforç té lloc després de que surtin de l'escola, i dura una hora i mitja. Es realitza quatre dies a la setmana.
- Aula Oberta Secundària a l'Escola Lestonnac: els alumnes atesos es divideixen en dos grups: un format per alumnes de 1r a 2n d'ESO, i un altre que comprèn alumnes de 3r a 4t d'ESO. El reforç té lloc després de l'horari escolar, i dura entre una hora i una hora i mitja. Es realitza tres dies a la setmana.
- Aula Oberta Secundària a l'Escola Eugeni d'Ors: els estudiants es divideixen en dos grups: un primer format per alumnes paquistanesos que reben un reforç de llengües (català i castellà) i un altre grup format per estudiants xinesos que fan únicament reforç de la llengua catalana; ambdós grups estan formats per alumnes de Secundària. El reforç té lloc després de l'horari escolar, i dura entre una hora i una hora i mitja, depenent del dia. Es realitza tres dies a la setmana. El fet d'establir aquesta divisió atenent a la procedència dels alumnes busca dur a terme el reforç de llengües d'una manera molt més eficient i efectiva, ja que ambdós grups presenten unes mancances a nivell lingüístic diferents.
- Aula Oberta Secundària Grup Mixte al centre cívic de la Rampa: en aquest cas es tracta d'un grup que integra alumnes paquistanesos i xinesos amb la finalitat de treballar únicament la llengua catalana. Aquests alumnes no realitzen el reforç en la pròpia escola (l'Escola Lestonnac o l'Escola Mare de Déu de l'Assumpció), sinó que aquest es realitza al Centre Cívic de la Rampa. El reforç té lloc també després de l'horari escolar, i es realitza tres dies a la setmana durant una hora i mitja.

Pel que fa a l'equip encarregat de dur a terme el reforç escolar, aquest està format per vuit auxiliars educatius, una educadora i 9 voluntaris i voluntàries. Per una banda, l'educadora s'encarrega de coordinar l'activitat i organitzar el conjunt de l'equip. Pel que fa als auxiliars educatius, aquests són els responsables d'executar les diverses tasques que tinguin lloc durant el reforç escolar, sempre sota la supervisió de l'educadora, tot i

que poden realitzar tasques autònomes per ells sols. En canvi, els voluntaris el que faran serà dur a terme actuacions i activitats diverses per donar suport als auxiliars educatius.

8.1.4.2 Anàlisi jurídica

Amb la realització d'aquest projecte es compleixen una sèrie de drets relatius als destinataris als qui va dirigit, és a dir, els infants i els adolescents. Així doncs, per a l'anàlisi d'aquests drets es prendrà com a referència la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, d'àmbit autonòmic, la qual recull els drets dels infants i els adolescents així com les competències i obligacions de l'Administració Pública en aquesta matèria.

En quant a la llei esmentada, es troben presents en ella diversos articles en què es fa referència als drets dels infants a un nivell més genèric, sense que això suposi una intervenció directa per part del sector públic per tal de donar efectivitat a aquests drets, i d'altra banda sí que en determinats articles es fa al·lusió directa a les competències i les obligacions dels diversos nivells de l'Administració Pública en matèria concreta d'activitats extraescolars, és a dir, no pas d'educació en el lleure, sinó d'educació, tenint en compte tot el que implica per a l'infant o l'adolescent poder participar en un reforç escolar d'aquestes característiques per al seu desenvolupament com a persona.

Actuació realitzada en el projecte	Article	Text jurídic al què pertany	Administració Pública competent	Òrgan públic competent
Millorar i fomentar el desenvolupament personal de l'infant o adolescent a nivell físic, mental, espiritual, moral i social amb la finalitat de millorar les capacitats educatives i d'aprenentatge.	Article 6	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència		
Aconseguir la igualtat en l'àmbit educatiu per mitjà de l'atenció dirigida a menors en risc d'exclusió social, sobretot per una qüestió econòmica i de procedència.	Article 9.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	
El finançament d'aquest projecte és íntegrament privat, de manera que l'aportació del sector públic en aquesta activitat d'atenció, formació i integració dels infants i els adolescents és nul·la.	Article 15.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	

Aquest projecte s'ha començat a executar per iniciativa privada, de manera que l'Ajuntament de Badalona no ha dut a terme cap tasca de promoció per a l'establiment d'aquesta activitat que treballa per a la protecció dels drets de la infància i l'adolescència en un territori amb grans dificultats, com és el cas de Sant Roc.	Article 23.3, article 23.7 i article 23.5	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració local amb l'ajuda de l'Administració autònoma	Equip d'atenció a la infància i l'adolescència
Donar les eines necessàries perquè els estudiants immigrants, els quals presenten clares necessitats educatives especials, puguin tenir un coneixement de la llengua que els hi permeti el seu desenvolupament acadèmic i la seva integració social.	Article 43.1 i article 50.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració local, és a dir, l'Ajuntament de Badalona	Equip d'atenció a la infància i l'adolescència
Els destinataris d'aquest projecte són infants en situació de risc.	Article 99	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració local, és a dir, l'Ajuntament de Badalona	Equip d'atenció a la infància i l'adolescència

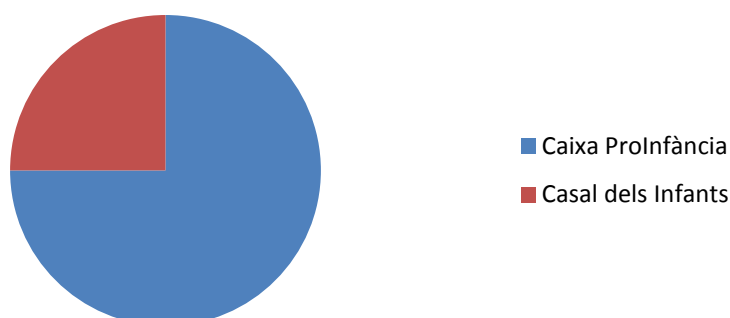
8.1.4.3 Anàlisi econòmica

Per manca d'informació facilitada per l'entitat, únicament és possible realitzar una anàlisi econòmica des del punt de vista del model de finançament d'aquest projecte, de manera que les despeses d'aquest queden al marge.

El finançament públic en aquest projecte és nul, i per tant el 100 % d'aquest és privat. Tot i així, presenta un model curiós, ja que el 75 % del finançament prové de la Caixa ProInfància i l'altre 25 % restant pertany a la pròpia entitat, és a dir, al Casal dels Infants, de manera que la realització d'aquest casal suposa una despesa no recuperable per a la mateixa entitat.

Amb les dades obtingudes per contacte directe de l'entitat, i sense una prèvia revisió de la comptabilitat, la representació gràfica d'aquestes a nivell percentual és la següent:

Finançament

8.2 Creu Roja Barcelonès Nord

8.2.1 Introducció

La Creu Roja i la mitja Lluna Roja es defineix jurídicament com una associació. Així doncs, el moviment internacional d'aquesta ONGD és la xarxa humanitària més gran del món a la qual estan vinculades més de 120 milions de persones de 186 estats. Els objectius que definirien el pla d'acció d'aquesta entitat són:

- Salvar vides i donar suport a la recuperació després de desastres naturals.
- Assegurar a la població una vida sana i segura.
- Promoure la inclusió social, la no violència i la pau.
- Respondre per mitjà d'una estructura d'organització a les necessitats de les persones i col·lectius vulnerables.
- Promoure la diplomàcia humanitària.
- Funcionar amb la màxima eficàcia i eficiència possible.

Pel que fa a la Creu Roja a Catalunya, té quatre delegacions, entre les quals destaquem la de Barcelona ciutat, on ens trobem amb la Creu Roja Barcelonès Sud i la Creu Roja Barcelonès Nord. Així doncs, a partir d'ara parlarem de la Creu Roja Barcelonès Nord, que inclou Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià i Badalona.

8.2.2 Projectes

Els departaments de la Creu Roja Barcelonès Nord són:

- Intervenció social i ocupació
- Socors i emergències
- Voluntariat i formació
- Cooperació internacional

Així doncs, serà fruit d'estudi un dels projectes que es duguin a terme al departament d'Intervenció social i ocupació. Aquest departament té com a objectiu millorar la qualitat de vida, autonomia i integració en la societat dels col·lectius més vulnerables.

Tanmateix, aquest departament treballa per millorar la qualitat de vida de les persones ateses, facilitant la seva participació social i donant-los suport constant a través de professionals i voluntaris.

Els col·lectius als quals van dirigits els projectes del departament d'Intervenció social i ocupació de la Creu Roja Barcelonès Nord són:

- Gent gran: aquest projecte té com a objectiu afavorir l'autonomia de les persones grans, juntament amb el foment de l'envelliment actiu i de la seva independència. Entre les activitats dutes a terme per aquests projectes, destaquem els acompanyaments fora i dins del domicili personal, els tallers d'envelliment saludable, els programes d'estimulació integral, el servei de proximitat que atén demandes concretes referents a la llar juntament amb les noves tecnologies com la teleassistència o els sistemes de localització per a aquelles persones que pateixen malalties que deterioren greument la memòria dels individus (alzheimer) . Els projectes dirigits a aquest col·lectiu són:
 - o Suport Centres externs
 - o Ajut a Domicili Complementària
 - o VBellesa Activa
 - o Teleassistència
 - o SIMAP
- Discapacitats: en aquest col·lectiu, la funció de la Creu Roja és permetre que aquestes persones puguin gaudir d'un temps de lleure totalment satisfactori i ple. Així doncs, duen a terme activitats durant el cap de setmana dirigides a persones amb discapacitat intel·lectual que es troben en la franja d'edat dels 25 als 35 anys, de la mateixa manera que aquesta entitat també organitza casals d'estiu a càrrec de l'Ajuntament de Badalona. Aquests programes també donen suport a famílies amb fills amb discapacitat psíquica a través de grups d'ajut conduïts per psicòlegs per així garantir la seva autonomia. Els projectes dirigits a aquest col·lectiu són:
 - o Suport Centres Externs
 - o Casals d'estiu
 - o Grup de joves
 - o Grups de suport
 - o Acompanyament eleccions
- Infància: aquest programa té com a objectiu preservar els drets dels menors. Així doncs, els projectes duts a terme són:
 - o Salut i nutrició
 - o Ludoteca ètnica i activitats de lleure
 - o Campanya de Reis i joguina educativa
 - o Educació viària
 - o Reforç escolar
- Persones immigrades: les persones immigrades i refugiades constitueixen un dels col·lectius més propensos a patir exclusió social, ja sigui a nivell social com laboral. Els projectes destinats a aquest col·lectiu són:
 - o Takalani (infants nouvinguts)
 - o Dones acollidores

- Ajuts econòmics
- Dones víctimes de violència de gènere: la violència de gènere és una de les prioritats de la Creu Roja, així doncs, garantir la igualtat entre dones i homes continua encara essent una lluita per aquesta entitat. Dels dos projectes realitzats: Tinc un pla! i ATEMPRO, el que ha anat dirigit a un major nombre de dones ha estat el segon, en què s'ha atès per teleassistència mòbil a les dones maltractades.
- Ocupació: mitjançant aquest programa s'afavoreix l'accés, el manteniment i la promoció en el mercat laboral de les persones més vulnerables. Així doncs, es proporciona a les persones ateses un recorregut especialitzat i personalitzat en el que se'ls hi proporciona orientació, formació i intermediació laboral. Pel que fa a les empreses, es duen a terme campanyes de sensibilització per tal de què incloguin aquests col·lectius en risc d'exclusió social als seus equips de treball. Els projectes realitzats són:
 - Incorpora
 - Xarxa Interlabor@
 - Itineraris laborals integrals RMI
 - Formació Ocupacional
 - Activa't

Pel que fa a quins han estat els programes que han atès a un major nombre de persones, en distingim tres: Infància, Exclusió social i Gent Gran.

8.2.3 Finançament

El finançament de la Creu Roja Barcelonès Nord es compon de diverses fonts, entre les quals figuren les següents partides, algunes de caràcter privat i d'altres públiques:

- Fons propis: estan formats per les quotes dels socis i sòcies, els beneficis de diferents sortejos autoritzats per l'Estat, com el Sorteig d'Or i la loteria de Nadal entre d'altres; herències, llegats i donacions. Representen el 43 % del finançament.
- Convenis i subvencions: signats amb l'Administració Pública o amb entitats i fundacions privades. Representen el 25 % del finançament.
- Prestació de serveis: són els ingressos que provenen d'una contraprestació per un servei social, sanitari o docent. Suposen el 32 % del finançament.

8.2.4 Projecte analitzat: Casal d'Estiu

8.2.4.1 Anàlisi educativa

Descripció i fonamentació del projecte

El Casal d'Estiu s'entén com un espai pedagògic que permet treballar i afavorir de manera transversal i per mitjà d'activitats diàries, diversos aspectes d'infants, adolescents i joves amb necessitats especials com l'autonomia i el creixement personal, les relacions interpersonals, la participació i l'establiment de vincles socials i efectius, entre d'altres.

Tots aquests valors i aspectes són treballats des d'una vessant lúdica i divertida que es fonamenta en tots els jocs i activitats que es realitzen en el Casal, ja que la finalitat d'aquest casal és, per sobre de tot, permetre que les persones ateses visquin el seu temps d'oci com un temps profitós, realitzant activitats diferents de les que desenvolupen de manera habitual durant el curs escolar, ja que sobretot es tracta de donar-los les eines i establir els mecanismes adequats per a què puguin passar-s'ho bé.

L'esport té un paper molt rellevant en l'oci de molts d'aquests infants.

Aquest projecte parteix de la idea de què l'oci és un element fonamental en la vida de tota persona, ja que aquest element ens permet obtenir de nou el nostre equilibri, que en ocasions es veu danyat i afectat per les obligacions de la vida diària. L'oci és un dret per tots els éssers humans, i per tant, també un dret d'aquelles persones que pateixen algun tipus de discapacitat, tot i que malauradament en la societat actual està molt estesa la idea de què aquestes persones no poden gaudir del temps lliure.

En conclusió, l'oci pot resultar una eina pedagògica molt útil per tal de complir amb algunes necessitats d'aquestes persones per mitjà d'activitats que els hi ajudin a assumir el seu propi cos, la seva condició i les seves limitacions, així com gaudir d'una major experiència i autoestima.

Destinatari: concepte de diversitat funcional

Primer de tot, cal aclarir que aquest Casal està adreçat a infants, adolescents i joves amb necessitats especials.

Cadascun d'aquests joves i nens presenta una patologia diferent de l'altre, de manera que cada cas és únic i ha de ser tractat com a tal, així que no es pot generalitzar o establir una mateixa activitat per a tots els participants, sinó que es tracta d'adaptar cada activitat a les necessitats i les capacitats de cadascun d'ells.

El Casal no imposa cap condició o restricció a l'hora de donar resposta a un infant, adolescent o jove, ja que es tracta de persones, els tutors de les quals, s'adrecen a aquest casal com a última opció, perquè prèviament ja han rebutjat al seu fill en la resta de casals ordinaris.

El Casal tampoc pot negar la participació en el projecte d'aquells infants, adolescents o joves que estan sotmesos a un tractament mèdic o bé que han estat hospitalitzats durant llargues temporades, tot i que això impliqui a priori una ràtio d'un monitor per cada nen o adolescent, ja que realment es troben molt nerviosos.

Molts dels joves presentaven un nivell de discapacitat molt baix i una gran autonomia.

Malauradament, aquest casal també acull infants, adolescents i joves que presenten una discapacitat psíquica molt lleu i que podrien participar perfectament en un casal ordinari, però que per falta de personal no són acceptats i els han de portar a aquesta mena de casals, essent això contraproductiu per a ells, ja que el fet d'estar al costat d'altres nens/es i joves que estan molt més afectats no és estimulants.

La pintura per al Dani i molts infants autistes és una de les poques formes de comunicar-se que tenen.

Pel que fa a les patologies mèdiques, són molt diverses, com ja s'ha comentat anteriorment, tot i que a grans trets el Casal até a un gran nombre de menors autistes, ja que és la discapacitat psíquica més comuna. Tot i així, el Casal també até a nens i joves amb trastorn de comportament, paràlisi cerebral, i molts altres nens/es i joves que no tenen diagnosticada cap malaltia en concreta o que presenten síndromes molt poc usuals. Conèixer el símptoma que presenta cada nen o jove és bàsic per tal de tractar-lo d'una manera o una altra.

Per últim, cal remarcar que sempre hi ha hagut cert debat a l'hora d'anomenar a aquestes persones, ja que és un tema que pot arribar a ferir la sensibilitat d'algunes persones. Primer es deien minusvàlids, més endavant discapacitats i actualment s'ha introduït el concepte de diversitat funcional, ja que són persones que no tenen menys capacitat ni són menys vàlides, simplement tenen una manera de fer les coses diferent.

Objectius

- Finalitat del projecte: el Casal d'Estiu té com a finalitat facilitar l'educació en el temps de lleure als nens/es i joves amb necessitats especials durant part de les seves vacances d'estiu per tal de potenciar la seva autonomia i afavorir la igualtat d'oportunitats. Així doncs, es tracta d'atendre a les necessitats concretes d'aquests nens/es i joves per fer del seu estiu un estiu únic.
- Objectiu general: afavorir el desenvolupament personal i l'augment de la qualitat de vida dels nens/es i joves que hi participen a través d'activitats que impliquin una vivència satisfactòria i plena del seu temps de lleure. Aquest Casal també es marca com a objectiu general potenciar la participació activa d'aquests infants, adolescents i joves en la dinàmica de l'oci i del temps lliure, així com fomentar les relacions interpersonals entre ells i una major autonomia personal en relació al medi.
- Objectius específics:
 - o Realitzar activitats conjuntes amb els infants, adolescents i joves del casal per tal de potenciar i augmentar les relacions interpersonals entre ells.
 - o Afavorir i fomentar l'ús d'equipaments normalitzats i la integració dels infants, adolescents i joves en les activitats lúdiques de la ciutat, portant a terme determinades activitats en diferents equipaments públics i participant en les activitats promogudes per l'Ajuntament per tal de què puguin relacionar-se amb els diferents casals de la ciutat.

- Dur a terme activitats que es trobin dintre del centre d'interès prèviament establert pels monitors que també facilitin la comprensió d'aquest.
- Realitzar sortides lúdiques a espais concrets (espais naturals, piscines públiques, parcs públics, museus...) amb la finalitat de potenciar la interrelació entre els cens/es i joves per així permetre que aquests gaudeixin de la descoberta de nous ambients.

Aspectes tècnics

El Casal té una durada de 4 setmanes durant el mes de juliol i està format per 24 nens i nenes compresos en edats d'entre 4 i 19 anys, juntament amb un grup de 6 joves més independents, compresos entre edats de 15 i 19 anys, tots ells d'edats diverses i amb diferents tipus de discapacitats. L'horari del Casal és de 9h a 15:30h, i aquest casal també inclou la coordinació d'un espai de menjador on es treballen una sèrie d'hàbits quotidians, en el cas dels grups infantils; i de 9h a 14h els dimarts i els dimecres de 9h a 18h en el cas del grup de joves més independents.

El Casal està dinamitzat per un equip de monitors de lleure que compten amb la col·laboració d'un grup de voluntaris que realitzen tasques de suport, tot i que el voluntariat no podrà executar cap activitat de forma autònoma i sense supervisió, ja que sempre actuarà tutelat pels professionals. Això és degut a què l'execució d'aquesta mena d'activitats amb menors, i amb persones que presenten una discapacitat comporta una responsabilitat civil i penal. Com a conclusió, la funció del voluntariat és de dinamització més que no pas de suport, és a dir, sota cap circumstància el voluntari podrà emprendre i dirigir activitats adreçades a aquestes nens, sinó que haurà de d'ajudar al monitor sempre sota les seves ordres i supervisió.

Com a conseqüència de les necessitats d'aquests infants i joves, i amb la finalitat de garantir que estiguin ben atesos en relació a la patologia que presenten, per tal de garantir una atenció especialitzada a cadascun d'ells la ràtio de monitors és molt més elevada que en qualsevol casal ordinari, ja que tot i que segons el Decret 137/2003 del 10 de juny de "Regulació de les Activitats en el temps Lliure en les quals hi participen menors de 18 anys" la ràtio ha de ser d'un monitor per cada 10 participants, en els casals de nens/es amb necessitats especials no hi ha cap regulació. La ràtio d'aquest casal és d'un monitor per cada 2 infants o adolescents.

Així doncs, en el cas del Casal, els monitors encarregats de dinamitzar-lo són 12, els quals és necessari que presentin algun tipus de formació relacionada amb l'atenció a persones amb diversitat funcional, ja que el títol de monitor de lleure és clarament insuficient. Pel que fa als voluntaris, el Casal compta amb 8 voluntaris, tot i que no tots ells

En el grup dels més petits, la ràtio és gairebé d'un monitor per cada nen.

assisteixen diàriament.

Activitats

Les activitats que es duen a terme es dissenyen i es planifiquen en funció de les necessitats i les capacitats individuals que presenta cada infant o jove i sempre tenen com a finalitat que aquests gaudeixin el màxim possible de la seva autonomia, per tal d'obtenir, d'aquesta manera, un major grau de realització i creixement personal. Totes les activitats que es planifiquen tenen com a punt d'unió el centre d'interès determinat pels monitors.

Tal i com s'ha comentat anteriorment, les activitats realitzades en aquest Casal estan emmarcades dins d'un centre d'interès fixat pel diversos monitors. Així doncs, es tracta de mantenir una sèrie d'activitats continuades per tal de treballar tota una sèrie d'hàbits, així com marcar clarament el temps quotidià, entenent-lo com aquell moment en què es realitzen activitats de la vida diària. Aquestes activitats constitueixen una oportunitat clara per tal de potenciar tot un seguit d'aspectes important com l'autonomia personal, l'adquisició d'una sèrie d'hàbits i l'establiment de relacions positives.

El centre d'interès recull una sèrie d'activitats lúdiques que tenen com a principal objectiu convertir l'oci en diversió per poder així afavorir l'estabilitat física i psíquica dels infants i joves. Totes ells tenen com a finalitat en sí mateixes el joc, tal i com es pot apreciar en la imatge. Un dels altres objectius d'aquestes activitats seria fomentar i potenciar les formes d'expressivitat dels infants i joves, així com la seva creativitat per tal de fomentar la confiança en ells mateixos i que aprenguin a ser creadors i receptors.

El puzle és un dels jocs més adients per establir connexió amb aquests infants.

Les activitats que es realitzen al Casal són diferents les unes de les altres durant la setmana, tot i que són activitats que es repeteixen un cop setmanalment com per exemple els jocs, els contes, els tallers de disfresses i els tallers de cuina, per tal de no desorientar a l'infant o jove.

A banda d'aquestes activitats, el casal també compta amb activitats complementàries i extraordinàries. Aquestes activitats complementàries són activitats esportives, tallers de relaxació, activitats ecològiques, activitats que fomenten la comunicació i tallers amb animals per tal d'estimular als infants i joves atesos, tal i com es pot veure en la imatge. Pel que fa a les activitats extraordinàries, algunes d'elles són sortides en ambients diferents als del Casal, com per exemple sortides que tenen com a finalitat descobrir nous entorns naturals, assistir a la platja de Badalona i fins i tot poder oferir una festa final als infants i a les seves famílies.

El centre d'interès escollit per vehicular tot el projecte ha estat les 7 ARTS, de manera que totes les activitats han estat enfocades al seu coneixement per mitjà de la realització d'activitats i manualitats.

Les sortides a la platja i al Zoo van suposar un gran repte per a tots els infants i monitors.

8.2.4.2 Anàlisi jurídica

A partir de la realització d'aquest Casal s'articulen una sèrie d'activitats que tenen com a finalitat cobrir els drets d'una sèrie de nens/es, adolescents i joves amb diversitat funcional, és a dir, que pateixen una discapacitat psíquica.

Per a l'anàlisi dels drets que es cobreixen es prendrà com a text de referència la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, la qual recull, per una banda els drets dels infants i els adolescents amb diversitat funcional, així com les competències i obligacions de les diverses administracions públiques pel que fa a aquest col·lectiu.

Per tant, es realitzarà l'anàlisi en base als infants i adolescents, que són menors, i no en relació als joves, que ja presenten la majoria d'edat.

Tot seguit es farà una anàlisi dels drets presents en aquesta llei i relatius als destinataris del Casal.

Actuació realitzada en el projecte	Article	Text jurídic al que pertany	Administració Pública competent	Òrgan públic competent
Aquest projecte parteix de la idea de què totes les persones tenen dret a gaudir del lleure, i per tant, les persones amb diversitat funcional també. El Casal empra l'oci com a eina pedagògica.	Article 9.1 i Article 58.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	
El Casal acull a un nombre força nombrós d'infants i adolescents amb una discapacitat psíquica lleu que són derivats de casals ordinaris, molts d'ells	Article 10.2	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	

públics o concretats, perquè no disposen de la figura del vetllador, ja que aquesta suposa una despesa extra; tot i que això és un aspecte contraproductiu i clarament desavantatjós per al menor.				
Els infants amb una discapacitat lleu que són adreçats a aquest Casal per d'altres, són obligats a renunciar a l'oportunitat de poder participar en una educació (en el lleure) inclusiva.	Article 42.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència		
Aquest Casal pretén educar en el lleure als infants i adolescents amb necessitats especials de tal manera que els hi permeti integrar-se socialment en l'espai que els envolta, així com l'obtenció del seu desenvolupament i realització personal.	Article 50.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència		
En aquest projecte el suport de l'Administració Pública es realitza per mitjà de l'aportació que fa l'Ajuntament de Badalona en concepte de beques i el Consell Comarcal del Barcelonès Nord, que suposa el 28 % del finançament. En aquest aspecte, però, el sector públic no fomenta la igualtat d'accés dels infants i els adolescents a aquest Casal, ja que la quota de les famílies és més que el doble que la d'un casal ordinari.	Article 57.3	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	

8.2.4.3 Anàlisi econòmica

L'anàlisi econòmica es farà en base a dos eixos: les despeses del Casal i el seu finançament, és a dir, els seus ingressos.

En primer lloc, el model de finançament d'aquest Casal es basa en una comissió, la qual s'organitza per atendre i donar resposta als menors i joves amb discapacitats de la ciutat de Badalona. Aquesta comissió està formada per l'IMSP²⁹, Sapnin³⁰; els quals s'encarreguen de portar la gestió; per l'AMPA de les tres escoles d'educació especial de la ciutat de Badalona; per la Creu Roja, entitat que s'encarrega d'organitzar el Casal i de gestionar tot el tema de Recursos Humans; i pel Consell Comarcal.

L'Ajuntament de Badalona, a més a més de formar part de la comissió per mitjà de l'IMSP, també proporciona ingressos per mitjà de la subvenció que dona a Sapnin a través de les beques de menjador i d'altres.

Pel que fa al finançament privat, el Casal compta amb una sèrie de col·laboradors, com per exemple DINCAT, una associació de gestió de persones amb diversitat funcional.

A banda del finançament públic i privat, el Casal compta amb els ingressos procedents de les quotes que paguen les famílies. Fent referència al seu import, aquest és de 1.200 € per nen, mentre que la d'un casal ordinari es mouria entre els 275 i 300 €. Tot i així, aquesta quota s'ha aconseguit reduir per mitjà del finançament del Casal a 460 €, la qual encara es pot reduir més per mitjà de les beques que les famílies poden demanar als serveis socials.

Els ingressos, a nivell quantitatiu serien els següents:

- Ajuntament de Badalona en concepte de beques: 7.954 €.
- Consell Comarcal Barcelona Nord: 6.894 €.
- Finançament privat - empreses col·laboradores: 14.318 €.
- Finançament privat - empreses: 5.833 €.
- Famílies en concepte de quotes: 17.499 €.
- Creu Roja per mitjà de beques: 530 €.

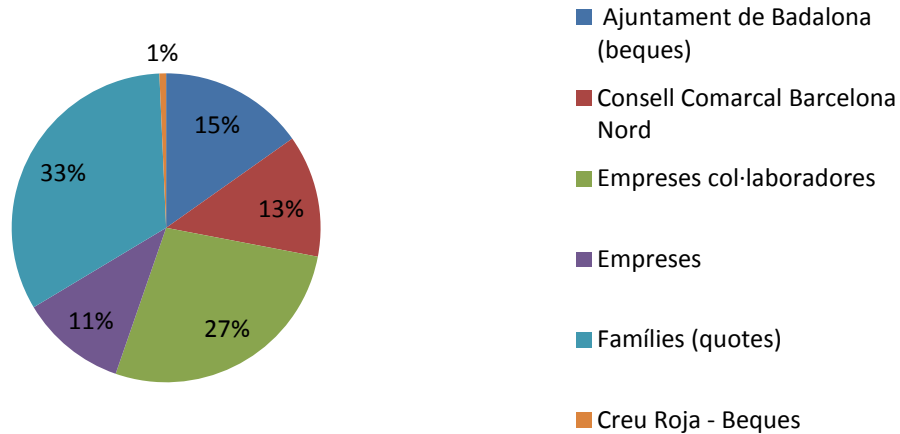
Això suposa uns ingressos totals de 53.028€.

²⁹ L'IMSP és l'institut municipal d'atenció a les persones. És l'entitat gestora, la qual pertany a l'Ajuntament de Badalona, de les escoles d'educació especial de la ciutat de Badalona.

³⁰ Spanin és una entitat d'atenció a les persones que s'encarrega de coordinar les tuteles de persones amb discapacitats al municipi de Badalona.

A nivell percentual, el finançament del casal és el següent:

Finançament

Pel que fa a les despeses amb les que compta el Casal, a nivell quantitatiu aquestes són les següents:

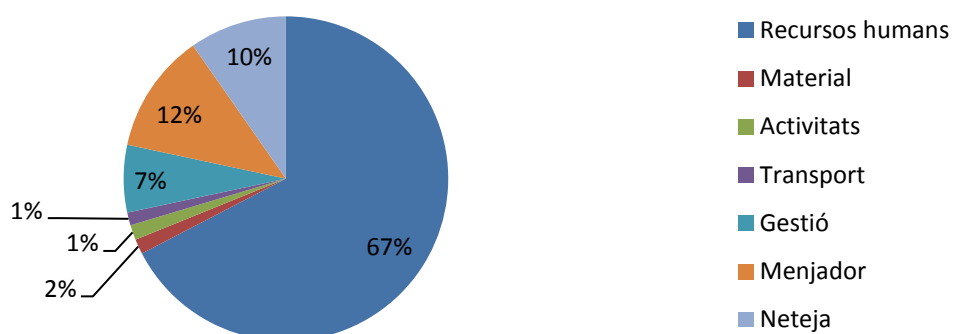
- Recursos Humans: 33.514 €. És la partida que té un pes major perquè la ràtio que presenta aquest casal és molt diferent respecte a la resta de casals.
- Material: 742 €.
- Activitats: 742 €.
- Gestió: 3.341 €. Aquesta partida està formada pel conjunt de despeses indirectes.
- Menjador: 5.939 €.
- Transport: 3.924 €.
- Neteja: 4.826 €.

Tot això suposa una despesa total de 53.028 €.

Pel que fa a la despesa de transport, tot i que es comptabilitza com a despesa, aquesta no suposa una pèrdua, ja que aquest servei ha estat donat gratuïtament per l'empresa de transports la Pau.

A nivell percentual, el finançament del Casal és el següent:

Despeses

Un cop analitzats els dos grups econòmics, és important remarcar la necessitat que té l'entitat d'igualar els ingressos i les despeses, sense buscar un benefici ja que es tracta d'una organització sense ànim de lucre, però tampoc suposant la realització d'aquest casal una pèrdua.

8.2.4.4 El paper del sector públic

Abans de tot, és necessari constatar que a tota la ciutat de Badalona i Santa Coloma de Gramenet únicament hi ha dos casals, i ambdós són coordinats per la Creu Roja. A més a més, en el barri de Sant Adrià també hi ha un altre en funcionament realitzat per una altra entitat d'iniciativa social.

Les raons que expliquen l'absència de casals públics són òbvies: el grau de complicació i de responsabilitat a l'hora d'organitzar un casal d'aquestes característiques és molt elevat, ja que els encarregats han d'assumir el risc de fer-se responsables de les persones amb diversitat funcional que alhora són menors d'edat, sent així un dels col·lectius més vulnerables. D'altra banda, el finançament que es necessita en aquests casals és molt gran.

Tot això queda més que evidenciat en el fet que el lleure amb discapacitats és un món que sempre ha restat molt aïllat, i justament aquest Casal intenta lluitar contra aquesta concepció.

Incidint en aquest aspecte, el sector públic no promou mai activitats per a persones amb diversitat funcional per iniciativa pròpia, sinó que subvenciona determinades entitats per a que ho facin. Exemples són entitats com Spanin, Sique o Creu Roja, les quals es presenten a subvencions davant de l'Ajuntament de Badalona, i tot i que aquestes mai cobreixen el 100 % de les despeses, sí que suposen un import important.

Tot i això, és notable la manca d'iniciativa i promoció per part del sector públic, no tan sols en les activitats de lleure dirigides a persones amb diversitat funcional, sinó també durant tot el curs escolar. Així doncs, activitats com teràpies amb animals o l'organització de grups de suport per a cuidadors podrien fer que tant els nenes com les famílies milloressin considerablement la seva situació.

Però sobretot, aquell aspecte en què el sector públic hauria de jugar un paper decisiu i no ho fa és en tot el tema de l'oci inclusiu, ja que per manca de la figura del monitor molts nens i joves que tot i la seva situació de discapacitat podrien participar en casals ordinaris no ho fan i són derivats a casals com aquest. En aquest aspecte, hem de tenir en compte que són joves i nens que també tenen dret a relacionar-se amb altre gent i poder fer qualsevol tipus d'activitat, i el fet de què no ho facin suposa la pèrdua d'una oportunitat vital.

En definitiva, el sector públic s'hauria de plantejar si més no donar recursos a aquests casals per tal de què la figura del vetllador hi fos present i així donar efectivitat al dret d'igualtat de tots els infants.

8.3 Fundació Ateneu Sant Roc

8.3.1 Introducció

La Fundació Ateneu Sant Roc és una entitat privada d'iniciativa social formada per un grup de persones, professionals i voluntaris; convençuts de què la transformació social és possible.

L'objectiu de l'entitat és promoure diversos projectes educatius, socials i culturals adreçats a diferents col·lectius: infants, joves i adults en risc d'exclusió social.

Aquesta entitat per tal d'aconseguir aquest objectiu es marca les següents fites:

- Organitzar activitats educatives, socials, culturals i de lleure adreçades a la població amb necessitats especials.
- Facilitar la cohesió social i la prevenció en col·lectius en risc d'exclusió social.
- Potenciar noves idees i actuacions que dinamitzin la vida cultural i social del barri.

Per a poder entendre l'Ateneu en el marc actual, cal tenir en compte com i quan va néixer aquesta entitat, i per a fer-ho ens hem de remuntar a la dècada dels anys 50 i 60, en què es va produir una gran immigració de persones procedents d'altres indrets de l'estat espanyol que van passar a viure als nous barris que es van crear a la perifèria, en què es van construir unes vivendes de molt baixa qualitat que aviat van ser sobreocupades per la població nouvinguda.

Així doncs, aquesta manca d'equipaments mínims (deguda a la construcció indiscriminada i de baix pressupost) com llum, aigua, pavimentació... i de serveis (escoles, hospitals...) va donar lloc a l'aparició de les reivindicacions veïnals per a la creació del Centre Social Cultural Sant Roc. Aquest fou creat al 1969 per iniciativa de la parròquia i va comptar amb les vocalies de Joventut, Infantil (actualment Esplai Borinot - projecte en el que em centro), Colònies, Grup de Dones, Cultura, Habitatge i dos consultors: un de mèdic i un de jurídic.

Com a conseqüència de la falta d'entesa amb la directiva del Centre Social al 1987 es va formar una entitat autònoma amb la finalitat de poder continuar amb el treball de promoció sociocultural i educatiu de forma independent: L'Ateneu Popular de Sant Roc.

És el nou Ateneu el que va agafar el relleu sociocultural del Centre Social en el barri, però aleshores el barri ja no era el mateix que en els seus inicis, de manera que l'entitat va haver de buscar nous mètodes per donar una resposta més actualitzada i efectiva als nous problemes que es plantejaven. Per a fer-ho, es van promoure activitats relacionades amb la cultura, l'esport, el temps lliure, la sanitat, l'educació, el pacifisme, l'ecologia i el medi ambient, i totes aquelles que es van considerar d'utilitat pública amb relació a la labor educativa i sociocultural dels ciutadans.

L'any 2005 l'Ateneu Popular de Sant Roc ja havia experimentat un gran creixement, doncs realitzava una gran quantitat de projectes i el nombre de persones implicades era

major que mai, així que es va considerar el moment adequat per a fer un gran pas: va esdevenir la Fundació Ateneu Sant Roc.

Actualment la Fundació Ateneu Sant Roc continua lluitant al costat de totes les veïnes i veïns del barri per a la cohesió social, fomentant la participació i parant especial atenció en els col·lectius en risc d'exclusió social. Tanmateix, la seva finalitat és adaptar tots els seus projectes per a donar respostes a les noves i canviants necessitats dels habitants del barri.

8.3.2 Projectes

Els projectes que duu a terme l'entitat actualment són molt diversos i cadascun d'ells dona resposta a un col·lectiu de persones determinat amb unes necessitats concretes:

- **Cultura:** és un projecte dirigit a totes les edats amb l'objectiu de realitzar activitats que fomentin la promoció sociocultural i educativa per a oferir una millor qualitat de vida a les persones del barri. En aquest projecte es duen a terme tallers, exposicions, festes, activitats culturals i comerç just entre d'altres.
- **Formació global dones:** és un projecte que té com a objectiu ser un espai de trobada i d'ajuda mútua la finalitat del qual és augmentar la formació i participació de les dones per així potenciar la seva incorporació als serveis, recursos i organitzacions existents en el barri. En aquest cas és un projecte dirigit a dones de 16 a 55 anys que tenen responsabilitats familiars, una situació econòmica molt precària i un nivell cultural baix, a més a més de poc o nul temps per a dedicar-se a la formació acadèmica i/o professional. Les activitats són diverses, des de mòduls formatius, alfabetització i xerrades fins a tallers d'informàtica, costura i cuina.
- **Grup de Dones:** és un projecte adreçat a dones amb edats compreses entre 50 i 80 anys que té com a objectiu fomentar la participació de les dones en activitats culturals, formatives, de lleure i igualtat a través de tallers, xerrades, festes i celebracions.
- **Formació Voluntaris:** és un programa de formació dirigit a voluntaris i col·laboradors, monitors, educadors i talleristes dels diferents projectes amb la finalitat d'augmentar el nivell d'instrucció i de formació per mitjà de xerrades, tallers i trobades d'educadors i voluntaris.
- **Centre Obert Infantil:** és un projecte dirigit a nenes i nens de 5 a 12 anys (la majora d'ètnia gitana) que formen part de famílies que es troben en una situació de grans dificultats econòmiques, amb problemes de convivència familiar i altres problemes com deficiències en qüestió de salut. Les activitats que es realitzen són molt diverses, com: berenar, ludoteca, mediateca, informàtica, esports, taller d'expressió i programa sociosanitari.
- **Esplai Borinot:** és un projecte dirigit a nenes i nens de 5 a 13 anys amb l'objectiu d'implantar una sèrie de valors que contribueixin a crear un model de societat no discriminatòria, fonamentada en la justícia, la solidaritat, el respecte envers les persones, la diversitat cultural i el medi ambient. Les activitats més destacables són la Ludoteca, els jocs cooperatius d'interior i d'exterior, expressió i teatre, sortides i festes diverses.

- Joves: és un projecte dirigit a joves de 12 a 18 anys que formen part d'un ambient familiar problemàtic i que pateixen una situació sociocultural i econòmica desfavorable. La majoria d'ells són joves nouvinguts, amb mancances afectives i que pateixen una escolarització deficient. Les activitats que ofereix la fundació són diverses: aula d'estudi, tarda de jocs, taller d'animació de carrer, taller de fang, esports, cinema i piscina. Dins d'aquest projecte es duu a terme un programa d'estudis assistits amb l'objectiu de proporcionar als alumnes unes condicions d'estudi adequades que facilitin un millor rendiment escolar.
- Ludoteca: és un projecte dirigit a infants, joves i adults que pretén promoure valors a través del joc, la sociabilitat, la convivència, la relació i la comunicació. Aquest projecte també ofereix un espai lúdic i educatiu a diferents centres escolars.
- Grup Laila: és un projecte adreçat a dones majors d'edat de diferents cultures i procedències, l'objectiu del qual és facilitar l'aprenentatge de les llengües catalana i castellana per així fer possible una millor integració.
- Aula Oberta: és un projecte adreçat a nenes i nens a partir de 5 anys nouvinguts que requereixen unes necessitats de reforç lingüístic per a una millor integració. Són espais dedicats a la conversa a través de temes d'interès per als nens/es i en què també hi juga un paper molt important la biblioteca, juntament amb la informàtica.
- Ateneu al Carrer: és un projecte en el qual un divendres de cada mes un grup de voluntàries i voluntaris ocupen diferents places del barri de Sant Roc per utilitzar el carrer com un espai educatiu a la vegada que l'Ateneu s'apropa als nous col·lectius per així promoure la convivència a través del joc, la lectura, els tallers i la música.
- Activitat Vacances: és un projecte dirigit a nenes i nens entre 5 i 18 anys en el que es proposa donar continuïtat a la tasca educativa que l'Ateneu duu a terme al llarg del curs. En la seva majoria són casals i colònies.
- Aula d'informàtica: és un programa transversal que té com a finalitat apropar les noves tecnologies als col·lectius més desfavorits a través de cursos.
- Medi ambient: és un programa transversal que duu a terme propostes d'intervenció en el nostre entorn per a fomentar la necessitat d'incloure en la nostra vida quotidiana petites accions que contribueixin a conservar el medi ambient a través de xerrades, tallers de reciclatge i activitats diverses.
- Sociosanitari: és un programa transversal que pretén incidir en temes relacionats amb la salut i la higiene tant en infants com en adults i joves des dels diversos projectes que realitza la fundació.

8.3.3 Finançament

El finançament de l'Ateneu és el següent, establint una divisió entre aquell finançament públic i privat:

- Finançament públic: suposa el 34 % del finançament i està format per les següents entitats públiques:
 - o Generalitat de Catalunya: l'entitat rep subvencions de diverses seccions:
 - Departament de Governació i Administracions Públiques

- Secretaria d'Acció Ciutadana
- Secretaria d'Immigració
- Delegació del Govern
- ADIGSA³¹
- Institut Català de les Dones
- Secretaria General de Joventut
- Ajuntament de Badalona: dins d'aquesta administració, ens trobem amb:
 - Regidoria de Ciutadania
 - Institut Municipal de Serveis a les Persones
- Consorci Badalona Sud
- Finançament privat: suposa el 66 % del finançament i està format per entitats privades com ANUDAL, Forn Bertran, Fundació Creatia i Fundació La Caixa entre d'altres.

8.3.4 Projecte analitzat: Esplai Borinot

8.3.4.1 Anàlisi educativa

Descripció i fonamentació del projecte

L'Esplai Borinot pretén apropar-se a la realitat existent al barri per tal de fomentar la implantació d'un model de societat no discriminatòria i basada en una sèrie de valors com la solidaritat, la justícia i el respecte.

Aquest projecte té la intenció de ser un espai collidor i integrador pels nens i nenes, així com dinamitzador per la vida sociocultural del barri, tot partint del concepte de la pedagogia activa, una eina fonamental per aconseguir fomentar en els infants actituds de convivència cíviques.

Per damunt de tot, es parteix de la idea de què s'ha de treballar l'educació en el lleure des d'una vessant ètica i molt oberta a les noves realitats culturals del barri, constantment canviant per així fer de l'Esplai un punt de trobada i de convivència amb altres infants del barri.

Arran de la tasca duta a terme per l'Esplai durant 40 anys, l'any 2011 va rebre el Premi d'Educació en el Lleure de la Fundació Lluís Carulla, el qual va ser recollit per monitors i nens i nenes, tal i com es pot apreciar en la imatge.

³¹ Administració, Promoció i Gestió, S.A. és una empresa pública del Departament de Medi Ambient i Habitatge que s'encarrega d'administrar i gestionar els habitatges públics.

Monitors i nens i nens de l'Esplai recollint el Premi Carulla.

Destinatari

L'Esplai Borinot pretén atendre les necessitats dels habitants del barri, tenint en compte la realitat múltipla i diversa que es dona a Sant Roc, en què conviuen païos, gitanos, i un important nombre d'infants nouvinguts en la seva majoria procedents de Paquistán, Marroc i Romania. Aquesta diversitat es pot veure en les següents imatges:

Nens i nenes destinataris del projecte de l'Esplai Nens i nenes, la majoria d'origen magrebí, durant una sortida a la muntanya.

A banda, aspectes com la situació familiar, econòmica i social també són molt importants alhora de treballar amb l'infant en concret ja que són tots els factors que tenen una clara influència sobre el nen o nena.

En línies generals, una part important dels infants atesos presenten una situació econòmica i familiar molt precària, ja que moltes d'aquestes famílies són monoparentals, d'altres nombroses i en què només un dels tutors, és a dir, pare o mare treballen; i clarament perjudicial per a l'infant, ja que molts d'ells presenten famílies desestructurades i amb un nivell d'instrucció i de cultura insuficient, tot i que aquells que viuen una situació més complicada no es troben a l'Esplai, sinó que són derivats al Centre Obert.

Com a conclusió, aquesta diversitat comporta que en molts casos a l'hora de realitzar activitats tots junts a més a més de tenir-se en compte les edats, es tinguin també presents quins són els altres nens i nenes que envoltaran a l'infant en concret, per tal d'intentar que aquest s'integri de la manera més satisfactòria possible. Tot i això, en determinades ocasions la mateixa diversitat constitueix un factor d'unió, d'identificació entre infants de procedència tan diferents, i aquest aspecte s'intenta potenciar al màxim.

Cançó realitzada pels infants i monitors de l'Esplai Borinot que tracta la diversitat cultural.

Objectius

- Objectiu general: oferir als infants de diverses procedències i cultures un espai de convivència partint del respecte i l'acceptació de l'altre per tal d'assolir els següents objectius específics:
 - Oferir als infants unes experiències lúdiques creatives durant el seu temps de lleure.
 - Participar en activitats culturals que organitzi l'Ateneu per a diversos projectes de la mateixa entitat i en d'altres organitzats per altres entitats del barri.
 - Dur a terme un treball educatiu que estimuli i potenciï la configuració de la personalitat pròpia, l'autonomia, l'autoestima, la socialització i la salut, tot respectant les diferències culturals i religioses.
 - Reforçar l'estructura de funcionament de l'Esplai Borinot i la línia pedagògica d'actuació per part de l'equip de monitors.
 - Apropar l'equip de monitors i la realitat de l'Ateneu a les famílies dels infants.
 - Treballar la integració, la convivència i la cooperació entre nens i nenes de diferents ètnies. Cal mencionar que en determinats moments l'assoliment d'aquest objectiu ha comportat problemes derivats de les diferències entre les diverses cultures, les quals poden causar que els infants no estiguin acostumats a compartir espais de joc i relacions socials amb altres infants

d'ètnies diferents amb naturalitat, tot i que en molts casos el nombre de conflictes derivats de la pròpia convivència dels infants és molt major.

La metodologia utilitzada per a l'assoliment d'aquests objectius ha estat col·lectiva i individual, ja que l'Esplai es basa en el treball en grups, tot i que dintre d'aquests cada infant mostra unes necessitats i unes característiques diferents que s'han de tenir en compte per tal de treballar una sèrie de problemes o mancances diferents.

L'atenció individual i personalitzada és molt important.

Aspectes tècnics

L'Esplai Borinot actualment até 60 nens i nenes d'entre 5 i 13 anys. De tots ells, el 58 % són nois i el 42 % noies. Pel que fa a la distribució per procedència, aquesta ha estat la següent: 3 infants romanesos, 26 marroquins, 1 sud-americà, 7 paquistanesos, 12 països i 11 nens gitanos.

El conjunt de nens i nenes es distribueixen en tres grups:

- Sols: 20 infants amb edats compreses entre 5 i 7 anys.
- Papallones: 24 infants amb edats compreses entre 8 i 10 anys.
- Xiruques: 16 infants amb edats compreses entre 11 i 13 anys.

Pel que fa a l'horari, aquest esplai es realitza cada divendres de 17:30 h a 20:00 h i alguns dies del cap de setmana en què es realitzen activitats extraordinàries com sortides al teatre o a la muntanya entre d'altres.

L'equip de monitors encarregat de dinamitzar i controlar el Casal està format per 12 monitors, 2 monitors en pràctiques i 1 responsable. Tots ells són voluntaris i compten amb diverses titulacions: el títol de pre-monitors, el de monitors i el de director. En general es tracta d'un equip força estable i per cada grup hi ha entre 3 i 4 monitors, de manera que la ràtio és molt elevada i no és la que es dona en un esplai ordinari normal, en què la ràtio és d'un monitor per cada 10 nens i nenes.

Per últim, cal destacar que els infants que até aquest esplai no paguen cap quota.

Activitats

Les activitats realitzades pels tres grups són diferents entre sí, tot i que algunes són realitzades de manera conjunta. Aquestes activitats conjuntes tenen com a finalitat acostar els infants a realitats diferents del barri i poder estar tots plegats per tal de participar en altres projectes de l'Ateneu.

D'entre totes aquestes activitats conjuntes cal destacar l'activitat de l'Ateneu al Carrer, el Carnestoltes, la sortida al Delta del riu Llobregat, la Tamborinada, les Colònies infantils a Sant Pau de Segúries i el Casal d'agost i d'hivern infantil.

A nivell més concret, les activitats realitzades pels diversos grups són en la seva majoria tallers de cuina, de fang, de contes; i gimcanes, i es realitzen a la Ludoteca.

A més a més, també s'han intentat recuperar les activitat al carrer i utilitzar els espais públics que ofereix la ciutat de Badalona, com la Plaça Pompeu Fabra o la llera del riu Besòs.

Sortida realitzada al Camp Nou

Colònies infantils a Sant Pau de Segúries

8.3.4.2 Anàlisi jurídica

Amb la realització d'aquest Esplai es duen a terme una sèrie d'activitats, que com en els dos anteriors projectes analitzats, tenen com a finalitat donar efectivitat a una sèrie de drets dels que disposen infants i adolescents.

Per a la realització d'aquesta anàlisi jurídica es prendrà com a text de referència la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, la qual té articles que al·ludeixen directament a la relació que s'ha d'establir entre l'Administració Pública i les entitats privades d'iniciativa social, com és el cas de l'Ateneu de Sant Roc, en quant a la realització d'esplais.

A continuació es farà un recull d'aquells articles presents en aquesta llei que fan referència als drets dels infants i els adolescents en aquest aspecte, és a dir, en l'educació en el lleure; els quals poden suposar una obligació per part del sector públic o no.

Actuació realitzada en el projecte	Article	Text jurídic al que pertany	Administració Pública competent	Òrgan públic competent
Aquest projecte pretén transmetre una escala de valors amb la finalitat de construir una societat justa i solidària. La transmissió d'aquests valors per mitjà	Article 6 i article 57.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència		

d'activitats lúdiques i educatives és imprescindible per completar el desenvolupament humà de l'infant.				
L'Esplai constitueix una eina per a què els infants del barri siguin conscients de la seva realitat cultural i social canviant, la qual cosa s'aconsegueix per mitjà d'activitats fonamentades en la participació i la integració social.	Article 11.2	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	
Aquest projecte requereix d'una atenció especial per part dels poders públics, ja que es troba al barri de Sant Roc, on es reuneixen una sèrie de factors que poden donar lloc a situacions d'alt risc per a l'infant.	Article 23.7	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	
Aquest esplai até a un gran nombre d'infants nouvinguts amb la finalitat de què es puguin integrar satisfactòriament en el barri.	Article 43.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	
L'Esplai es fonamenta en l'educació en el lleure, i com a tal, compta amb el suport a nivell econòmic de l'Administració Pública.	Article 57.3	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	L'Administració Pública a nivell genèric	
Aquest Esplai considera el joc, i per tant, l'educació en el lleure; una eina fonamental per a l'infant, partint de la idea de què aquest és subjecte d'aquest dret.	Article 58.1	Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència		

8.3.4.3. Anàlisi econòmica

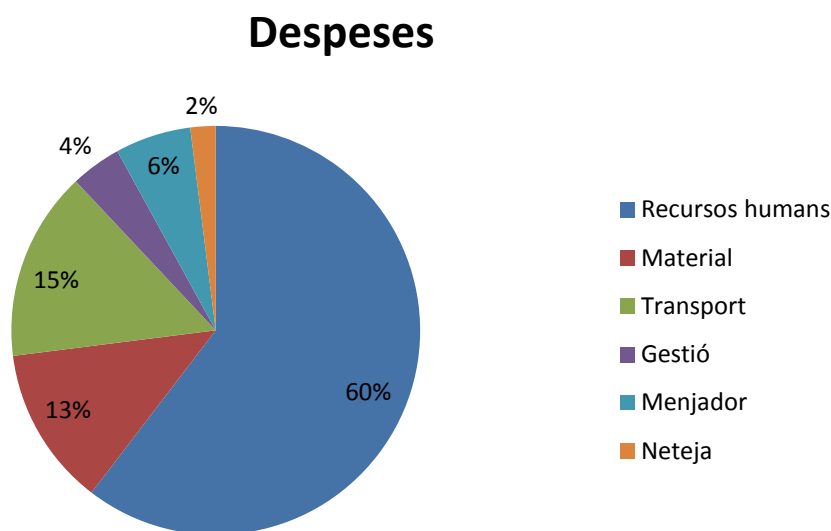
L'anàlisi econòmica es durà a terme en base a dos eixos, tal i com s'ha fet anteriorment: les despeses de l'Esplai i el seu finançament.

A nivell quantitatiu, les despeses de l'Esplai són les següents:

- Recursos Humans: 12.000 €. En aquest aspecte, la partida no és gaire grossa perquè la majoria dels monitors són voluntaris, i per tant, hi ha molts pocs contractats.
- Material i activitats: 2.500 €. Són aquells recursos emprats en la compra de materials de diversa tipologia per tal de poder realitzar les activitats.
- Transport: 3.000 €. És el cost del transport emprat, que sempre és públic, majoritàriament metro, autobús i tramvia.
- Gestió: 800 €.
- Neteja: 400 €.
- Berenar: 1.200 €.

Totes aquestes despeses, dividides en diferents partides en funció de la destinació dels recursos, suposen unes despeses totals de 9.900 €.

A nivell percentual, les despeses de l'Esplai són les següents:

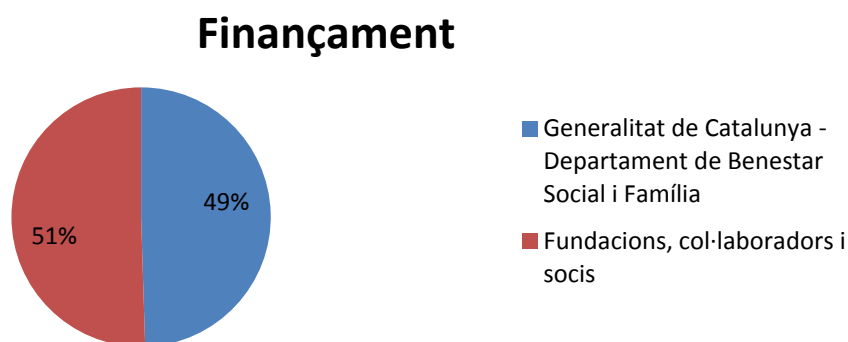
En segon lloc, pel que fa als ingressos o finançament amb el que compta l'Esplai per tal de dur a terme aquesta activitat, aquests es divideixen en finançament públic i finançament privat.

El finançament públic està format per les subvencions anuals que dóna el Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya, concretament la Secretaria de Joventut, d'Immigració i Acció ciutadana.

El finançament privat, en canvi, està format per les aportacions dels socis i col·laboradors particulars, i d'altra banda per les donacions de dues fundacions: la Fundació Llegat Roca i la Fundació Pi i Porticus Iberia.

A nivell quantitatiu, el finançament públic suposa 9.857 € i el privat 10.043 €.

A nivell percentual, el finançament de l'Esplai és el següent:

Tal i com es pot veure, el finançament públic i privat és gairebé igual, tot i que l'objectiu de l'entitat és dependre cada cop menys del finançament públic, ja que durant els 40 anys en què s'ha portat a terme aquest projecte, el finançament públic ha anat disminuint, i de cara a un futur proper, es preveu que ho continuï fent, a més a més, cal remarcar el fet de què tot el finançament íntegre prové de la Generalitat de Catalunya, és a dir, de l'Administració Autònoma, de manera que en aquest cas l'Ajuntament de Badalona no subvenciona de cap manera el projecte.

9 Conclusions

9.1 Conclusions tècniques o de procediment

Abans de determinar definitivament si la hipòtesi plantejada es confirma o no, és necessari recordar quina és la hipòtesi inicialment plantejada, la qual exposava que **per mitjà dels projectes analitzats les entitats privades d'iniciativa social donen resposta a uns drets dels infants que legalment són responsabilitat, en diferents graus, de l'Administració Pública.**

Tenint en compte que els projectes analitzats han estat tres, s'analitzaran primerament cadascun d'ells a nivell individual i posteriorment des d'una perspectiva global, amb la finalitat de veure si la hipòtesi es verifica o no des d'un punt de vista jurídic, econòmic i social o educatiu.

Abans, però, és imprescindible fer una breu esmena sobre les obligacions que té l'Administració Pública en matèria de serveis socials relacionats amb la infància i l'adolescència, ja que les entitats privades d'iniciativa social analitzades pertanyen a aquest àmbit.

Partint del fet que els drets socials constitueixen uns drets desitjables, i que per tant, s'inclouen dins dels principis rectors de la política social i econòmica; el sector públic no té l'obligació de garantir que cadascun dels ciutadans gaudeixin d'aquests drets, tot i que tenen el dret a gaudir-ne.

Pel que fa al projecte realitzat pel Casal dels Infants, Entorn escolar a Badalona, aquest cobreix uns drets de la infància que podrien ésser considerats essencials, i fins i tot vitals per tal de garantir l'èxit en el procés escolar d'aquests nens i nenes; tenint en compte que són projectes que tenen com a objectiu realitzar una sèrie d'activitats adreçades a col·lectius immigrants per tal de què tinguin un coneixement complet i suficient de la llengua castellana, i sobretot catalana; considerant el domini de la llengua una eina clau per al seu desenvolupament escolar.

Així doncs, tot i que es tractaria d'un dret desitjable, en aquest cas és possible veure-hi cert caràcter necessari, ja que no es tracta d'un projecte enfocat a l'educació en el lleure, sinó que s'inclouria clarament dins de l'àmbit educatiu, tenint en compte que tot infant té dret a rebre un nivell d'educació bo que garanteixi el seu desenvolupament.

De la mateixa manera, en aquest aspecte l'Administració Pública té l'obligació de garantir el principi d'igualtat i de fomentar les entitats privades d'iniciativa social, com és en aquest cas el Casal dels Infants, per tal de què entitats així duguin a terme activitats que cobreixen els drets i garanteixen l'accés d'oportunitats per part d'infants i adolescents, drets que impliquen una responsabilitat per part de l'Administració Pública.

Tenint en compte aquests aspectes, ens trobem amb un doble buit legislatiu pel que fa al compliment de les obligacions de l'Administració Pública.

En primer lloc, aquest servei, que es tracta d'una activitat de reforç, és tractat com un dret desitjable, quan s'inclou dins del dret a l'educació, ja que si realment tot infant té dret a rebre una educació, aquesta ha de tenir en compte quines són les limitacions i condicions que aquest presenta.

D'altra banda, en aquest cas l'Administració Pública no fomenta de cap manera aquest projecte ni dóna cap mena de suport, quan es tracta justament d'un barri considerat conflictiu per les condicions que presenta. Això es veu reflectit en el fet que la iniciativa rau en una entitat totalment privada, i a més a més, el finançament d'aquest projecte és íntegrament privat, de manera que el capital públic no hi té cabuda.

Com a conclusió, la hipòtesi plantejada en aquest projecte es verifica completament, ja que l'absència de la presència del sector públic sobretot a nivell econòmic és nul·la, i per tant, no compleix amb la seva responsabilitat de garantir el compliment d'aquests drets.

En segon lloc, ens trobem amb el Casal d'Estiu, projecte adreçat a infants i joves amb diversitat funcional i realitzat per la Creu Roja Barcelonès Nord.

Aquest projecte intenta cobrir una sèrie de necessitats o drets que en aquest cas presenta un col·lectiu molt específic i doblement vulnerable: infants i joves amb discapacitat psíquica. Així doncs, per mitjà d'una sèrie d'activitats s'intenta que aquestes persones gaudeixin d'un temps d'oci inclusiu.

Partint del fet que aquest conjunt d'infants són, primer de tot, nens, i posteriorment, persones amb alguna mena de discapacitat psíquica; han de tenir l'oportunitat de poder gaudir dels mateixos drets que la resta d'infants, ja que l'Administració Pública té l'obligació de garantir el principi d'igualtat considerant que aquests nens tenen el dret a gaudir d'una escolaritat inclusiva i d'un nivell de vida que els permeti integrar-se en la societat que els envolta de manera satisfactòria.

Tot i així, aquest conjunt de drets no presenta una obligació o responsabilitat directa per al sector públic, tot i que l'Administració Pública sí que presenta l'obligatorietat de tenir en compte la perspectiva de la diversitat funcional en el conjunt d'activitats que desenvolupa. En aquest aspecte, la manca d'efectivitat d'aquesta obligació és clara, ja que un nombre considerable d'infants atesos en aquest Casal presenten un grau de discapacitat lleu, i podrien adreçar-se perfectament a casals ordinaris, la majoria dels quals són públics, tot i que per la manca de la figura del vetllador no és possible.

D'altra banda, en aquest cas l'Administració Pública sí que fomenta aquest projecte a nivell econòmic, ja que el finançament públic cobreix el 30 % del pressupost del projecte aproximadament, tot i que tenint en compte la dimensió de la despesa d'aquest, aquest finançament és força insuficient, ja que en projectes d'aquestes característiques la inversió econòmica sempre ha de ser molt gran.

Tenint en compte això, la hipòtesi en aquest projecte es verifica de manera parcial, no total; ja que per una part el sector públic sí que fomenta aquest projecte basat en l'educació en el lleure, però d'altra banda, aquest suport no és suficient ja que la partida

econòmica del projecte és molt grossa i el 70 % del finançament és privat, la qual cosa mostra una iniciativa majoritàriament privada.

A més a més, l'Administració Pública en els casals d'estiu no té de cap manera en compte la perspectiva de la diversitat funcional, ja que no ofereix la figura del vetllador, de la mateixa manera que tampoc garanteix el principi d'igualtat perquè la quota d'aquest Casal presenta clares diferències respecte a les dels casals ordinaris, i per tant, a nivell econòmic això ja suposa un obstacle molt gran.

Pel que fa a l'últim projecte, en aquest cas l'Administració Pública sí que compleix amb la seva obligació la qual en aquest cas és fomentar les entitats privades d'iniciativa social que realitzen projectes per a l'educació en el lleure.

Això es pot veure clarament en el finançament d'aquest projecte, ja que aproximadament la meitat del finançament és públic, de manera que l'Administració Pública en aquest casal realment sí que impulsa i possibilita la realització d'aquest.

La raó d'aquest fet rau en les característiques de l'entorn on es desenvolupa aquest projecte, ja que en el barri de Sant Roc la necessitat de cohesionar la població és essencial per tal de garantir el bon funcionament d'aquest barri tenint en compte la gran diversitat d'ètnies i procedències que els seus integrants presenten.

Així doncs, l'Espai es presenta com un espai on posar en comú les diverses realitats del barri per així fer als infants coneixedors de totes elles, i per tant, posar les bases per poder crear una societat tolerant i justa.

Un cop analitzats els tres projectes, podem determinar que la hipòtesi es verifica en la majoria dels casos, dos de cada tres; tot i que també es donen projectes en què el suport de l'Administració Pública és crucial, com en el cas de l'Espai Borinot.

Tot i així, s'ha de tenir en compte que en aquest cas el subjecte estudiat és l'infant, un ésser humà, i per tant una persona; de manera que no es pot entendre aquest conjunt d'infants com un simple col·lectiu, i per tant, el fet de què l'Administració Pública faci efectius els drets d'una sèrie d'infants no garanteix de cap de les maneres que aquesta compleixi amb la seva obligació de donar resposta al col·lectiu de la infància, que en aquest cas es tractaria d'aquells infants amb dificultats que es troben en una situació de vulnerabilitat, i en molts casos en risc d'exclusió social.

És justament en aquesta consideració del col·lectiu on rau l'error, ja que el sector públic considera el conjunt d'infants amb necessitats socials com un col·lectiu, quan cada cas és únic i particular, de manera que garantir els drets d'un infant i no els d'un altre per la qüestió que sigui resulta insuficient, i per tant, mostra que l'Administració Pública no compleix de manera efectiva amb tots i cadascun dels infants que integren aquest col·lectiu.

9.2 Conclusions sobre aprenentatges de contingut

Amb la realització d'aquest treball he assolit una sèrie de coneixements a nivell tècnic que considero que em seran realment de gran utilitat per a la realització de treballs posteriors.

En primer lloc, cal destacar que he après a temporitzar les tasques de manera real a través de l'establiment de determinades franges horàries que m'han permès organitzar-me la feina de manera molt més satisfactòria, la qual cosa ha fet que fos capaç d'entregar els lliuraments puntualment.

D'altra banda, la realització d'aquest treball m'ha servit per aprendre a sintetitzar i discriminar la informació realment essencial de la que no ho és, ja que en l'àmbit jurídic m'he trobat amb una gran quantitat de textos jurídics que posteriorment han resultat ser del tot prescindibles.

A més a més, a nivell formal he assolit una sèrie de pautes bàsiques que més endavant em seran molt útils, com per exemple el format en què s'ha de presentar el treball escrit, l'índex utilitzat, aspectes com la tipologia de lletra, la mida, els marges, la citació d'imatges, etc. Per tant, he aconseguit amb escreix la meta que em vaig proposar a l'inici d'aquest treball d'aconseguir una presentació acurada i ordenada.

A banda, he aconseguit mantenir una visió interdisciplinària a l'hora de realitzar l'anàlisi de les tres entitats tractades, la qual cosa m'ha permès tenir una percepció molt més fonamentada i sòlida, així com el coneixement d'un vocabulari totalment nou per a mi que m'ha permès expressar-me de manera molt més rigorosa i precisa.

Per últim, destacar que l'elaboració d'aquest treball m'ha ajudat a espavilar-me, és a dir, a buscar recursos i informació per la meua banda posant-me en contacte amb gent que m'ha proporcionat informació, opinions i punts de vista claus a l'hora de tenir una visió global i interdisciplinària.

9.3 Conclusions personals

A nivell personal, la realització d'aquest treball m'ha ajudat a configurar la meua pròpia opinió respecte al rol del sector públic en el cobriment dels drets socials dels infants i adolescents.

Així doncs, en primer lloc m'agradaria citar un text de caire educatiu i literari com a punt de partida per a dur a terme un conjunt de reflexions:

“Quan naixem tenim dos sacs invisibles que ens acompanyen. En un hi diu ‘Oportunitats’ i en l'altre ‘Petons’. En el sac d'oportunitats aniran entrant coses com anar a l'escola, tenir accés a medicaments, viure en un entorn segur, que als teus pares no els hi falti la feina... I en el segon sac dels petons aniran entrant abraçades, carícies, petons, mirades d'amor, el respecte i les paraules boniques... Els pares, mares, mestres i polítics tenen la

responsabilitat de vetllar perquè cap nen del món arribi a la vida adulta amb els sacs buits.”³²

A partir d'aquest text en què és possible veure-hi cert paral·lelisme entre aquells elements essencials i aquells que segueixen sent imprescindibles però no vitals, exposaré una sèrie de conclusions i reflexions a diferents nivells al voltant del tema que ens ocupa: el sector públic i la qüestió social en matèria d'infància.

Primerament, cal constatar la relació que s'estableix entre els tres subjectes directament relacionats amb allò que anteriorment hem denominat la qüestió social: l'Administració Pública, les entitats privades d'iniciativa social i el conjunt de nens, nenes i adolescents en risc de patir exclusió social o que es troben en situació de vulnerabilitat, ja sigui a causa d'una determinada situació familiar, econòmica, física o psíquica.

És interessant estudiar aquesta relació des d'una vessant jurídica, parant especial atenció en la nomenclatura legal emprada per a designar les obligacions de l'Administració Pública en aquesta matèria.

A nivell nacional, és francament sorprenent i indignant que tenint en compte que Espanya és un país on es dona l'estat de benestar, tot el conjunt dels drets socials s'inclouin dins dels principis rectors de la política social i econòmica, incloent-hi la llei de la dependència, tenint en compte que aquests no suposen una obligació directa per part del sector públic, i per tant, aquest no té l'obligació estricta de complir-los.

En aquest últim aspecte és curiós notar el lleu matís que existeix entre aquells drets que el sector públic té l'obligació de “complir” i aquells en què la seva obligació es limita a “fomentar” un conjunt d'activitats per tal de fer-los efectius. Tanmateix, aquests dos termes impliquen un grau d'obligatorietat i responsabilitat molt diferent, essent aquesta diferència clarament perjudicial per al ciutadà i beneficiosa per a l'Estat, ja que així aquest té una menor responsabilitat.

D'altra banda, també és necessari destacar que tant en les lleis estatals, en aquest cas la Constitució, com en les lleis autonòmiques, les quals es concretarien en la llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, és possible trobar una gran quantitat de drets obvis i a la vegada impossibles d'aconseguir que no constitueixen una obligació directa ni per al col·lectiu ciutadà, ni per als tutors d'aquests nens i nenes i encara menys per al sector públic.

Un clar exemple del que s'ha comentat anteriorment és el dret a què cap nen no pateixi cap mena de discriminació. La discriminació en determinades situacions és inevitable, ja que la condició física, econòmica i psíquica de l'infant causen una sèrie de situacions que poden fer que aquest es trobi proper a patir una situació de risc o de vulnerabilitat. És per això que el sector públic s'hauria d'encarregar d'articular un conjunt d'articles molt més concrets i específics en què es possessin de relleu determinades situacions discriminatòries que es poden donar, i les mesures que es poden prendre per tal d'evitar-

³² Carlota VALLS, *Petons perduts*, p. 12.

les, en lloc de simplement elaborar una sèrie de drets la redacció dels quals sembla que vagi més encaminada a ser una pura declaració d'intencions que no pas un conjunt de drets els quals hagin de tenir efectivitat.

Tot aquest conjunt configuren els anomenats drets socials, i com a tals són drets desitjables, la qual cosa planteja un problema molt greu, ja que si tenim en compte que la cohesió social és l'element essencial per aconseguir que una societat funcioni correctament, tots els seus ciutadans, i especialment els nens i nenes, han de poder tenir accés a una sèrie d'activitats en què es transmetin una sèrie de valors essencials per tal de poder-los fer ciutadans plens de la societat que els envolta.

És per això que tant els drets bàsics com els drets desitjables s'han d'entendre com dos conjunts jurídics complementaris, més que no pas com dos grups de drets que impliquen un major o menor grau de responsabilitat per part del sector públic.

Per tal d'aconseguir aquesta cohesió social, l'Administració Pública comptant amb l'ajuda de les entitats privades d'iniciativa social, i és important no concebre aquest concepte de manera inversa, ha de dur a terme una sèrie de projectes per tal de completar el desenvolupament i el creixement ple dels infants.

Amb tot això, els infants i adolescents en risc d'exclusió social, que ja de per sí són un col·lectiu vulnerable, han de rebre una doble protecció per part del sector públic per tal de que molts d'ells no acabin sent considerats com subjectes problemàtics, com futurs ciutadans inadaptats, tenint en compte que la responsabilitat de què es trobin en aquesta situació recau sobre el col·lectiu de la ciutadania i molt especialment sobre el sector públic, ja que són nens i nenes als quals se'ls hi ha privat de la oportunitat de poder-se integrar, de ser ciutadans i part de la societat en la que viuen, creixen i interactuen.

Centrant-nos en un nivell més humà, és interessant analitzar els tres col·lectius de nens i nenes als que van dirigits els tres projectes analitzats.

Així doncs, en primer lloc ens trobem amb un grup de nens i nenes els quals presenten una característica comuna: són infants immigrants que tenen un coneixement molt nul o baix de la llengua. Tenint en compte que aquesta és el vehicle per garantir la integració total d'aquests nens i nenes en la societat que els envolta, aquestes classes de reforç no es presenten com a desitjables o prescindibles, sinó que són en la seva totalitat imprescindibles i necessàries.

Respecte al col·lectiu atès en el segon projecte analitzat, en aquest cas es tractaria de nens i nenes que es troben en una situació de vulnerabilitat extremadament elevada, pel fet de ser infants i per tenir un grau de discapacitat psíquica menor o major depenent del cas. El fet de què aquests infants puguin arribar a gaudir del lleure els hi proporciona la oportunitat de poder interaccionar amb els altres nens i nenes i sobretot, constitueix per a ells un estímul essencial que els pot fer experimentar una millora notable de la seva situació.

Per últim, el conjunt de nens i nenes atès en el tercer projecte reflecteix de manera més clara el conjunt d'infants que s'inclouen dins d'aquells que poden ser propensos a patir

una situació de risc social. Es tracta de nens badalonins i nouvinguts que presenten famílies les quals en la seva majoria es troben fora dels cànons o estereotips considerats com a normals, tenint en compte que en moltes d'elles el nombre de fills supera els quatre, algunes de les quals són monoparentals, i a més a més en moltes d'elles els pares presenten pocs recursos així com un nivell d'instrucció molt baix en la seva majoria.

És per això que per aquest motiu el conjunt d'activitats realitzades haurien de comptar amb un recolzament del sector públic molt gran, i des del meu punt de vista, l'efectivitat d'aquestes seria molt millor si tots els projectes realitzats es donessin com a conseqüència del concert entre l'Administració Pública i aquestes entitats privades, per així aconseguir una molt millor coordinació i efectivitat.

Per últim, a nivell plenament personal, ara que ja he finalitzat aquest treball, tinc la sensació de deixar-lo inacabat, incomplert, ja que a nivell jurídic i a nivell humà, considero que els aprenentatges al voltant d'aquest tema seran cada cop més amplis a mesura que el meu interès pel seu coneixement sobre ells sigui major, de manera que aquesta recerca ja iniciada no la considero acabada, sinó que té un caràcter continu i infinit, perquè espero continuant-la fent al llarg de tota la meua vida universitària, professional i personal.

10 Bibliografia

Les diferents fonts d'informació que he utilitzat per a la realització d'aquest treball són les següents:

Llibres i monografies

CASACUBERTA, Xavier; COROMINA, Eusebi; QUINTANA, Dolors. *El treball de recerca. Procés d'elaboració, memòria escrita, exposició oral i recursos*. Vic: Eumo, 2010.

VALLS, Carlota. *Petons perduts*. La Seu d'Urgell: Edicions Saloria, 2012.

MARZO, Maite. *Educador social i infància en situació de risc. L'atenció residencial a infants i adolescents a Catalunya*. Barcelona: Proa, 2009.

Documents inclosos en publicacions periòdiques

ESCUADERO, Javier. *La crisis sacude a las ONG*, dins *Emprendedores*, núm. 12, 2009.

Textos electrònics

AGÈNCIA CATALANA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT. *Resultats cooperació catalana*. [en línia] <<http://www20.gencat.cat/portal/site/cooperaciocatalana/menuitem.dd34c9fffb3e6ddf28323e10b0c0e1a0/?vgnextoid=852ec3a049806210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=852ec3a049806210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default>> [consulta: 01.01.2012].

AJUNTAMENT DE BADALONA. *Equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA)*. [en línia] <http://badalona.cat/portalWeb/badalona.portal?_nfpb=true&_pageLabel=contingut_estatic&dDocName=AJB015237#wlp_contingut_estatic> [consulta: 24.11.2012].

- *Serveis socials*. [en línia] <http://badalona.cat/portalWeb/badalona.portal;jsessionid=L2ICQkJ67Jwh98PbrcwLp6Tlx0L8Yr0QXMwfsRnWdLKCqYhYlr2!-1877300254?_nfpb=true&_pageLabel=serveis_socials#wlp_serveis_socials> [consulta: 23.11.2012].

Apunts del Màster de fundacions i associacions, facilitats pel Sr. Paco Balagué.

CASAL DELS INFANTS. *Casal dels infants. Acció social als barris*. [en línia] <<http://www.casaldelraval.org/>> [consulta: 06.04.2012].

COL·LECTIU RONDA. *Col·lectiu Ronda: + de 35 anys al servei de les persones*. [en línia] <<http://www.cronda.com/>> [consulta: 06.04.2012].

CREU ROJA. *Creu Roja Catalunya*. [en línia] < <http://www.creuroja.org/AP/CM.aspx>> [consulta: 29.03.2012].

- *Creu Roja Barcelonès Nord*. [en línia] <http://www.creurojabarcelonesnord.org/> [consulta: 28.11.2012].

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA. *Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència*. [en línia] http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.cb7c44c1c72cf6b43f6c8910b0c0e1a0/?vgnextoid=e821247beb0a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=e821247beb0a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default&newLang=ca_ES [consulta: 25.10.2012].

- *Protecció a la infància i l'adolescència*. [en línia] http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.c7a2fef9da184241e42a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=415022a30e5a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=415022a30e5a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default&newLang=ca_ES [consulta: 09.10.2012].
- *Tipus d'entitats de serveis socials*. [en línia] <http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.cb7c44c1c72cf6b43f6c8910b0c0e1a0/?vgnextoid=6fdd27b4636a4210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=6fdd27b4636a4210VgnVCM1> [consulta: 03.04.2012].
- *Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*. [en línia] <http://www.gencat.cat/eadop/imatges/5641/10146047.pdf> [consulta: 06.10.2012].

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I RELACIONS INSTITUCIONALS. *Glossari de funció pública*. [en línia] <http://www20.gencat.cat/portal/site/governacio/menuitem.b66eb7d0cfb02fde8e629e30b0c0e1a0/?vgnextoid=c01022f9eae08110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=c01022f9eae08110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> [consulta: 13.12.2012].

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA. *Entitats jurídiques*. [en línia] <http://www20.gencat.cat/portal/site/Justicia/menuitem.84f6394bc89391b6bd6b6410b0c0e1a0/?vgnextoid=7895497875203110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=7895497875203110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> [consulta: 05.01.2012].

DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA. *Estatut d'autonomia de Catalunya 2006*. [en línia]. http://www.gencat.cat/generalitat/cat/estatut/titol_4.htm [consulta: 28.12.2011].

FEDERACIÓ CATALANA D'ONG PER AL DESENVOLUPAMENT. *Codi ètic de les ONGD federades*. [en línia] <http://www.fcongdd.org/fcongdd/> [consulta: 03.03.2012].

FUNDACIÓ ATENEU SANT ROC. *Fundació Ateneu Sant Roc*. [en línia] <http://www.fundacioateneusantroc.org/> [consulta: 02.02.2012].

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Gran diccionari de la llengua catalana*. [en línia] <http://www.diccionari.cat/> [consulta: 08.11.2012].

- GOBIERNO DE ESPAÑA. *Constitución Española*. [en línea]
<http://www.lamoncloa.gob.es/NR/rdonlyres/79FF2885-8DFA-4348-8450-04610A9267F0/0/constitucion_ES.pdf> [consulta: 05.10.2012].
- JURÍDICAS. *Organismos no internacionales. Definición, presencia y perspectivas*. [en línea] <<http://www.juridicas.unam.mx/publica/librev/rev/derhum/cont/28/pr/pr35.pdf>> [consulta: 03.1.2012].
- ORGANIZACIÓN DE LAS NACIONES UNIDAS. *Declaración Universal de Derechos Humanos*. [en línea] <<http://www.un.org/es/documents/udhr/>> [consulta: 03.11.2012].
- UCM. *Organizaciones no-gubernamentales: Las ONGs en el marco del nuevo orden mundial*. [en línea] <http://www.ucm.es/info/eurotheo/_diccionario/O/ong.htm> [consulta: 12.01.2012].
- UNICEF. *Convención sobre los Derechos del Niño*. [en línea]
<http://www.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/CDN_06.pdf> [consulta: 11.11.2012].
- UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA. *Servei Lingüístic*. [en línea] <<http://www.uoc.edu/serveilinguistic/home/index.html>> [consulta: 19.12.2012].

11 Annexos

11.1 Entrevistes

11.1.1 Entrevista – projecte Creu Roja

Entrevista realitzada a Núria Homar, responsable del Casal per a nens amb diversitat funcional de la Creu Roja.

PART EDUCATIVA

1 Els nens i joves als quals va dirigit aquest Casal quins trets han de complir? Quines són aquelles discapacitats psíquiques o físiques que presenten majoritàriament? Quines mesures preventives heu de tenir en compte en relació a la patologia de cada infant o jove? Quants nens i joves participen en aquest casal? Quin és el nivell econòmic d'aquestes famílies a grans trets? Quina és la procedència de les persones a les quals ateneu?

El que nosaltres no podem fer de cap manera és posar condicions, perquè són pares que ja no saben on portar els seus fills. Aquest és un casal adreçat a infants amb necessitats especials, i hem de donar resposta a tots ells. Això implica que moltes vegades ens trobem amb nens que necessiten una ràtio diferent, que és un monitor per cada nen. A nivell de casal sabem que això significa més recursos humans, i per tant més costos, però no podem dir a aquell pare que no acceptem al seu fill.

Malauradament, ens trobem amb nens que estan molt hospitalitzats i que durant llargues temporades es troben ingressats per descompensació de medicació, però nosaltres tot i que notem que necessita que li regulin la medicació perquè realment està molt nerviós, l'hem d'atendre igualment. Això implica que hem d'estar preparats per tot, i sobretot no podem posar límits perquè som l'últim recurs per als pares.

Ens fem càrrec de què als pares d'aquests nens ja els hi fa molta ràbia haver de portar els nens a un casal adreçat només a discapacitats, perquè per a ells és difícil acceptar que el seu fill té una discapacitat, i a sobre que no acceptin al seu fill ni en un casal especial, és encara més dur.

Tot i així, també ens trobem amb casos com el de la Cristina, una noia que ja té certa autonomia però que no l'accepten en casals ordinaris perquè no és "suficientment intel·ligent", i en canvi, la directora del nostre casal ja li va recomanar que no portés a la Cristina a un casal així perquè tenia molta més autonomia que els nens que usualment hi anaven. Nosaltres evidentment l'acceptem, però som conscients de què no és bo per a ella, perquè així no l'estimem, ja que està al costat de nens que estan molt més afectats que ella.

Aquest és un casal que va adreçat a qualsevol tipus de discapacitat psíquica, tot i que la majoria dels nens i joves que atenem són autistes. Tot i que també hi ha gent amb trastorn de comportament, amb paràlisi cerebral, i molts altres nens i joves que no tenen diagnosticada una discapacitat concreta, tot i que sabem que tenen un tant per cent de

discapacitat, un retard maduratiu, etc. D'altra banda, hi ha molts nens amb síndromes molt estranys.

És per això que nosaltres sempre diem Casal d'Estiu per a infants amb discapacitats, necessitats especials, diversitat funcional... Hi ha cert debat pel que fa a la nomenclatura, és a dir, a la forma d'anomenar-los. En principi es deien minusvàlids, després van passar a ser discapacitats, i ara es diu que són persones amb diversitat funcional, ja que no tenen menys capacitat ni són menys vàlids, sinó que tenen una manera diferent de fer les coses.

Saber quins símptomes presenta el nen és molt important alhora de tractar-lo d'una manera o d'una altra. Hi ha hagut últimament molt de dilema amb els hiperactius, perquè molts d'ells no es sabia que tenien hiperactivitat, i s'havien portat a centres especials, la qual cosa és una bestiesa perquè són nens que amb medicació poden portar una vida absolutament normal.

La mesura preventiva que adoptem d'acord amb els símptomes que presenti cada nen és la ràtio en la que ens movem, que és d'un monitor per cada dos nens. En el cas de joves no és així. Nosaltres diem que és casal infantil i juvenil perquè en el grup de grans hi ha joves que tenen entre 18 i 19 anys, aleshores dintre d'aquests hi ha uns que pertanyen a un grup i d'altres que pertanyen a un segon grup, perquè alguns d'ells ja són més autònoms així que tu no necessites la ràtio d'un monitor per cada 2 joves, ja que són joves que únicament volen gaudir de l'oci. Com a mínim sempre hi ha d'haver dos monitors, ja que tot i que la ràtio podria ser d'un monitor per cada 6 joves, si fas una sortida i un s'escapa tu no pots deixar als altres sols. En aquest cas seria una mesura preventiva.

Pel que fa al nivell econòmic de les famílies hi ha de tot, n'hi ha que necessiten beques i n'hi ha que no. Fins ara moltes famílies que no necessitaven beques ara les necessiten. Tenim molts pares afectats per la situació de crisis, que es troben a l'atur i amb una situació econòmica molt complicada. També ens trobem amb nens que han deixat de venir perquè no s'ho podien permetre, realment una llàstima. Normalment a Badalona el poder adquisitiu de les famílies que venien era millor que el de Santa Coloma de Gramenet, però aquest any ja no és així.

Referent a la procedència, al casal de Badalona de 24 nens només hi ha dos que no són d'aquí, que són sud-americans. En canvi al casal de Santa Coloma de Gramenet, ens trobem amb un nombre major de nens nouvinguts, la majoria orientals i marroquins. Tot i així, la procedència és el que menys importa en aquest cas.

Atenem a 24 nens i 6 joves.

2 Quina és la finalitat d'aquest Casal? Quins són els objectius que us proposeu amb la realització d'aquesta activitat?

La finalitat de Creu Roja és atendre les persones més vulnerables.

La finalitat del Casal d'Estiu és atendre les necessitats concretes d'aquests nens i fer que gaudeixin del temps lliure com qualsevol altre nen. Així doncs, es tracta de fer del seu

estiu un estiu únic i que també puguin fer activitats d'oci. Es tracta d'adaptar les activitats per tal de que ells puguin gaudir del seu temps de lleure.

Pel que fa als objectius, es tracta de promoure la seva autonomia, hi ha nois que poden arribar a fer coses per ells mateixos, i de vegades nosaltres també caiem en l'error de fer-les, i això és el que hem d'evitar.

Al casal de joves, el que es treballa sobretot és l'autonomia, que es puguin orientar, que sàpiguen on s'ha d'anar, etc.

3 Quin és el projecte educatiu d'aquest Casal? Quines activitats realitzeu adreçades a aquestes persones que requereixen un tracte especial? On realitzeu les activitats, en espais tancats o oberts? Amb quins materials compteu per fer-les? Quina és la duració d'aquestes activitats? Està més enfocat de cara al lleure o a l'educació?

Les activitats són diverses, intentem fer sortides, tallers... Al principi es feien moltes activitats dins del centre, però també s'ha d'entendre que són nens que porten tot el curs a l'escola, i és normal que al mes de juliol estiguin cansats. El que intentem fer són activitats de la vida diària que ells puguin fer, per exemple si es vol fer un taller de cuina s'intenta anar a comprar amb els nens al mercat, per tal de què la ciutadania també sàpiga que hi ha nens amb discapacitat i així no tenir-los apartats del tot. S'intenten barrejar les sortides de la vida diària amb sortides a la platja, a la piscina, al parc... Les sortides normalment són de 3 hores, i les activitats que es fan al centre, com a molt de una hora.

Pel que fa als espais intentem combinar espais tancats, que seria el centre, amb espais oberts. Referent al material, utilitzem el bàsic, perquè sobretot volem fomentar el joc amb joguines adaptades en els moments de descans, amb baguls de música... Així doncs, intentem fomentar el joc amb aquest tipus de material. Es tracta de buscar materials estimulatis, més que no pas materials per fer tallers de plàstica o coses així.

Aquest Casal està enfocat tant de cara al lleure com de cara a l'educació per una raó molt simple: els nens amb discapacitat són nens que necessiten una rutina molt específica, així doncs, tot i que des d'aquí es fomenta el lleure, has de continuar amb el projecte educatiu de l'escola perquè des de l'escola s'intenta que aquests nens aprenguin una sèrie d'hàbits, com per exemple el de penjar la bossa quan arriben a l'aula i asseure's a la cadira. En aquest aspecte hi ha un traspàs molt directe amb l'escola. Els mestres, a banda de passar-nos les fitxes dels nens, van a parlar amb els monitors per tal de què estiguin informats sobre les coses que s'han treballat durant el curs i que s'han de continuar treballant durant el Casal. No és el mateix un monitor de lleure que un mestre d'educació especial o un fisioterapeuta que durant el curs ha intentat corregir l'hàbit d'un nen. És fonamental combinar la part educativa de l'escola amb la nostra part de lleure.

4 Amb les activitats que es realitzen, intenteu donar una atenció igual per a totes les persones a les quals ateneu o sou partidaris de donar a cada persona una atenció més personalitzada?

Nosaltres sempre adaptem les activitats que fem als nens que tenim. Sempre és molt important saber quin tipus de discapacitat tenen per poder tractar amb ells. Per exemple, amb un nen autista es tracta d'intentar entrar en el seu món, i potser amb un nen hiperactiu el que has d'intentar és centrar-lo. Sempre s'ha d'adaptar l'activitat a la patologia que tingui el nen, perquè la forma de resposta d'un sempre serà diferent a la resposta d'un altre. Es tracta de fer una activitat conjunta, però dintre de l'activitat conjunta actuar de manera diferent en funció de les necessitats de cada nen.

5 Els projectes es duen a terme per tal de cobrir unes necessitats, perquè es detecten una sèrie de mancances. Tenint en compte la tasca que duu a terme, quines són aquelles necessitats que cobriu ja sigui a nivell educatiu, assistencial...? Considereu aquest Casal necessari per al desenvolupament personal dels infants i joves als quals ateneu?

El perquè vam començar a fer el casal va ser perquè vam veure que hi havia aquests nens que necessitaven fer activitats de lleure durant el mes de juliol, tant els nens com els pares, perquè això va molt vinculat. Els nens han de tenir un espai on poder gaudir del lleure, però els pares també necessiten un espai on poder deixar els nens.

Aleshores ens vam trobar amb aquesta necessitat en concret, doncs aquestes persones necessitaven que algú els hi pogués donar algun tipus de resposta. Aleshores vam realitzar un casal d'estiu de caire educatiu, donant-los la oportunitat de poder gaudir del lleure, intentant així inculcar una sèrie de valors, tot i que més que inculcar uns valors, cosa que és una mica complexa, el que ens proposem és mantenir uns hàbits i unes rutines que per a ells són favorables i els hi creen una estabilitat, perquè els nens amb discapacitat quan els hi trenques els hàbits als quals estan habituats es descompensen totalment i desenvolupen un tipus de conducta molt negativa.

6 La tasca que duu a terme el Casal la considereu essencial per a les persones a les quals ateneu? Creieu que el fet de què les persones discapacitades tinguin la possibilitat de participar en un casal així durant l'estiu és un dret desitjable o necessari?

El casal d'estiu el considero necessari per a aquests nens, perquè també tenen dret a gaudir del lleure i de l'oci, sempre adaptant-lo a la seva manera de gaudir-lo, així doncs, sense aquests casals l'alternativa d'aquests nens és quedar-se a casa, quan tot i que també és cert que hi ha pares molt actius, n'hi ha d'altres que són més grans o que estan molt esgotats físicament i mentalment. Això va passar l'any passat, quan no hi va haver casal a Santa Coloma de Gramenet.

Nosaltres considerem que tenen el dret a fer aquest tipus d'activitats, i és per això que apostem per ells. Tot i que també hem hagut de modificar el nostre mètode, ja que en un principi ens fixàvem com a objectiu que tots els nens i joves realitzessin les sortides i les activitats programades, però hi ha vegades en què forçar-los a fer alguna cosa, tot i que nosaltres pensem que és millor per ells, és contraproductiu.

Per començar considero que el fet de què aquestes persones puguin gaudir de l'oci durant l'estiu és un dret, el dret de la infància, perquè que aquests nens siguin atesos

correctament és un dret per a tots els infants, i aleshores perquè si tenen alguna discapacitat no tenen aquest dret?

Així doncs, aquests nens també tenen dret a que aquestes activitats de lleure estiguin adaptades a ells. Potser alguns ho consideren desitjable, però jo crec que és necessari. Els nens han de formar-se com a nens, i això és un dret.

7 Les persones encarregades de realitzar el Casal, és a dir, els monitors, quines característiques han de complir? És necessària una formació específica? Quina formació presenten? Quants monitors i voluntaris hi ha a l'esplai?

Els casals d'estiu estan regulats per la Generalitat, concretament pel Departament de Joventut. Som de les poques comunitats autònomes que tenim un reglament que regula totes les activitats de lleure. D'acord amb la normativa del lleure, és obligatori mantenir una ràtio d'un monitor per cada deu nens. Aquesta normativa la complim, i de sobres, i d'altra banda com a mínim el 40 % dels monitors han d'estar titulats amb la titulació de monitor del lleure o director del lleure.

Al casal per 24 nens hi haurien d'haver 3 monitors i en tenim 12. Suposadament, d'aquests tres el 40 % haurien d'estar titulats, és a dir, dos d'ells haurien de tenir la titulació del lleure. A nosaltres només ens obliguen a què dos dels 12 tinguin la titulació del lleure. Tot i això, jo demano que tinguin el títol de monitor de lleure, tot i que a mi un monitor de lleure no em serveix, han de ser monitors especialitzats, que tinguin formació amb atenció a persones amb discapacitat, o si més no que com a mínim tinguin experiència, però sobretot el que necessito és gent amb autonomia, amb capacitat i idees per poder organitzar un altre tipus d'activitats de lleure, adaptades.

El perfil de monitor és complicat, ja que no és tan sols una titulació, sinó tota l'experiència i el bagatge que tingui la persona. Moltes vegades funcionen molt bé els psicòlegs, els educadors socials, els integradors especialitzats... De vegades haver treballat amb discapacitats i haver fet casals d'estiu és la combinació perfecte, ja que així saben adaptar les activitats als nens amb els quals treballen.

Pel que fa als voluntaris, se'ls hi demana que tinguin una edat superior als 16 anys i que realitzin una prova per saber una mica què és la Creu Roja, i el que significa formar part del seu equip de voluntaris. Actualment comptem amb 8 voluntaris, tot i que no assisteixen diàriament. Són persones que serveixen d'ajuda, però de cap manera poden arribar a suplir el paper de monitor.

8 A banda del Casal d'Estiu, els monitors realitzen un seguiment dels nens i joves que assisteixen al Casal? Són persones que requereixen un seguiment durant tot l'any? Els monitors, per tal de realitzar les activitats amb els diversos nens i joves, prèviament es posen en contacte amb la persona que els porta durant la resta de l'any per tal de saber quina és la seva situació?

Durant l'any no hi ha un seguiment, tot i que moltes vegades d'un any per l'altre els monitors del Casal són els mateixos. Abans de començar el Casal hi ha la fitxa de mestres, que els mestres omplen per informar una mica sobre quin és l'estat del nen: com

ha evolucionat d'un any per l'altre, quines són les capacitats del nen, quines rutines són les que realitza habitualment... i després de tot això, abans de començar el Casal, tres o dos dies abans, els mestres fan una reunió amb els monitors i aquí es produeix el traspàs, de la mateixa manera que després nosaltres intentem fer un retorn als mestres sobre com ha estat el nen al casal, i així ells també poden tenir una idea sobre quin ha estat el seu comportament.

PART ECONÒMICA

Introducció: Creu Roja Barcelonès Nord realitza dos casals adreçats a nens i joves amb diversitat funcional a la ciutat de Badalona i a la ciutat de Santa Coloma de Gramenet. Per a la realització del meu treball em centro en el casal que es realitza a Badalona. Tot i així, he estudiat el model de finançament d'ambdós per així poder establir una comparació.

Casal del Josep Sol³³ – Santa Coloma de Gramenet

1 Quin és el paper de Creu Roja Barcelonès Nord en aquest Casal?

Aquest any per primer cop s'ha modificat el funcionament, i nosaltres, Creu Roja, hem passat a ser l'entitat gestora tant d'aquest casal com del de Badalona.

2 Quines entitats privades financen aquest Casal?

Hi col·labora la Fundació Tallers³⁴, justament amb l'AMPA d'aquesta escola d'educació especial, que és la que s'ha mogut i ha sol·licitat poder organitzar un casal adreçat als seus fills.

3 Quins són els costos d'aquest Casal a grans trets?

Els costos d'aquest Casal són més o menys similars als costos del Casal que es realitza a Badalona. En aquest cas la partida grossa continua essent el personal, perquè la ràtio és d'un monitor per cada dos nens.

4 Quin és el paper del sector públic en aquest Casal? Quines administracions públiques subvencionen aquest projecte? De quina manera ho fan?

Aquest any, després de moltes queixes i reclamacions per part de l'AMPA del Josep Sol i de Creu Roja, l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet ha garantit que els pares tinguin una igualtat d'oportunitats, de manera que la quota que paguin per aquest casal especial sigui exactament la mateixa que la que pagarien per un casal ordinari, que

³³ L'escola Josep Sol és l'única escola d'educació especial de la ciutat de Santa Coloma de Gramenet.

³⁴La Fundació Tallers és una fundació d'atenció als discapacitats que realitza activitats i disposa de centres ocupacionals. A banda, també gestiona un gran nombre d'accions que duen a terme persones discapacitades amb cert grau d'autonomia que ja poden treballar. Són, per exemple, aquelles persones que s'encarreguen de tenir cura de la jardineria de la ciutat.

vindrien a ser uns 275 €. Amb això s'ha aconseguit passar dels 1.200 €, que és el que sortia el casal per nen, als 275 €, amb la condició de què cada pare es comprometí a pagar aquesta quota. Així doncs, per primer cop l'Ajuntament ha becat la diferència entre les dues quotes, és a dir, 925 € per nen.

A banda d'això, l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet dóna beques directes per a casals d'estiu, ja siguin ordinaris o especials, i són beques que estan obertes a tota la població del municipi que tingui menors que hi participin. Els pares d'aquests nens discapacitats també es poden presentar a aquestes beques autònomament si consideren que estan dins d'uns ítems determinats, i després de què l'Ajuntament realitzi un estudi per mitjà d'una valoració econòmica i social, hi ha una partida dels 275 € que també està becada per l'Ajuntament. Aquestes beques mai van adreçades a les famílies, sinó que són uns diners que van a parar a l'entitat gestora del casal i que es descompten de la quota que els pares han de pagar.

5 Durant els anys en què s'ha realitzat aquest Casal, el model de finançament ha variat? De quina manera?

El model de finançament ha canviat moltíssim, ja que aquesta iniciativa de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet ha estat totalment nova d'aquest any. Fins aleshores s'organitzava des de l'AMPA una campanya per tal de buscar tots els recursos econòmics possibles per així poder finançar el Casal, que era una tasca realment molt difícil, perquè s'havien de presentar a moltes subvencions. A banda d'aquesta campanya, l'AMPA es presentava a les subvencions que donava cada any l'Ajuntament, però al no comptar amb una comissió, com a AMPA corrien el risc de que la subvenció no se'ls hi donés, i en molts casos, la subvenció cobria el 30 % del cost del Casal.

Com que aquest any, tal i com s'ha explicat, l'Ajuntament ha donat una beca directa cap a les famílies, l'AMPA ja no s'ha pogut presentar a cap subvenció.

Per a què et posis en situació, com a AMPA ja tenen la sobrecàrrega de tenir un nen amb discapacitat, implicant això que han de lluitar per tal de què els seus fills puguin tenir una igualtat d'oportunitats que la resta, com per a més a més haver de reivindicar com a AMPA poder fer front a les despeses que comporta un casal d'aquestes característiques tenint en compte que aquest any, l'AMPA estava formada únicament per 3 o 4 pares.

Tot això és novetat, ja que fins aquest any el que es volia era crear una comissió de la qual l'Ajuntament en formés part, com és el cas del casal de Badalona, però tot i així aquesta comissió encara no s'ha creat.

Casal de l'escola Llevant – Badalona

PART ECONÒMICA

1 Quin és el model de finançament d'aquest Casal? Quin paper hi té la comissió? Quines entitats privades i públiques hi formen part?

El model de finançament d'aquest Casal es basa en una comissió. Aquesta comissió s'organitza per atendre i poder donar resposta als infants amb discapacitat de la ciutat de

Badalona, i per a fer-ho durant tot l'any s'encarrega de buscar finançament per tal de que es pugui dur a terme el Casal d'Estiu. Aquesta tasca la duu a terme de la següent forma: cada any, tots els ajuntaments treuen subvencions anuals per a totes les entitats, aleshores, en el cas del Casal de Badalona, fins aquest any es presentaven a aquesta subvenció les tres AMPA de les tres escoles d'educació especial de la ciutat de Badalona, però aquest any s'ha fet de manera diferent, perquè s'han presentat juntament amb Spanin.

Aquesta comissió està formada per l'Ajuntament de Badalona, l'IMSP³⁵, Spanin³⁶, que s'encarrega de portar tota la gestió; l'AMPA de les tres escoles d'educació especial de la ciutat de Badalona, que són l'escola Llevant, Can Garriga i el centre Maragassa³⁷; la Creu Roja, entitat que s'encarrega d'organitzar el Casal i gestionar tot el tema de Recursos humans; i el consell comarcal. Així doncs, durant tots els anys ha estat aquesta comissió la que s'ha encarregat de buscar el finançament per al Casal. En aquest cas l'Ajuntament de Badalona, a més a més de formar part de la comissió, posa diners a través de la subvenció³⁸ que dona a Spanin, a través de les beques de menjador i d'altres beques que intenten aconseguir, tot i que el import que dona l'Ajuntament de Badalona continua sent més petit que el que dona l'Ajuntament de Santa Coloma en comparació amb el casal del Josep Sol.

A més a més, la comissió és la que s'encarrega de decidir qui pren la gestió del Casal. Fins l'any passat Creu Roja no va passar a formar part de la comissió.

2 Quin és el cost d'aquest Casal? Quines despeses teniu? Com cobriu aquestes despeses? Amb quins ingressos compteu?

Els costos d'un casal com aquest, a nivell quantitatiu són els següents:

- Recursos humans: 33.700 €.
- Despeses d'activitats: 1.450 €.
- Despeses indirectes (gestió de Creu Roja): 3.581 €.
- Transport, menjador i neteja: 14.297 €.
- Això suposa un cost total de 53.028 €.

³⁵ L'IMSP és l'institut municipal d'atenció a les persones. És l'entitat gestora de les escoles d'educació especial de la ciutat de Badalona. És un organisme de l'Ajuntament de Badalona.

³⁶ Spanin és una entitat d'atenció a les persones que s'encarrega de coordinar els tuteles de persones amb discapacitats al municipi de Badalona.

³⁷ El centre Maregassa és un centre de formació adreçat a joves que tenen edats compreses entre els 16 i els 22 /23 anys, per tal de preparar-los per al món laboral. Els joves del centre Maregassa també es troben dins del Casal, perquè la idea era que a banda d'atendre els nens de les escoles d'educació especial, també es pogués donar resposta a aquests joves més autònoms.

³⁸ Subvenció que dona l'Ajuntament exclusivament per aquests casals.

La partida més grossa en aquest cas seria el personal, és a dir, els recursos humans. Això és degut a què la ràtio en la que ens movem és molt diferent a la de qualsevol casal ordinari, que seria d'un monitor per cada deu nens. En aquest cas es tracta d'un monitor per cada dos nens. Això fa que els costos d'aquest casal siguin molt més elevats.

Una altra despesa seria el menjador, tot i que comptem amb beques de menjador concedides per l'Ajuntament de Badalona, les quals són molt importants, ja que tot i que el menjador és una despesa, aquestes beques ens permeten tenir un ingrés.

Una altra despesa seria el transport La Pau, que s'encarrega de portar i recollir els nens i joves que participen en el Casal, que aquest any, realitza la seva tasca de forma totalment gratuïta. Així doncs, aquestes dues despeses, tant la del menjador com la del transport, és una despesa que té el Casal però que no ha d'abonar.

A banda d'aquestes dues despeses, la resta es cobreixen a partir dels ingressos que obtenim de diverses fonts de finançament.

Cal destacar en primer lloc la quota que paguen les famílies. La quota per als pares d'un casal ordinari seria d'uns 275 – 300 € , i en canvi com que en un casal d'aquestes característiques els costos de personal s'amplien moltíssim, la quota que pagarien els pares seria d'uns 1.200 € per nen. Això fa que molts pares ja no puguin optar a portar els seus fills a un casal com aquest, de manera que el nivell econòmic seria un condicionant molt important, a més a més del tipus d'atenció, que és de 9 h a 15: 30 h, de manera que no és un casal en el que estiguin tot el dia.

Però gràcies a la tasca realitzada per la comissió, s'han aconseguit equiparar al màxim els costos, i d'aquesta manera s'ha aconseguit que la quota de les famílies del Casal es mogui al voltant dels 450 € aproximadament, i així s'ha aconseguit que la quota sigui de 460 €.

Tot i que la quota s'ha reduït força, hi ha molts pares que estan sol·licitant beques a serveis socials, tot i que la partida de beques de casals a la ciutat de Badalona ha quedat molt reduïda, i a no ser que des de serveis socials considerin que és molt important concedir una determinada beca, aquesta no es dona.

A banda de la quota de les famílies i de les subvencions de l'Ajuntament, el casal compta amb una sèrie de col·laboradors, tot i que el nombre de col·laboradors s'ha reduït moltíssim a causa de la situació de crisi que s'està vivent actualment.

A més a més dels diversos col·laboradors, el Casal compta amb uns ajuts tramitats per l'Ajuntament de Badalona i l'IMSP. Un altre ingrés s'obtidria de les diverses activitats que realitza l'AMPA durant l'any, com la venda de loteria i altres activitats en les quals es van recaptant diners que posteriorment seran una ajuda directa per al Casal. A més a més, el Casal també compta amb ajudes puntuals, com els diners que es recapten en gales benèfiques, com és el cas de l'escola de Dansa Maris i Ajudes de la ciutat de Badalona que va dur a terme un acte en què tots els diners de la venda d'entrades es van destinar exclusivament al finançament del casal, aconseguint un import total de 3.500 €.

A nivell econòmic, intentem que els ingressos i les despeses estiguin més o menys igualats, tot i que l'any passat ja vam sortir en negatiu, i les prediccions per aquest any tampoc són gaire bones... També s'ha de tenir en compte que molts cops rebem ingressos un cop ja hem acabat el projecte, perquè nosaltres podem presentar una subvenció ara, però la resolució no es tanca fins a finals d'any, de manera que tu has de fer l'activitat tenint en compte que pot ser que et donin la subvenció o no, això fa que tu no puguis dependre econòmicament d'aquesta subvenció, de manera que ha de ser una font de finançament complementària al projecte.

Finalment, remarcar que nosaltres com a Creu Roja no fem aquests dos casals per treure diners, sinó que al contrari, nosaltres acabem aportant fons, perquè tota la inversió que s'hi dedica en hores per fer la preparació i en el seguiment no té res a veure amb els ingressos que rebem. El que aconseguim d'aquesta manera és assegurar-nos de que realment aquests nens estiguin ben atesos i tinguin l'atenció que necessiten.

3 Quines entitats públiques col·laboren en el finançament d'aquest Casal? Les ajudes que us donen són únicament econòmiques, o també de material, local... ? Quina seria aquesta ajuda en percentatges?

Pel que fa a administracions públiques, aquella que més col·labora i que té un major grau de compromís és l'Ajuntament de Badalona, ja que col·labora a través de l'IMSP i de la subvenció directa que dona a Spanin. Tot i així, encara no sabem si rebrem alguna subvenció per part d'una altra administració pública, però normalment sempre rebíem alguna subvenció per part del Departament d'Educació de la Generalitat, tot i que l'any passat ja no la vàrem rebre.

A banda de l'Ajuntament de Badalona, cal destacar l'IMPS, que s'encarrega de gestionar tot el tema del transport adaptat. Per exemple, el finançament que rebem del Consell Comarcal va a parar directament a l'IMPS, que s'encarrega de justificar aquesta partida econòmica. Així doncs, no només es tracta de què les entitats públiques ens donin suport econòmic, sinó que formen part de la comissió i com a tal, duen a terme un treball en equip, de manera que cada ens públic que hi participa té un rol diferent. No només es tracta d'aportar diners, sinó també de gestionar la neteja, el lloc, el transport... De tot això s'encarrega l'IMPS, una entitat que depèn de l'Ajuntament.

Les ajudes del sector públic no són tan sols econòmiques, és a dir, subvencions, sinó que el sector públic, per mitjà de l'Ajuntament de Badalona, també duu a terme una tasca molt important al formar part de la comissió, perquè així també s'encarrega de buscar fonts de finançament per al Casal.

4 Quines entitats privades col·laboren? En quin percentatge?

Caja Navarra l'any passat va fer una aportació important, de 9.000 €, i aquesta any ens han donat 12 €... DINCAT (una associació de gestió de discapacitats) també ens dona algun import.

5 De quina manera justifiqueu que els diners que rebeu realment es destinen a la realització del projecte?

En el cas de les subvencions, depèn de quin tipus de subvenció sigui. Hi ha vegades en què et demanen la memòria del projecte i una relació d'ingressos i despeses, i d'altres vegades que et demanen uns requisits de justificació molt específics... i molts altres cops únicament presentant una memòria del projecte i una memòria econòmica ja és suficient.

El que sempre et demanen quan una entitat realitza una donació, ja sigui pública privada, és la memòria escrita. Aquest document sempre s'ha de presentar perquè els diners no tenen cap sentit sense una justificació, és a dir, sense un projecte al darrere. A més a més, també has de lliurar un document en el qual hi consti la següent informació: el número d'usuaris als quals arribes, els beneficis directes, indirectes...

Les diverses donacions que tu com a entitat aconsegueixes sempre han d'anar molt relacionades amb el tipus d'activitat que tu estàs fent. De manera que sempre s'ha d'ajustar la partida econòmica a l'activitat que s'està fent.

6 Quants anys fa que aquest projecte es duu a terme? Durant aquest temps, el finançament ha anat variant pel que fa a percentatge públic i privat?

A nivell de Creu Roja, organitzem aquest Casal des del 2008, tot i que aquest Casal ja fa molts anys que està en marxa.

Abans de gestionar aquest Casal, vam començar amb la gestió del Casal de Josep Sol el 2006. Va ser una petició de l'Ajuntament de Santa Coloma i de l'AMPA perquè ho estaven fent amb altres empreses, però aquestes no tenien cura adequada dels nens. A Badalona també passava el mateix, i és per això que ens van demanar de fer la gestió. En el cas de Badalona qui ho decideix és la comissió.

Durant aquests 4 anys, el suport públic ha anat augmentant, ja que els ajuntaments, tant el de Badalona com el de Santa Coloma, han vist que és un casal realment necessari. Tot i així, l'hem hagut de reduir perquè abans aquest casal era de cinc setmanes i de 9 h a 17 h, i aquest any és el primer cop que el fem de quatre setmanes i de 9 h a 15:30 h. Abans, el casal de joves feien colònies, ara ja no en fan.

Tot i que cada cop comptem amb menys finançament, el sector públic preveu continuar donant suport econòmic, sobretot perquè aquests darrers anys molts dels nostres col·laboradors privats ja no ens donen suport.

Així doncs, comptem amb el compromís per part de l'Ajuntament de Badalona de continuar donant la mateixa subvenció perquè és un casal essencial, i no podem deixar sense resposta a aquests nens i tampoc als pares, ja que necessiten un espai de respir, a més a més que molts han de continuar treballant i no tenen una altra alternativa, ja que són nens que tu no pots deixar a càrrec de ningú, sinó que necessiten una atenció molt especialitzada, gent que sàpiga realment portar-los. Els pares, sobretot necessiten un espai de respir, perquè estar les 24 hores amb aquests nens fa que acabis amb una sobrecàrrega bestial.

7 Hi ha alguna entitat, privada o pública, que ofereixi un casal similar al vostre? Si n'hi ha alguna, quin és el seu finançament i el seu cost de cara a les famílies?

Casals adreçats a discapacitats només hi ha aquest a la ciutat de Badalona, i el mateix passa a Santa Coloma.

També hi ha una altra entitat d'atenció a discapacitats a Sant Adrià que realitza un casal com aquest.

8 Quines són les raons que expliquen que no es realitzin més casals adreçats a persones amb discapacitats, tenint en compte que la demanda d'aquests casals especials és molt gran?

Alhora d'organitzar un casal d'aquest tipus la complicació és molt gran, perquè com a entitat privada no és possible organitzar un casal d'aquestes característiques a no ser que es compti amb un finançament brutal. Aleshores, el que s'intenta és unir diverses entitats perquè així els costos no siguin tant elevats.

Nosaltres a nivell de Creu Roja no ens ho podem plantejar.

També és interessant plantejar-se perquè empreses del lleure, com la Fundació Tallers o l'Associació Catalana de l'Esplai no s'arrisquen a fer un casal d'aquestes característiques. Jo considero que és simplement perquè no volen assumir el risc.

Malauradament, el lleure amb discapacitats és un món que sempre ha restat molt aïllat, i poca gent s'arrisca a fer aquest tipus de gestió. És per aquesta raó que nosaltres vam agafar la gestió d'aquest Casal.

9 Els nens i joves que ateneu reben alguna ajuda per la seva situació de discapacitat psíquica per part de l'Administració Pública? Si en reben, considereu que és suficient o insuficient?

Sí, i totes aquestes ajudes estan regulades per la Llei de dependència. Aquesta llei no únicament està adreçada a persones grans, sinó també a persones que no poden valdre's per sí mateixes. Així doncs, tant les persones grans com les persones discapacitades estan valorades per la Llei de dependència.

Aquests nens i joves compten amb ajudes per als cuidadors, que són uns ingressos que depenen del grau de dependència que es tingui. Aquestes ajudes són mensuals i es donen per tal que el cuidador pugui fer front a les despeses que suposa tenir un fill amb discapacitat.

En el cas de les persones grans que no es poden valdre per sí mateixes compten amb més opcions que no pas els discapacitats. El col·lectiu de gent gran té dues opcions, contemplades per aquesta llei: poden anar a una residència o bé a un centre de dia, tot i que no sempre hi ha places públiques disponibles per als centres de dia, en el cas de què hi hagin, aquestes places sempre estan becaades. Quan es dona aquesta situació, el sector públic dona un import a aquesta persona per tal de què es pugui pagar una plaça en un centre privat o concertat, en el cas de què aquest import no sigui suficient, el cuidador no té més remei que deixar de treballar per fer-se càrrec totalment d'aquesta persona, suposant això una pèrdua d'ingressos important.

Per tal de què no es donés aquesta situació es va crear la Llei de dependència, d'aquesta manera els cuidadors podien tenir uns ingressos més o menys equiparats. Així s'evitava que es donés una situació de risc social i econòmic, perquè aquestes persones no podien fer-se càrrec de tot.

10 Quin paper juga el sector públic en el món del lleure amb discapacitats?

El sector públic no promou activitats amb discapacitats durant tot l'any, sinó que el que fa és subvencionar determinades entitats per a què ho facin.

Aquí, a Badalona entitats com Spanin, Sique, Creu Roja... promouen activitats adreçades a discapacitats amb el recolzament de l'Ajuntament. Així doncs, es presenten com a entitat per a determinades subvencions, tot i que aquestes subvencions per part de l'Ajuntament mai cobreixen el 100 % dels costos, de manera que el tant per cent restant s'intenta equilibrar per mitjà d'altres fons.

11 Consideres que la tasca del sector públic en aquest àmbit és suficient o insuficient?

Sempre es necessita més... per exemple, l'AMPA d'una de les escoles reivindica que caldria fer activitats extrascolars durant el curs per a aquests nens, ja que tot i que hi ha entitats que s'encarreguen, no s'arriba a tothom.

Un altre aspecte en el que encara es necessita molt més suport per part del sector públic és tot el tema de teràpia amb animals: teràpia assistida amb gossos, teràpia amb cavalls... són teràpies que farien possible que els nens tinguessin una millora considerable i que realment anirien molt bé. Per demanar, els pares sempre demanen.

També caldria crear més grups de suport per a cuidadors, espais on els cuidadors poguessin formar-se, tenir espais on intercanviar maneres de fer... perquè realment són persones que tenen una sobrecàrrega emocional i física molt gran, ja que necessiten un espai per a ells mateixos. És per això que es necessiten molts espais de respir per als pares, un espai on puguin deixar el seu fill sabent que estarà ben atès.

Però sobretot, el que més ens preocupa des d'aquí és la manca de suport per part del sector públic a l'hora de treballar l'oci inclusiu. En aquests casals sempre ens trobem amb el mateix problema: hi ha molts casals d'estiu a la ciutat, i hi ha molts nens amb necessitats especials que podrien participar en aquests casals ordinaris però que per manca de la figura del monitor de suport no poden participar-hi, i aleshores molts d'aquests acaben en casals especials. És realment una llàstima, pot ser fins i tot contraproductiu per aquests nens.

Per exemple, aquest Casal està pensat per atendre a infants als quals realment els hi costa poder-se adaptar molt a qualsevol altre tipus d'activitat, nens que estan molt afectats. Per exemple, al Casal hi ha una noia amb paràlisi cerebral... realment aquesta noia no podria estar en un casal ordinari, perquè necessita estar molt tranquil·la, realitzar unes activitats molt adaptades... Però en canvi també ens trobem amb nois i noies que presenten un retràs psíquic lleu i que podrien estar perfectament participant en un casal

ordinari, i que només necessitarien que se'ls hi adaptessin algunes activitats, però la resta les podrien seguir sense cap problema.

Són joves que tenen dret a relacionar-se amb altra gent i poder fer qualsevol altre tipus d'activitat, però que per falta de recursos en els casals ordinaris i perquè tampoc volen incrementar els costos del casal posant la figura del vetllador, moltes vegades aquests nens perden la oportunitat de poder participar en casals ordinaris. És una cosa que ens preocupa moltíssim.

Fins i tot ens trobem moltes vegades amb casals ordinaris que ens truquen a nosaltres per passar-nos nens que estan a les USES³⁹ i és una vergonya! De la mateixa manera que les escoles ordinàries compten amb UCEs, els casals ordinaris també haurien de comptar amb UCEs per aquests nens, i no ho fan.

Nosaltres ens trobem amb molts nens que ens venen d'escoles ordinàries i que no poden realitzar un casal ordinari perquè no poden participar en totes les activitats, de manera que aquest nen passa a ser responsabilitat nostre, però potser els casals ordinaris s'haurien de plantejar fer activitats en què tots els nens i nenes poguessin participar. Aquestes nens es converteixen en un problema.

Això és una cosa que el sector públic s'hauria de plantejar, donar recursos a aquests casals per a que poguessin tenir els seus propis vetlladors fent així que aquests nens i nenes poguessin participar en l'oci inclusiu.

11.1.2 Entrevista – Ateneu Sant Roc

Entrevista realitzada a la Sra. Pilar López, coordinadora de l'Ateneu, i la Sra. Marisol Vergés, persona encarregada de l'administració i la gestió de la fundació, per a la part econòmica.

Pilar López: “sempre hem cregut que l'educació és prevenció”.

1 Com va sorgir aquesta entitat? Quan va sorgir aquesta entitat? Quines foren aquelles persones que van promoure la seva creació?

L'entitat va sorgir com un moviment de veïns i de gent molt vinculada a la vida del barri amb la finalitat de dinamitzar activitats i reivindicar un barri digne, ja que quan va sorgir Sant Roc, aquest va aparèixer com un barri amb moltes mancances, sobretot pel que fa a nivell urbanístic: els carrers no estaven asfaltats, no hi havia servei de recollida d'escombraries, no hi havia escoles, no hi havia un centre mèdic...

³⁹ Una UCE és una unitat d'escolarització especialitzada. Les escoles ordinàries, a banda de les classes que formen els diferents cursos, compten amb aquestes unitats a les quals hi van nens i joves amb discapacitats que tenen problemes de rendiment força abrejats, i és per això que se'ls hi aplica un mètode educatiu totalment adaptat.

Així doncs, en un primer moment aquest grup de persones van dur a terme activitats dirigides al sector infantil per tal de què realitzessin altres activitats a banda de les que ja realitzaven a l'escola. Més endavant es van començar a portar a terme projectes de dinamització sociocultural i sobretot projectes enfocats a les dones del barri.

D'aquesta manera, aquest grup de persones es van constituir en un primer moment com a "Centro Social y cultural San Roque". Durant la transició va esdevenir un centre molt reivindicatiu i molt implicat en la millora del barri; i més endavant, durant els anys 80, es van anar separant cada cop més els temes de caire polític, que va esdevenir l'Associació de Veïns Sant Roc; i el que va passar a ser l'Associació Ateneu Popular Sant Roc.

A partir d'aquest moment des de l'Associació es va establir més el treball per projectes i es va donar més èmfasis al treball amb joves i dones. Al cap de vint anys es va veure la necessitat a nivell burocràtic i de gestió de transformar l'associació en una fundació. A partir d'aquest moment es va crear la Fundació Ateneu de Sant Roc, tot i que sempre s'ha intentat que funcioni com una associació per tal de que la gent que treballa o realitza un voluntariat en la nostra entitat s'impliqui en tots els aspectes que l'envolten.

2 Quins objectius tindria la tasca duta a terme per aquesta entitat en el barri?

En primer lloc, l'Ateneu tindria com a objectiu millorar la vida de la gent del barri per mitjà d'activitats relacionades amb la cultura, la inserció laboral i el lleure.

En segon lloc, ens proposem ensenyar una sèrie de valors i d'hàbits bàsics per mitjà de projectes amb la finalitat de transformar en positiu l'aportació que cadascuna de les persones que formen part de Sant Roc pugui fer al barri.

Per últim, la nostra entitat intenta adaptar tots aquests objectius a les necessitats reals del barri. Així doncs, la cohesió social se'ns presenta com un dels nostres màxims objectius. En un principi va tenir com a finalitat la cohesió social entre "païos" i gitano, però en els darrers anys aquesta convivència entre diferents ètnies s'ha vist afectada amb l'arribada de marroquins, paquistanesos, romanesos...

Així doncs, treballar la convivència en el barri sempre ha estat un dels nostres objectius.

3 Quin és l'àmbit d'actuació en el qual es duen a terme els projectes? Com és aquest àmbit d'actuació, referent a la ciutat de Badalona? Quines mancances presenta a nivell social, urbanístic...? Es donen problemes de convivència ja sigui per un tema econòmic, de nacionalitat...?

L'àmbit d'actuació directe és el barri de Sant Roc, tot i que també duem a terme campanyes de sensibilització pel desenvolupament i tenim dos projectes de cooperació internacional a Perú, un a Lima i l'altra a Heikitos.

A més a més, també intentem actuar a nivell de ciutat, doncs participem en la Plataforma de Cultura de la ciutat de Badalona, pertanyem a la xarxa d'acollida de nouvinguts de la ciutat i a l'entitat Badalona som tots.

Tot i així, els nostres projectes estan situats al barri de Sant Roc, que pertany al districte de Badalona Sud. Tot i així, no totes les persones a les quals atenem són del barri de Sant Roc, sinó que també ens trobem amb persones d'altres barris, com Llefià, la Salut...

Pel que fa a Sant Roc, és un barri en el que sempre hi hagut molt aiguabarreig d'orígens, així doncs, en un primer moment va venir molta gent provinent d'altres comunitats autònomes com Extremadura, Castella i Andalusia, juntament amb un important col·lectiu gitano que venia d'Espanya i també de fora.

En els últims anys amb l'arribada d'immigrants procedents de territori no nacional la situació s'ha tornat una mica més complicada, doncs el fet de tenir costums molt diferents sempre provoca cert rebuig. En aquest camp, el nostre treball és trobar les coses que ens uneixen, que són moltes més que les que ens diferencien.

D'altra banda, hem de tenir en compte que Sant Roc és un barri que sempre ha presentat moltes mancances a nivell urbanístic, de convivència entre els veïns, econòmic... i és per això que a banda dels projectes realitzats en el barri, la nostra entitat sempre ha intentat dur a terme un treball de reivindicació per tal de dignificar l'espai públic en tots els aspectes, incidint en temes diversos, com el servei de recollida d'escombreries i els equipaments urbanístics. Des de l'Ateneu creiem que a nivell urbanístic és un barri al qual no se li dediquen gaires recursos, tot i que en els últims anys hi ha hagut una notable millora. Així doncs, en aquest aspecte l'Ateneu intenta recordar a les administracions públiques quina és la seva tasca en el barri.

4 Quins són els destinataris dels vostres projectes a grans trets? En general són persones del barri o nouvinguts?

Treballem amb tot tipus de persones, però tenim especial interès en treballar la infància, la joventut i l'adolescència; tot i que amb adults i primera infància també tenim moltíssima feina. A través de la informàtica, de tallers, de l'alfabetització i d'activitats culturals realitzem molts projectes dirigits a adults.

Pel que fa a la procedència de les persones que atenem, depèn molt de cada projecte. Per exemple, pel que fa al projecte d'alfabetització de nouvinguts sí que va dirigit a gent de fora, doncs és una mancança que nosaltres vam detectar fa molt de temps; però tot i així intentem que la majoria dels projectes vagin dirigits a persones depenent de les seves necessitats, més que no pas per procedència, com seria el cas del Centre Obert, un dels projectes que duem a terme, el qual va dirigit a nens amb una estructura familiar molt concreta, amb famílies molt desestructurades. En aquest projecte, tot i que la gran majoria són nens d'ètnia gitana, també ens trobem amb romanesos, "paios", marroquins...

Així doncs atenem a col·lectius amb unes característiques concretes, però no a ètnies, tot i que de vegades pugui coincidir.

5 Tenint en compte que ateneu a població en risc d'exclusió social, quin és aquell col·lectiu de persones que creieu que és més vulnerable? Aquest col·lectiu de

persones si reben algun tipus d'ajuda per part de l'Administració Pública, la considereu suficient, o tot el contrari?

El col·lectiu que més ens preocupa és sobretot la infància, ja que creiem que l'educació és prevenció. Un altre col·lectiu que també seria molt vulnerable serien les dones.

Pel que fa a les ajudes que reben de les diverses administracions públiques, hi ha de tot, ens trobem amb persones que reben totes les ajudes possibles i d'altres que no.

Si prenem com a exemple els infants del Centre Obert, els quals considerem que són un col·lectiu verdaderament vulnerable, realment reben moltes ajudes referents a serveis socials, doncs la majoria d'aquestes famílies reben pirms, beques de menjador, beques per tal de poder comprar els llibres escolars... D'aquesta manera, aquest col·lectiu està força cobert, però també hi ha gent que necessitaria moltes d'aquestes ajudes i que pot optar a elles, ja que no hi ha beques per tothom.

En els últims dos anys aquestes ajudes s'han vist molt reduïdes, la qual cosa afecta moltíssim als infants. Així doncs, una entitat del barri que intenta eradicar l'absentisme escolar preveu que el curs vinent augmentarà notablement perquè moltes beques de menjador seran eliminades, i això farà que moltes famílies deixin de portar els seus fills a l'escola, ja que el menjador era un al·licient molt important alhora de que nens amb greus dificultats econòmiques anessin a l'escola. En aquest àmbit sí que notem que les retallades estan fent molt de mal, ja que ens comencem a trobar amb nens que no podran començar el curs al setembre perquè no han pagat els llibres de l'any anterior.

Tot això és conseqüència de què el sector públic cada vegada destina menys diners al sector social, així doncs, l'estiu passat es va dur a terme una retallada molt forta pel que fa als pirms. Així doncs, durant el juliol i l'agost es van deixar de concedir aquestes ajudes, es va paraitzar tot absolutament perquè es van començar a revisar expedients, i es va veure que molta gent no els necessitava, i tot i que per una part nosaltres, des de l'Ateneu també pensem que molta d'aquesta gent no necessitava aquestes ajudes econòmiques, n'hi havia d'altres que sí.

A nivell de beques, és a dir, d'ajudes per part de les administracions públiques, considero que tot i que hi ha força gent que necessitaria més ajudes, a trets generals estan cobertes; però on sí detectem una gran mancança per part de l'Ajuntament és en la falta de centres oberts públics, tenint en compte la gran quantitat de població infantil que es troba en aquests límits de risc social, la qual necessitaria tenir un espai en el qual treballar tot el tema educatiu, de treball amb valors en lloc d'estar al carrer. Així doncs, creiem que no és desitjable, sinó que és imprescindible l'existència d'aquests centres, perquè constitueixen un element fonamental en el bon desenvolupament dels infants. En el barri nosaltres i una altra entitat som els únics que oferim centres oberts. A nivell de ciutat només n'hi ha tres més, tots ells privats, pertanyents a fundacions. En aquest sentit, l'Ajuntament no dóna cap mena de resposta. Sorpren que l'Ajuntament de Badalona no ofereixi cap centre obert públic, si tenim en compte que disposar de centres oberts públics és una obligació municipal. En aquest sentit considerem que és essencial que un nen amb certes mancances pugui disposar d'un espai en el qual poder berenar, fer els deures i treballar tota una sèrie d'hàbits i de valors.

6 La tasca que realitzeu en aquest barri la definiríeu com a imprescindible, força necessària o certament prescindible? Quines altres entitats públiques duen a terme una tasca similar a la vostra en aquesta zona? La tasca d'aquestes entitats la definiríeu com a suficient, insuficient o nul·la? Hi ha altres entitats privades com la vostra al barri?

Pel que fa a entitats públiques de la zona que ofereixin un servei similar al nostre, ens trobem amb un casal públic de la Generalitat, en el qual només es duen a terme tallers adreçats a adults, ja que hi havia un grup de joves i un espai d'estudi per a infants que en els últims anys ha desaparegut a causa de les retallades dutes a terme en el sector social per part de l'Administració Pública. Fins fa relativament poc temps també ens trobàvem amb el centre cívic de l'Ajuntament, tot i que va tancar.

També cal destacar el Consorci Badalona Sud, que va ser una aposta de les administracions públiques, tant de la Generalitat com de l'Ajuntament, per tal d'invertir diners per les dues bandes, és a dir, a nivell municipal i a nivell autònom, amb l'objectiu de crear un equip tècnic i així poder fer una atenció molt més directe en el barri. La funció del Consorci ha estat fins el 2012 dinamitzar activitats extrascolars per nens del barri, però aquest mateix any com no disposava de diners va deixar de realitzar els seus projectes, de manera que totes les activitats gratuïtes a les escoles públiques del barri juntament amb les activitats adreçades a joves que organitzava han desaparegut. Finalment ens trobem amb una altra entitat pública que realitza activitats per nens: Civer caixa.

Al barri hi ha diverses entitats privades que realitzen una funció similar a la nostra. En l'últim any, una entitat que portava molts anys treballant al barri i que tenia unes característiques molt similars a les nostres, l'Associació Casal de Formiga, es va veure obligada a tancar per manca de finançament ja que era una entitat que depenia molt a nivell econòmic de les administracions, en concret de l'Ajuntament, i com que aquest portava més d'un any sense pagar... realment una llàstima, perquè a més a més realitzava moltes activitats adreçades a joves i infants. Confio en què tornaran, perquè realment és una entitat necessària. Així doncs, actualment hi ha la Fundació Carles Blanc, que tot i que actua a Gorg, atén a bona part de la població de Sant Roc, i a part d'aquesta el que vindria a ser el barri de Sant Roc en sí hi ha algunes entitats gitanes, tot i que atenen a una part de la població molt petita, diverses associacions de veïns i el Grup d'Amics del Minusvàlid (GAM); tot i que totes elles tenen un pes molt petit.

D'altra banda, pel que fa a entitats que no actuen únicament al barri destaco Càritas, que el que fa sobretot és recolzar projectes nostres, a més a més de gestionar tot el tema de seguiment a través d'assistents socials. La seva tasca la definiria com a assistencial. També cal mencionar la Creu Roja i el Casal dels Infants, tot i que actuen de manera molt diferent a nosaltres, així doncs, la Creu Roja realitza projectes però de manera molt més general, i sobretot aquí en el barri duen a terme un treball molt important pel que fa al tema de reinserció laboral i d'ocupació i formació, cosa que realment fa molt de falta en aquest barri. En canvi el Casal dels Infants dinamitza projectes per mitjà del Consorci, és a dir, a diferència de nosaltres el finançament en els projectes que el Casal dels Infants duu a terme a Sant Roc és proporcionat pel consorci Badalona Sud, a diferència de

nosaltres, que independentment de què el consorci ens doni o no finançament si detectem una necessitat busquem d'on sigui els diners. Així doncs, el que el Casal dels Infants fa al nostre territori és més que res donar serveis.

Referent a la tasca de les entitats públiques considero que és insuficient en certa manera, tot i que també s'ha de tenir en compte que aquí les necessitats són moltes, i sobretot de cara a activitats de lleure i centres oberts, comentat anteriorment, és molt insuficient, ja que nosaltres tenim una gran quantitat de gent que s'adreça per tal de demanar un espai on els seus fills puguin fer els deures, adults que busquen poder assistir a classes de formació, mares que demanen un espai on poder portar els seus nadons... Així doncs, creiem que hi ha moltes mancances de cara sobretot a infància, ja que és un barri molt jove en el sentit de què aquí les famílies tenen quatre, cinc... fills. És per això que aquestes famílies busquen casals, centres on poder portar els seus fills a banda de l'escola, amb un preu assequible.

7 Quina és la relació entre aquesta entitat i l'Administració Pública? De quina manera el sector públic facilita la vostra tasca? Quin és aproximadament el percentatge de finançament que rebeu per part de l'Administració Pública? Quines són aquestes administracions públiques: Generalitat, Ajuntament, Diputació...? Aquestes subvencions públiques, amb quina freqüència us són donades (anualment, semestralment...)? Per a què les demaneu (per a finançar projectes, per a cobrir les necessitats ordinàries, etc.). De quins tipus són aquestes subvencions, és a dir, econòmiques, materials, d'allotjament, en relació a l'edifici en el qual s'ubica aquesta entitat...?

Pel que fa al finançament de 2011 en percentatges, el 45 % ha sigut públic i el 55 % privat. Pel que fa al finançament públic, les administracions que ens donen ajudes econòmiques són la Generalitat, concretament el Departament de Benestar Social i Família; el Consorci Badalona Sud i l'Ajuntament de Badalona. Si parléssim de percentatges, el finançament públic seria aproximadament un 70 % de la Generalitat i un 30 % de l'Ajuntament i el Consorci. Aquestes ajudes, és a dir, les subvencions, són donades anualment i les demanem únicament per a finançar projectes. Són ajudes exclusivament econòmiques.

8 En quina mesura us condiciona el fet de què la meitat o més de la meitat del finançament sigui públic? Gaudiu de més o menys independència?

El fet de què el finançament sigui públic sempre és un condicionant, i a més a més si tenim en compte la situació actual del sector públic. El finançament privat fa que nosaltres disposem de molta més independència alhora de distribuir els diners dels quals disposem, ja que d'aquesta manera podem decidir en què els volem invertir, en canvi si es tracta de finançament públic si ho destines a un projecte és exclusivament per a aquest projecte en concret, de manera que no ho pots distribuir.

9 Pel que fa al finançament privat, quines entitats us donen ajuts? De quins tipus són aquests ajuts? Doneu contraprestacions als vostres col·laboradors?

Quan parlem de finançament privat ens trobem amb persones concretes i amb entitats privades com Càritas, Fundació Roca i Pi, una entitat de Madrid anomenada Porticus Iberica, juntament amb empreses privades com els Laboratoris Meridine, Aberine Diagnòstics, Assistència Sanitària i una empresa anomenada Velamen. A banda d'aquestes empreses, un sector molt important són les caixes. En el nostre cas destaco la caixa Proinfància.

En el cas del finançament privat normalment s'ha de justificar en què s'inverteixen els diners, sobretot pel que fa a les empreses, les quals et demanen la memòria dels projectes; i pel que fa al finançament públic sempre s'ha de justificar per mitjà de factures, de la mateixa manera que les caixes, en què ho has de justificar de la mateixa manera que si es tractés d'una administració pública.

L'entitat privada que fa una aportació més important és la Caixa Proinfància.

10 Quina és la vostra despesa anual a nivell quantitatiu? Quines són aquelles necessitats econòmiques que heu de superar? (sous de treballadors, projectes, necessitats ordinàries, local...)

La despesa de l'Ateneu en percentatges seria aproximadament la següent: un 15 % seria administració, és a dir, personal contractat que porta tot el tema administratiu; i un 85 % es destinaria a projectes. Dintre d'aquest 85 % el 65 % seria el sou del personal i el 35 % estaria destinat a sortides i materials.

11 Amb la realització dels vostres projectes cobriu uns drets de la població. Aquesta drets quins serien? Tenint en compte els diferents àmbits en els que actueu: educatiu, sociosanitari, social... Els definiríeu com a drets bàsics o desitjables?

Jo penso que els drets que nosaltres cobrim amb els nostres projectes són necessaris dins del barri, sobretot pel que fa a un nivell més assistencial i sanitari, així doncs duem a terme molts projectes que incideixen en els hàbits de salut, que són essencials, ja que a banda de la tasca realitzada per l'escola, creiem que aquesta no arriba a tot i que es necessita més ajuda.

A nivell d'alfabetització a persones nouvingudes és cert que hi ha forces llocs al territori en què es pot aprendre la llengua d'aquí, però també en falten molts.

Així doncs, el tema educatiu i sociosanitari considero que és més que necessari. Pel que fa al tema del lleure, nosaltres des d'aquí el considerem imprescindible per tal de fer possible el creixement personal de l'infant, ja que el fet de què tingui la possibilitat de tenir contacte amb altres realitats és necessari per al seu desenvolupament com a persona, tot i que òbviament és més important que tingui un plat de menjar a taula i un sostre sota el qual dormir. Així doncs, són aspectes que ajuden a completar la persona com a tal des d'aquesta vessant més cultural, de lleure.

12 De tots els projectes que aquesta entitat duu a terme, quins són aquells o aquell que considereu que duu/en a terme una tasca més important en el barri?

Si hagués d'escollir aquells projectes que considero més imprescindibles, destacaria el Centre Obert Infantil i de joves, juntament amb els projectes destinats a persones nouvingudes al barri, ja que l'alfabetització és essencial per tal de què la gent nouvinguda es senti acollida, i pugui tenir relacions amb la resta de persones.

13 Tenint en compte l'actual crisi, iniciada aproximadament entre el 2008 i 2009, el finançament d'aquesta entitat s'ha vist perjudicat? Pel que fa a les subvencions per part de l'Administració Pública, aquestes han disminuït, són donades amb més retard...? Fins a quin punt?

Fins el 2011 el finançament públic no es va veure afectat, però creiem que de cara al 2012 hi haurà la gran davallada. Tot i així en el 2011 l'Ajuntament de Badalona ja va reduir la seva aportació a la meitat, però aquesta manca de finançament públic va venir compensada per l'aportació de la Generalitat. Aquesta davallada en l'aportació de l'Ajuntament de Badalona va afectar a un projecte: Formació Global de dones, que depenia totalment de l'Ajuntament, i que com a conseqüència es va haver de frenar. Pel que fa al 2012 creiem que la Generalitat no compensarà la manca de finançament per part de l'Ajuntament.

14 Com preveieu el futur d'aquesta entitat en relació al finançament del qual disposeu? Esteu buscant altres alternatives?

De cara a un futur ens proposem dependre el mínim possible de les administracions públiques, i és per això que en el 2012 es preveu que el finançament públic sigui inferior i el privat major. De fet, en el 2010 el finançament era 50% públic i 50% privat, així que ja s'ha anat reduint. Reduir el finançament públic és sempre una avantatge, ja que així no depens de l'Administració.

Així doncs, pel 2012 es preveu que el 90 % del finançament públic provindrà de la Generalitat, ja que el consorci deixarà de donar subvencions i l'aportació de l'Ajuntament serà ridícula.

Per tal de compensar aquesta manca de finançament públic, intentem buscar noves formes de finançament privat per mitjà de convenis amb altres entitats com Càritas i la Fundació Roca i Pi. Actualment estem duent a terme una campanya per augmentar el nombre de socis per tal de fer créixer el finançament privat.

15 Actualment a Badalona s'està duent a terme una política del Partit Popular, presidida pel sr. Xavier Garcia Albiol. El canvi de govern ha esdevingut significatiu? En quina mesura ha tingut unes repercussions negatives o positives per al col·lectiu en risc d'exclusió social que participa en els projectes realitzats per aquesta entitat? Considereu que aquesta política dóna protecció als col·lectius més vulnerables?

A l'Ateneu, abans de què el Partit Popular guanyés les eleccions, ja ens vam adonar de fins a quin punt el Sr. Albiol va treballar amb discursos racistes dirigits a la gent del barri. Així doncs, sentències com: "tu estàs així per culpa d'aquest que ha vingut" o "al teu fill li

traurem la beca de menjador perquè se la donarem a aquest altre nen immigrant” ja fa temps que han esdevingut un recurs molt emprat per la política del Partit Popular.

Tot aquest discurs racista juntament amb el fet de què la gent del barri veu com cada cop més s'estan fent retallades pel que fa al sector social fa que aquest discurs acabi sonant conivent.

Així doncs, sembla que tot el que està passant actualment aquí sigui culpa dels de fora, de manera que l'única forma d'arreglar-ho és que es tornin al seu país. Això és un aspecte que comencem a veure reflectit en conflictes de molts dels nens que atenem.

Per desgràcia, aquest és un discurs que potencia tot allò contra el que nosaltres lluitem, ja que des d'aquí intentem que els nens treballin junts, facin les activitats junts... malauradament quan surten a fora es troben amb un ambient totalment racista.

A nivell econòmic ens ha afectat però perquè algun projecte ha desaparegut, però tot i així l'aportació de l'Ajuntament mai ens ha mantingut ni ens mantindrà.

Com a conseqüència d'aquesta política racista, l'Ajuntament ha fet fora a tots els traductors i mediadors culturals, de manera que ja no hi ha aquests serveis.

Sorprenentment a Sant Roc van votar majoritàriament al PP, perquè asseguraven que farien fora a tota la població nouvinguda i que els hi traurien totes les ajudes, però s'han trobat amb què realment rebien molt poques ajudes.

Com a conclusió, aquest és un discurs que està fent molt de mal al barri perquè està creant odi entre la gent, i és per això que ara més que mai es necessiten entitats com la nostra.

11.1.3 Entrevista – projecte Ateneu Sant Roc

Entrevista realitzada a la Sra. Laia Martínez, responsable de l'Esplai Borinot, per a la part educativa; i a Marisol Vergés, encarregada de l'administració i la gestió de la fundació, per a la part econòmica.

Laia Martínez: “nosaltres no concebem el lleure sense educació”

PART EDUCATIVA

1 A grans trets, com són els nens que ateneu? Quina és la seva situació familiar? I econòmica? Són nens d'aquí o són nens nouvinguts?

Bé, ens trobem en un barri amb una situació econòmica molt precària, de marginalitat, en què les famílies que hi viuen moltes es troben en una situació d'atur, no cobren prestacions...

La població que até l'Esplai Borinot és una població majoritàriament immigrant, de famílies que han vingut aquí a buscar feina, i que en aquests moments es troben en una situació realment molt complicada ja que aquella feina que tenien la han perdut o bé la

mantenen però en unes condicions molt dolentes. En la majoria de famílies treballa només el pare i la mare s'està a casa atenent les criatures.

En aquests moments tenim nens espanyols paios i d'ètnia gitana, marroquins, egipcis, paquistanesos i sud-americans. Aquest seria el ventall de població que atenem principalment.

Dins de l'Ateneu hi ha un altre projecte anomenat Centre Obert, en què atenem a la població poder encara molt més necessitada, la gran majoria d'ètnia gitana, que ni tan sols té accés al món laboral.

Tot i que la situació de tots aquests nens és molt precària, en l'estat d'origen és encara pitjor. En el cas dels nens que até l'Esplai Borinot, són nens que al menys venen nets, estan ben alimentats, de manera que la situació no és tan crítica. A més a més, la majoria tenen una situació familiar més o menys estable, la qual cosa ja és un gran punt per a ells.

2. Quina és la finalitat d'aquest Esplai? Quins són els objectius que us proposeu amb la realització d'aquesta activitat?

L'Esplai Borinot va néixer fa 40 anys, com una entitat social dins del barri, que buscava donar resposta a tots aquells nens que es passaven moltes hores al carrer.

Evidentment durant els 40 anys ha sofert evolucions, transformacions i alts i baixos, ja que hi ha hagut anys en què l'Esplai ha estat un projecte amb molta solidesa, i d'altres en què per manca de monitors no ha pogut assolir aquesta fermesa que poder necessitava.

En aquests moments la finalitat de l'Esplai és atendre a famílies una mica més normalitzades de les que hi havia imperant en el barri, com podia ser la població gitana autòctona, i per tant amb una situació familiar, no econòmica, més estable.

L'objectiu principal de l'Esplai és potenciar la convivència per poder resoldre conflictes que es generen dintre de l'entitat i fora de l'entitat, per tal de què sigui un espai on es pugui crear cert clima de convivència, i on els nens vegin també que tot i que vinguin d'estats diferents, poden jugar plegats, compartir activitats... tan dintre com fora de l'entitat.

Per tant, l'objectiu principal seria crear un clima de tolerància, de convivència, de saber conviure, tot i que després ja hi ha objectius més concrets que són els que cada grup es marca.

3 Quin és el projecte educatiu de l'Esplai? On realitzeu les activitats, en espais tancats o oberts? Amb quins materials compteu per fer-les? Quina és la duració d'aquestes activitats? Està més enfocat de cara al lleure o a l'educació?

El projecte educatiu de l'Esplai vindria a ser el mateix que els objectius comentats anteriorment.

En relació a l'espai on es realitzen les activitats, tot i que l'acollida es fa al centre, les activitats s'intenten desenvolupar fora d'aquest, aprofitant els recursos propis del barri per a què els nens també vegin que no viuen en un barri amb un entorn molt degradat, sinó que tenen espais on poden jugar, fer activitats interessants... i sobretot intentem apropar-los a la ciutat de Badalona i a altres llocs.

Els materials amb els que comptem són molt diversos: disposem de material educatiu com llibres, puzles, jocs de taula, fins i tot una ludoteca; i d'altre més enfocat a activitats més mogudes com pilotes, cordes, etc. La duració de les activitats és de 5:30 h a 20:00 h tots els divendres, a excepció d'alguna activitat extraordinària com una sortida durant el cap de setmana.

El Casal, evidentment és lleure, tot i que nosaltres no concebem el lleure sense educació ni el volem desvincular d'ella. Qualsevol cosa que sigui lleure sempre ha d'anar vinculada a un punt educatiu.

Tot el lleure és educació. Un simple partit de futbol, de bàsquet, una partida de cartes, una excursió... tot està lligat a una sèrie de normes de comportament social, ja que l'educació sempre impera, i més quan el nostre objectiu és la resolució de conflictes entre nens i fomentar la convivència.

4 Els projectes es duen a terme per tal de cobrir unes necessitats, perquè es detecten una sèrie de mancances. Tenint en compte la tasca que duu a terme, quines són aquelles necessitats que cobriu ja sigui a nivell educatiu, assistencial...? Considereu aquest esplai és necessari pel desenvolupament personal dels infants i joves als quals ateneu?

A nivell assistencial, des de l'Esplai no es cobreixen necessitats d'aquest tipus, ja que aquells nens que presenten aquesta mena de mancances es dirigeixen al Centre Obert.

Des de l'Esplai realitzem tasques educatives, i per tant les necessitats que cobrim són més de convivència, ja que fem possible que aquests nens puguin tenir un espai on anar els divendres a la tarda i on puguin gaudir d'una estona de lleure, de compartir, de jugar, de passar-s'ho bé; perquè no hem d'oblidar que és un barri hostil, on els nens es passen moltes hores al carrer, i per tant hem de possibilitar que puguin dur a terme activitats que els hi agradin, els motivin. La mostra està en què aquest any hem tingut 79 sol·licituds de plaça.

Evidentment, considerem que la possibilitat de què aquests nens puguin disposar d'un espai així és essencial per al seu desenvolupament, ja que sinó no ho faríem. Qualsevol activitat de lleure per a qualsevol nen és vital.

5 Creieu que el fet de què aquests nens i nenes tinguin la possibilitat de participar en un esplai així és un dret desitjable o necessari?

Considerem que el dret a participar en un esplai així és molt important, ja que els enriqueix enormement gràcies a què realitzen moltes activitats que no podrien fer-les per la situació econòmica de la seva família, ja sigui per exemple anar a dormir una nit fora

de casa, que ja per a alguns és un gran repte, o bé anar al parc, descobrir el riu, anar a Barcelona, anar a la muntanya d'excursió, anar al cinema, a la piscina, etc.

Per tant, crec que és un dret necessari el fet de què un nen pugui participar en un esplai, i de fet queda recollit en el decret dels drets i deures dels infants, ja que forma part del dret a riure, el dret a passar-s'ho bé... Per tant, seria una de les últimes coses en què l'Administració Pública hauria de retallar, ja que no ens podem permetre perdre el somriure d'un infant, i per tant, jo considero que és bàsic, tenint en compte que la salut és primordial, que l'alimentació és indiscutible...

6 Les persones encarregades de realitzar l'Esplai, és a dir, els monitors i voluntaris, quines característiques han de complir? És necessària una formació específica? Quina formació presenten? Quants monitors i voluntaris hi ha a l'Esplai?

Fins ara no havíem demanat cap formació específica per manca de monitors, tot i que hi havia i hi ha una directora, i certs monitors que sí que presenten formació. Però com que ara l'equip de monitors és molt més estable, sí que l'estem demanant.

Per tant, es potencia que qui és voluntari menor de 18 anys realitzi el curs de premonitors per poder tenir aquesta formació bàsica de cara a donar resposta a infants, i quan ja són majors d'edat se'ls impulsa i se'ls ajuda per tal de què es treguin el títol de monitors.

Jo, personalment, crec que hem d'anar cap a una qualificació de l'Esplai, tot i que és un esplai voluntari, perquè és bàsic.

Tots els monitors de l'Esplai són voluntaris. Si distingim entre aquells que tenen titulació o no, hi ha un responsable, una directora, 6 monitors amb titulació i 5 que tenen el curs de premonitors.

PART ECONÒMICA

1 Quines despeses té aquesta Esplai? A nivell quantitatiu i percentual, quines són les partides que teniu: recursos humans, material, activitats, transport, gestió, neteja, berenar...? Quina és la despesa total d'aquest Esplai?

Les despeses de l'Esplai són les següents:

- Recursos Humans: 12.000 € La majoria dels monitors són voluntaris.
- Material i activitats: 2.500 €.
- Transport: 3.000 €.
- Gestió: 800 €.
- Neteja: 400 €.
- Berenar: 1.200 €.

La despesa total d'aquesta esplai és de 19.9000 €.

2 Quines són les entitats públiques que us financen a nivell quantitatiu? Quines són les entitats privades que us financen: empreses privades, socis, beques... a nivell quantitatiu? Quins són els ingressos totals?

Les entitats públiques que ens financen són la Generalitat de Catalunya (Departament de Benestar Social i Família), la Secretaria de Joventut, la Secretaria d'Immigració i Acció ciutadana. A nivell quantitatiu aporten 9.857 €.

Les entitats privades que ens financen són: Llegat Roca, Pi i Porticus Iberia i col·laboradors particulars i socis. A nivell quantitatiu aporten 10.043 €.

Els ingressos totals són de 19.900 €.

3 De quina manera justifiqueu que els diners que rebeu realment es destinen a la realització del projecte?

Per mitjà de la presentació de factures i/o nòmines justificatives de les despeses realitzades.

4 Quants anys fa que aquest projecte es duu a terme? Durant aquest temps, el finançament ha anat variant pel que fa a percentatge públic i privat?

L'Esplai fa 40 anys que es duu a terme i durant aquest temps, el percentatge privat ha anat augmentant respecte al públic.

5 Hi ha alguna entitat, privada o pública, que ofereixi un esplai similar al vostre a Sant Roc? Si n'hi ha alguna, quin és el seu finançament i el seu cost de cara a les famílies?

Hi havia una, però a causa de manca de subvencions va haver de plegar. Era la Formiga, i duia a terme una tasca força similar a la de l'Ateneu tot i que era més petita. Actualment hi ha un esplai que funciona els dissabtes pels matins a l'Estonnac: l'Esplai Chanut.

Tots ells són privats i compten amb finançament públic, i la quota per a les famílies sempre és gratis.

6 Alguns dels nens i nens que ateneu reben alguna ajuda per la seva situació econòmica? Si en reben, considereu que és suficient o insuficient?

Sí, segurament la majoria d'ells en reben. Evidentment no són suficients les ajudes que reben, ja que les que el sector públic està donant últimament a les famílies són totalment insuficients. Està clar que s'ha decidit destinar els diners a altres coses.

7 Quin paper juga el sector públic en el món dels esplais?

Normalment esplais públics mai n'hi ha, ja que es tracta d'una iniciativa privada. La majoria dels esplais neixen molt vinculats a les parròquies, i comencen a estar organitzats per joves que volen atendre als petits del barri. La majoria d'ells funcionen per subvencions.

11.1.4 Entrevista jurídica

Entrevista realitzada a Paco Balagué, qui va treballar en el Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.

A) Deures i competències de l'Administració Pública

1 Com definiries el concepte de competències?

La competència és allò que li pertoca fer a cadascun dels nivells de l'Administració Pública, en funció del que estigui establert en un decret, llei, normativa...

2 Referent als drets dels ciutadans, quin paper hi juguen les diverses administracions atenent a la seva regulació?

Els drets dels ciutadans estan codificats en primer lloc per una regulació molt genèrica, que vindria a ser la Constitució, i en determinats cassos els estatuts d'autonomia; i que s'encarreguen d'establir quins són els grans drets dels ciutadans a l'Estat. A partir d'aquí, ja existeix una regulació molt més específica que fa referència a aspectes concrets i que es troba establerta en diverses lleis sectorials, com la llei d'educació, de serveis socials, el codi penal, el codi civil...

Per exemple, la Constitució estableix que tothom té dret a l'educació, i que a més a més és gratuïta entre els 3 anys i els 16 anys. A partir d'aquesta llei ja ens trobem amb una sèrie de decrets i nivells normatius inferiors que matisen diversos aspectes referents a l'educació. Per exemple, el fet de què tothom tingui dret a l'educació no significa que tothom tingui dret a cursar el batxillerat, ja que per a fer-lo s'han de complir amb una sèrie de requisits, com seria la nota. Això possiblement estigui regulat per un decret.

Un cop definit i matisat el dret, cal determinar a quina administració pertany fer-lo efectiu, tenint en compte si es tracta d'un tema de salut, d'educació..., ja que serà aquella determinada administració la que s'encarregui de posar els mecanismes per a què sigui efectiu, sempre que sigui un dret exigible.

3 L'estat ha de garantir que es compleixin una sèrie de necessitats o drets dels ciutadans. Com definiries el concepte de drets bàsics i drets desitjables? Quina diferència hi ha entre ambdós drets? Dins dels drets que té un ciutadà, quins són aquells bàsics que el sector públic ha de cobrir i quins són aquells desitjables?

Els drets bàsics són drets que el seu incompliment o la seva insatisfacció generen una acció de pressió del tipus que sigui per a que es compleixin. Aquest tipus de dret és exigible i justiciable, és a dir, tu com a ciutadà espanyol tens dret a exigir-lo, i el sector públic té l'obligació de donar-te'l, i en el cas de que no sigui així, pots utilitzar la via de la justícia per a què es satisfaci el teu dret.

En canvi, els drets desitjables són drets que estan reconeguts com a drets genèrics, tot i que no hi ha cap obligació de fer-los efectius. Són drets reclamables, però tu com a ciutadà espanyol no tens el suport ni la seguretat de què la llei t'empari.

Un cop fet aquest incís, hi ha drets que el sector públic fixa com a bàsics i d'altres com a desitjables.

Exemples de drets bàsics serien l'educació i la sanitat. Per exemple, si un nen nouvingut arriba a Catalunya enmig del curs escolar el món de l'ensenyament està obligat a buscar-li una escola, tot i que no parli l'idioma. D'aquesta manera, el dret d'aquest nen està per damunt de qualsevol altra cosa. El mateix passa amb un pacient que està malalt, ja que atendre'l és un dret exigible i justiciable, ja que no fer-ho implica que s'està cometent un delictes perquè s'està incomplint una llei.

Pel contrari, el dret a la vivenda és un dret desitjable, ja que si tu, com a ciutadà espanyol, no tens vivenda, l'Administració no es fa càrrec, tot i que tothom tingui dret a un habitatge, ja que aquest és un dret desitjable, no bàsic. Tot i així l'Estat promou els habitatges públics per tal de facilitar que tothom pugui disposar d'una vivenda, encara que no sempre hi ha per tothom. Així doncs, aquest seria un dret desitjable però no exigible ni obligat.

B) Deures i competències de l'Administració Pública: serveis socials

1 Com definiries els serveis socials? Quina és la seva funció? Quin paper juguen les entitats privades d'iniciativa social dins d'aquest àmbit? Quins tipus de prestacions es donen amb els serveis socials?

Dins del concepte de serveis socials hi entren totes les atencions i activitats que requereixen les persones o les famílies per tal de poder tenir una vida social normal, és a dir, a nivell de relacions socials, de treball, d'escola... Es tracta de garantir que tots els elements que configuren la vida social d'una persona o d'una família es puguin donar en condicions normals.

Dintre dels serveis socials, hi ha una gran varietat de serveis, ja que les persones, a nivell individual, i les famílies, a nivell col·lectiu, poden requerir ajuts molt variats: orientació, informació, suport...

Els serveis socials juguen un paper molt important en el món de les persones nouvingudes. Així doncs, una persona nouvinguda pot necessitar informació, ajuda econòmica, ja sigui puntual o prolongada, ajuda institucional...

El concepte de vida social normal, de normalització ha estat un cavall de batalla per tal d'evitar la segregació, els ghettos... que de vegades son inevitables, tot i que el sistema el que intenta fer és anar omplint aquests dèficits.

El paper que juguen les entitats privades d'iniciativa social en el món dels serveis socials és molt important, ja que estic convençut de què un percentatge molt alt de les prestacions socials que es donen en el nostre sistema tenen lloc a través dels projectes d'aquestes entitats, tot i que n'hi ha de diferents tipus, així doncs, n'hi ha que són pagades per l'Administració i d'altres que tenen un caràcter totalment voluntari i altruista. Referent al voluntariat, tot i els riscos que comporta, aquest factor fa possible que el cost

de les activitats que duen a terme aquestes entitats socials sigui molt més baix, i per tant, assumible per a l'Administració Pública.

2 Els drets socials, són considerats pel sector públic bàsics o desitjables?

Els drets socials no són drets bàsics, sinó que vindrien a ser més aviat desitjables, tal i com diu Marshall: "Els drets socials són obligacions de l'Estat respecte de la societat, entesa com un tot, abans que una sèrie de drets individuals, exigibles i justiciables."

Per exemple, el fet de què una persona gran necessiti un tipus d'atenció que no és ni assistencial ni mèdica, sinó més aviat una ajuda a la dependència, és un tema de serveis socials. L'actuació de l'Estat en aquest aspecte, és **promoure** que socialment aquest dret es compleixi. Així doncs, el sector públic, en aquest cas la Generalitat, no tractarà aquest dret a nivell individual, sinó que l'entendrà com un dret del conjunt social, i per tant, el fet de promoure que es compleixi no implicarà que el 100 % de la gent gran compti amb aquesta ajuda, ja que els drets socials no s'entenen com un conjunt de drets individuals, sinó com un conjunt de drets col·lectius, de manera que s'arriba a qui s'arriba.

Amb tot això el que el sector públic fa és complir amb el conjunt total, però si després queda algun ciutadà sense atendre, no serà responsabilitat del sector públic.

Es dona una situació similar amb el sistema de beques. Seria, per exemple, el cas d'una persona que vol entrar a una universitat, i tot i que compleix amb tots els requisits de capacitat, d'esforç, de nota... no té suficients recursos econòmics. Per tal d'ajudar a aquesta persona, hi ha un sistema de beques, però quan s'acaben, s'acaben, i ja no hi més places, de manera que aquella persona queda sense plaça. Això vindria a ser un dret desitjable, però no exigible.

A banda de tot això, la política emprada pel Govern és essencial, ja que d'ella en depèn que els pressupostos vagin més cap a armament, transport... que no pas cap a educació, sanitat o serveis socials. Però en definitiva, tot i que l'Estat únicament destini l'1 % dels pressupostos a temes socials, ja estarà complint amb el conjunt, tot i que no sigui suficient.

3 En l'àmbit dels drets desitjables és on tenen cabuda les fundacions i les associacions? I les entitats privades d'iniciativa social?

No només tenen cabuda en aquest àmbit, ja que aquestes entitats tenen plena llibertat per fer tot allò que considerin. Així doncs, no només poden cobrir els drets desitjables, ja que hi ha escoles que són fundacions, associacions, cooperatives... i passa exactament el mateix amb els hospitals, i ambdós serveis, tant la sanitat com l'educació, són drets bàsics.

Un altre tema seria el de les entitats privades d'iniciativa social. Aquestes entitats tenen cabuda en tot l'àmbit dels drets socials.

4 Quin és el funcionament del programa de serveis socials? Quines són les competències de les diverses administracions pel que fa a aquest tema, tenint en compte la cartilla de serveis socials existents?

Els serveis socials funcionen d'una manera similar a altres serveis que ofereix el sector públic, com seria el cas de la sanitat.

Cal distingir, en primer lloc, entre els dos tipus de serveis socials que existeixen, cadascun dels quals depèn de diferents administracions: els serveis bàsics d'atenció primària i els serveis especialitzats.

Els serveis bàsics d'atenció primària són el primer nivell d'intervenció dels serveis socials. Per exemple, a aquest nivell hi assistiria una família en què el pare i/o la mare està/n en atur. Concretament, s'adreçarien a l'assistent social del districte, del barri, del poble o de la comarca.

En aquest nivell les administracions que hi actuen són o bé l'Ajuntament o bé el Consell Comarcal. Això depèn de quina sigui la grandària del municipi, en el cas d'una ciutat hi ha més d'un assistent o treballador social, que depèn de l'Ajuntament, en el cas d'un poble de menys de 200 habitants, com que no és factible disposar d'un assistent social a temps complert, els diversos pobles s'agrupen entre sí i l'assistent social depèn del Consell comarcal.

Així doncs, els serveis bàsics d'atenció primària pertanyen al nivell de l'Administració municipal, i serien una prestació directa d'activitat primària.

Aquests serveis són la primera porta d'entrada dels usuaris en el món dels serveis socials. Així doncs, la seva finalitat és estudiar quina és la realitat d'aquella persona o família que s'ha adreçat a aquest servei, i quin tipus d'ajuda necessita.

Ara bé, depenent del problema que tingui la persona o la família, poden necessitar anar a **un servei social especialitzat**. En aquest aspecte, el funcionament dels serveis socials seria molt similar al de la sanitat. Per exemple, si la persona atesa és una persona gran, amb alzheimer que necessita anar a una residència de dia, i a més a més, també necessita un ajut per a la dependència, aquest seria un problema que hauria de resoldre un assistent social que treballés als serveis socials especialitzats. El mateix passa amb aquelles persones que pateixen algun tipus de maltractament, ja sigui psicològic o físic.

En el cas de la sanitat, el pacient en primer lloc es trobaria amb una unitat bàsica de salut, que serien els serveis bàsics d'atenció primària, en què l'atendria el metge general. Depenent de la patologia del pacient, aquest metge general l'enviaria o no a un metge especialista.

Són diversos els casos en què tenen cabuda els serveis especialitzats, així doncs, no només van adreçats a gent gran amb necessitats especials, sinó també a infants, en el cas de que una escola detectés que hi ha alumnes que van bruts, que no estan ben alimentats, que tenen por quan algú se'ls hi acostava... Així doncs, davant d'un possible maltractament, els serveis socials bàsics d'atenció primària estudien el cas i l'envien als serveis especialitzats, on ja es farà l'actuació que es consideri pertinent en funció del problema.

En aquest nivell hi actua la Generalitat en el cas de Catalunya, i pel que fa a la resta d'Espanya els diversos governs de les comunitats autònomes.

Com a conclusió, depenent del tipus d'intervenció que calgui fer, la competència s'haurà de donar a un nivell o altre de l'Administració, i en determinats casos fins i tot hi haurà d'intervenir l'Administració Central, és a dir, l'Estat, com és el cas de les pensions.

Referent a aquest tema, n'hi ha de dos tipus: les contributives⁴⁰ i les no contributives⁴¹, i ambdues són competència de l'Estat, ja que tant els diners, com la competència i la regulació estan controlades per l'Administració Central, tot i que sigui un tema de serveis socials i hagi de pertànyer a la Generalitat.

A grans trets, la Generalitat és l'administració que controla tot el tema de serveis socials, tenint en compte que els serveis bàsics, que són competència de l'Ajuntament o del Consell comarcal, depenen de la Generalitat. A més a més, hi ha determinades competències que són exclusives de la Generalitat, fins i tot en normativa, ja que per exemple, és la Generalitat qui regula tot el tema de com ha de ser una residència de gent gran, de menors...

Com a conclusió, les competències en matèria de serveis socials pertanyen, depenent del tema, a l'Ajuntament, al govern de la comunitat autònoma (Generalitat) o a l'Administració central, que s'encarrega de temes referents a governació i legislació.

5 Generalitat: Sabent que vas estar treballant al Departament de Benestar Social i Família, quines són les competències i els deures de la Generalitat, concretament d'aquest departament en matèria de serveis socials? A grans trets com definiries la seva funció?

El Departament de Benestar Social i Família té la competència i la responsabilitat d'actuar en diversos temes: els serveis socials, les polítiques de joventut, les polítiques de promoció de civisme i tot el que fa referència a la violència de gènere. Aquest és l'espai d'intervenció, tot i que la partida grossa són els serveis socials, que suposen un 80 % del pressupost de què disposa aquest departament.

6 Durant un temps he realitzat una sèrie de voluntariats amb població en risc d'exclusió social. En els projectes en els quals he participat s'han donat una sèrie de serveis, de vegades més assistencials, i altres vegades de caire més educatiu i de lleure. Fins a quin punt l'educació en el lleure es pot considerar un dret de l'infant desitjable?

⁴⁰ Són aquelles pensions que pertanyen a aquelles persones majors de 18 anys i menors o majors de 65 anys, que han treballat durant la seva vida i que han contribuït a la caixa de la Seguretat social. Aquestes persones, si pateixen una situació d'atur forçosa o es jubilen, rebran aquesta pensió que s'ha anat descomptant de la nòmina del seu sou durant els anys en què ha treballat.

⁴¹ Són aquelles pensions que pertanyen a aquelles persones majors de 18 anys i menors o majors de 65 anys, que no han treballat o bé pateixen una situació de discapacitat que els hi ha impedit treballar, i que rebran, tot i que sigui petita, una pensió per tal de que es puguin mantenir econòmicament.

L'educació en el lleure no es considera un dret bàsic. Quan es parla del dret a l'educació bàsicament es parla de l'educació escolar reglada obligatòria. Hem de tenir en compte que l'educació en el lleure fa referència a l'educació a través del joc. Tot i així, jo considero que seria bo si més no donar-li més importància de la que té actualment, al menys defensar-ho i promocionar-ho una mica més del que s'està fent.

Des del meu punt de vista, en el camp educatiu hi ha altres aspectes més urgents i que requereixen més atenció, com per exemple és el cas de l'educació dels nens i nenes que es troben en una franja compresa entre els 0 i els 3 anys, ja que aquests tres anys constitueixen una etapa vital per a l'estimulació dels infants.

C) Ajudes econòmiques del sector públic

1 Quina finalitat tenen les subvencions que dóna el sector públic? Seguint quin criteri es concedeixen? Totes les administracions públiques en poden donar?

Segons la llei, la subvenció és una ajuda concebuda per l'Administració Pública i que es dedica a activitats de foment.

Les subvencions es donen a entitats que poden actuar al tercer món o bé al quart món, tot i que les subvencions que van dirigides a fomentar activitats que tenen lloc aquí, en certa manera estan prevenint que determinades situacions de pobresa evolucionin i creixin.

Totes les administracions públiques poden donar subvencions, tot i que anteriorment es duu a terme una convocatòria pública per tal de decidir a quines entitats es donaran, ja que aquestes sempre han de complir amb una sèrie de requisits.

2 Què és el concert i quina finalitat té? En quins casos es dóna? El concert beneficia més al sector públic o al sector privat?

El concert és la compra per part de l'Administració d'una activitat que està obligada a fer per tal de donar uns determinats serveis, i que en lloc de fer-la en un local propi amb personal propi, compra aquesta activitat a una altra entitat que ja compta amb el seu propi local i el seu propi personal, tot i que a afectes per al ciutadà és com si tant l'edifici com el personal fossin públics.

El concert té lloc perquè l'Administració, ja sigui la local, l'autonòmica o la central; pot prestar els serveis que hagi de prestar de moltes maneres. Pot fer-ho de manera directa: construeix el local que necessita i contracta les persones que necessita; o bé pot construir el local que necessita i treure un concurs públic per a veure qui fa funcionar aquell edifici; o com a última opció fer un concurs públic per a veure quina entitat li posa el local i l'activitat. Aquests dos últims casos es tractaria del que s'anomena concert.

Això passa, per exemple, en el cas dels hospitals concertats. En aquest cas, l'Administració veu que cal un hospital públic a un determinat territori per política de salut, i el que fa és comprar-li l'activitat a qualsevol entitat, ja sigui una fundació o bé una

empresa, que tingui un hospital a canvi d'uns diners x amb la condició de què aquest equipament sanitari serà públic, i per tant, serà com si l'estigués portant l'Administració.

El concert es dóna moltíssim en el camp educatiu, sanitari i dels serveis socials, tot i que en el tema de serveis socials també es dóna molt el cas de les subvencions.

Tenint en compte que és el sector públic qui té la iniciativa de comprar una activitat privada per fer-la pública, beneficia al sector públic, ja que considera que és més rentable no contractar personal propi, i en aquest cas, la fundació, associació o empresa és l'entitat que li dóna capacitat d'actuació. És bo tant pel sector públic com pel sector privat.

Al voltant d'aquest tema, hi ha diverses opinions o pensaments. Així doncs, els partits considerats de dretes consideren que ja està bé que es faci així, perquè d'aquesta manera s'evita sobrecarregar l'estructura pública amb més plantilla; i en canvi els partits d'esquerres consideren que no és correcte el concert, i que s'hauria de fer des de l'Administració per així crear més plantilla pública.

3 Quina és la diferència que hi ha entre el concert i la subvenció?

En primer lloc, la subvenció és un ajut que dóna l'Administració per tal de promoure una activitat que considera d'interès tot i que no té cap obligació de fer-ho, sinó que simplement considera que està bé que aquesta determinada activitat es dugui a terme.

En canvi, el concert és una forma de compra de l'Administració, tal i com hem dit anteriorment.

El concert té una estabilitat i una perdurabilitat en el temps que la subvenció no garanteix, ja que aquesta no deixa de ser un ajut puntual.

D) Entitats sense ànim de lucre: formes jurídiques

1 Com definiries una entitat sense ànim de lucre? Quina forma poden presentar aquestes entitats?

És aquella entitat que ha renunciat a tenir beneficis, de manera que no actua per generar un excedent de diners que anirà destinat al creador, sinó que aquesta quantitat de diners es reinverteix en l'activitat.

En canvi, si tu crees una fundació o una associació, renunciés als beneficis que puguis generar. Això no vol dir que les fundacions i les associacions no hagin de ser rentables, sinó més aviat el contrari, aquestes també tenen l'obligació de generar una activitat que reporti diners, amb la diferència que l'excedent s'ha de reinvertir en l'activitat que l'entitat dugui a terme.

Només poden adoptar la forma d'associació o fundació. La cooperativa i la societat anònima laboral són altres coses.

2 Quines són les diferències entre una fundació i una associació? Quins avantatges o quines desavantatges presenten una respecte a l'altre?

Tant les fundacions com les associacions no poden repartir els dividends, de manera que els beneficis no recauen en els que porten l'activitat.

Primer de tot és necessari distingir un concepte de l'altre:

- **Associació:** està formada per una assemblea de socis, que són els qui manen, juntament amb una Junta de Govern formada pel president, el secretari, el tresorer i els vocals, els quals són escollits pels membres de l'assemblea i s'encarreguen de l'execució de les decisions que es prenen. D'aquests últims, els vocals, poden haver-hi tants com siguin necessaris, és a dir, tants com activitats hi hagin.
A final d'any es fa un recompte dels comptes, i es decideix què es farà per l'any vinent. A l'assemblea es presenta el que s'ha fet i el que es farà el proper any, és a dir, el pressupost de despeses i ingressos present i futur.
- **Fundació:** està formada per un patronat el qual té un president, un secretari i com a mínim quatre patrons, els quals s'encarreguen d'informar anualment a la Generalitat sobre el què s'ha fet. El paper que tenen les assemblees en les associacions, en el cas de les fundacions el pren la Generalitat, concretament el protectorat de fundacions, que és una direcció general dins del departament de justícia de la Generalitat, ja que s'encarrega de revisar els comptes i la memòria d'activitats de les fundacions. Dins del patronat hi ha el director general de la fundació, que no és el president, el qual disposa d'un equip al seu servei que s'encarrega de gestionar el dia a dia de la fundació.

Les diferències entre aquests dos tipus d'entitats sense ànim de lucre són diverses, però sobretot destaquem les següents:

- Tenen una estructura democràtica totalment diferent.
- En l'associació no hi ha d'haver un capital fundacional, i en canvi en la fundació sí.
- Una fundació sempre té avantatges fiscals, i en canvi una associació només els té si és d'utilitat pública⁴². Això és degut a què les fundacions han de ser declarades forçosament d'utilitat pública.
- Una associació, a no ser que rebí ajudes públiques, no té l'obligació de comunicar a la Generalitat els projectes que duu a terme ni els costos d'aquests projectes, i en canvi la fundació sí que té la obligació de fer-ho perquè sempre és declarada d'utilitat pública.
- La fundació no té un caràcter assembleari, és a dir, la interpretació dels seus estatuts la realitza el patronat. La incorporació de nous patrons només tindrà lloc quan un dels patrons se'n vagi de la fundació, i serà aquest qui

⁴² El concepte d'utilitat pública fa referència al fet de que l'entitat ha de dur a terme una activitat o activitats que protegeixin el bé comú.

determinarà qui ocuparà el seu lloc, a no ser que ja estigui preestablert en els estatus. Amb això s'aconsegueix protegir la idea o l'objectiu del fundador inicial, que sol ser aquella persona que ha realitzat una major aportació, tot i que mitjançant un sistema que es pot considerar poc democràtic. En canvi, en una associació hi ha el risc de que s'incorporin nous socis, i que aquests decideixen canviar els objectius de l'associació per majoria absoluta.

Amb una certa freqüència hi ha associacions que es reconverteixen en fundacions per tal de gaudir d'una major estabilitat, perquè d'aquesta manera s'asseguren de que els objectius del fundador no es veuran alterats.

Malauradament, no totes les fundacions neixen amb un caràcter altruista, sinó que algunes empreses creen fundacions veient en elles una clara oportunitat de negoci. Les raons que expliquen aquest fet són principalment tres: tot i que els fundadors no es poden repartir els dividends, es poden posar salaris bons; a més a més gaudeixen d'una menor pressió fiscal i per últim també és una forma de netejar la imatge de l'empresa.

3 Què surt més a compte per a una entitat privada d'iniciativa social, constituir-se com a fundació o associació?

Constituir-se com a fundació implica un desemborsament inicial important, a més a més de que no és possible tenir una assemblea de socis i com a fundació l'administració duu a terme un control molt exhaustiu.

En el cas de que sigui un projecte format per pocs socis que no tenen gaire suport econòmic, jo considero que surt més rentable crear una fundació, i en canvi, si són un conjunt de socis que volen dur a terme un projecte molt clar i compten amb el suficient recolzament econòmic, és més rentable crear una fundació.

4 Una entitat jurídica sense ànim de lucre, quins requisits ha de complir per tal de poder-se constituir legalment com una ONG?

Estatuàriament les ONG només poden ser associacions o fundacions. Són entitats que sobretot estan molt enfocades a la cooperació internacional, sobretot a la lluita contra la pobresa al tercer món.

